

INDEX

pro Circularibus a. 1899.

	pag.
„A Katholikus Család“	17
„A nazarethi szent Család“	17
Absolutio a casibus Rom. Pontifici reservatis	86
Absolvendi facultas a quibusdam casibus reservatis	14
Ábrahám Stephanus	149, 249
Ács Joannes	19
Ajánlatok a pécsegyhmegyei Vörös Kereszt fiókegyletnek	213
Alagics Joannes	116
Altaris Sodalitas dioecesis	42
Ambach Michael	207
Americanismo, de — Litterae Apostolicae	49
Amplificatur Cultus SS Cordis	155
Andrin Gregorius	70
Annus iubilare 101, 229, 232, 139	
Apar	141, 148
Arányi Victor	132
Aschenbrenner Julius	19
Auerbach (Ladislaus) Joseph	36
Augmentum fundi pensionalis	244
Aulik David	149, 219
„Az apostoli lelkipásztor“	17
Babócsay Paulus	15
Bakonya	170
Balfi munkás penzionatus	219
Balits A.: „Jézus Kr., isteni Meg- váltónk élete“	64

	pag.
Balog Joseph	132
Baptismi differendi abusus	211
Baranyavár	6
Bán Bonifacius	80, 117
Bellye	131
Berement	145
Berkesd	18
Blažeković Stephanus	199
Bodony	15
Bödy Carolus	249
Bödy Stephanus	219, 219, 249
Bohnert Marianus	19
Boldogasszonyfa	126
Bolmány	218
Bölcske	139, 140, 171
Bonyhád	179
Budanovich Vincentius	91, 219
Budapesti Kath. Munkásnök Védő- egyesülete	206
Büdösfá	35
Catechesis in filialibus	4
Catechesis status recensio	162
Catholica Scientiarum Universitas	173
Čepin	6
Clerici in seminarium suscepti	131
Concursus in seminarium	90
Conferentia de reformatione instituti pens.	21
Confirmationis s. ordo	63, 71, 162
Congrua	59

	pag.
Consecratio totius orbis SSmo	
Cordi Jesu	243
Cordis SS. Jesu Litaniae	67, 81
Cordis SS. Jesu cultus amplificatur	155
Cramer-Szanyi: Az apostoli lelki- pásztor	17
Cselenkó Joannes	19, 207
Csézik Joseph	43
Csicsáki J.: „Imádkozzunk“	64
Csizmadia Aloysius	132
Cultus SS. Cordis amplificatur	155
Czapáry Joannes	31
Czikó	47, 127
Cziráky Joannis vidua defuncta	106
Data matricularia	45
Data statistica	5
Decretum de lingua slavica in liturgia	84
Decretum S. R. C. de missa exequiali lecta	178
Deutschbauer Joseph	132
Diós-Berény	245
Dispensatio in lege ieiunii	13
Dobszay Antonius	35
Docentum pensio	61
Docentum subsidium a statu	62
Domicilium et quasi domicilium	133
Döbrössy Aloysius	36
Döntvény a ministeri jelöléstől függő egyházi javak betölté- sénél fizetendő illetékre nézve	106
Dráva-Szt.-Márton	126, 146
Dubia circa adscriptionem et im- positionem scapularium	212
Dujmovits Sigismundus	6
Egyházber-Bodolya	64
Elemi népiskolák szorgalmi ideje és nagyszünete	201

	pag.
Episcoporum Hungariae Litterae	
Pastorales communes	223
Epölyi: Sz. Mária lelkének gyü- mölcsei	199
Építkezés a püspöki szabad ado- mányozás és kegyuraság alá tar- tozó javadalmaknál	143
Erös Carolus	36, 149
Erzsébet királyné halálának év- fordulója	151
Esküdtbíróági szolgálat alól való mentesség	217
Evetovics Antonius	149
Examen prosynodale	165, 207
Exequialis missa lecta loco can- tatae	178
Exercitia s. pro clero	105, 157
Exercitia s. pro docentibus	105, 161
Extractus matricularum civil. pro usu eccles. non adhib	106
Facultas a quibusdam casibus re- servatis absolvendi	14, 86
Facultatum suspensio	229
Fájth Ludovicus	70, 132, 219
Fehér Franciscus	248, 249
Feked	140, 171
Felinger Julius	148, 245
Felső-Iregh	130, 147
Felső-Nyék	140
Filialium catechesis	3
Földes Desiderius	153, 172
Frantich Augustinus	65
Frey Joannes	149
Fundus instituti pensionalis	31, 244
Fülöpp Georgius	47
Fülöp Stephanus	7
Gabel Georgius	132
Gadó Alexander	116, 149, 171

	pag.
Gergelics József: Elemi iskolai olvasókönyvek	164
Gombárovics Pancrati	6
Gödre	248
Görcsöny	35, 138, 145
Götz Alexander	48, 91
Gratulatio Summo Pontifici	1
Grábócz	128
Gudler Paulus	79
Gyümölcsény	114
Haiczl Kálmán dr.: Páduai Sz.	
Antal	199
Hangyály Michael	36
Hanuy Franciscus	171, 249
Harcz	89
Heckenberger Conradus	149
Hegyessy Ladislaus	36
Heindl Guilielmus	36, 91, 132, 207
Herczeg-Szőllős	198
Holndonner Franciscus	65
Homagium S. Salvatoris vertente saeculo	221
Horváth Dionysius	65
Horváth-Hertelend	5
Horváth Joannes (Paschalis)	7
Horváth Michael	149
Hradek Carolus	171
Huttkay: A nő társadalmunkban és az örök ember	141
Igaz Adalbertus	249
Illeték a kormány jelölésétől függő egyházi javak betöltésénél	106
Illocska	113
„Imádkozunk“	64
Impositio et adscriptio scapularium	212
Indictio anni iubilare	101

	pag.
Indulgentiae iubilare conceduntur quibusdam	232
Indulgentiae iubilare domi lucrandae	239
Indulgentiae mille vel plur. annor. revocantur	87
Indulgentiarum Rosarii Mariani index	181
Indulgentiarum suspensio	229
Indulta Sedis Apostolicæ in lege ieiunii	209
Institutum pensionale em. sac. dioec.	21, 31
Inventaria bonorum paroch.	35
Iskolai mulasztások ügyében hozott közg. bizottsági határozat	245
Iskolás gyermekek isteni tiszteletre elvezetendők	138
Iter Romanum Praesulis	242
Iteratio Consecrationis totius orbis SSmo Cordi	243
Jakab Adalbertus	153, 207
Jeiunium	13, 209
Jeiunium quadragesimale	9
„Jézus Krisztus isteni Megváltónk élete“	64
Józics Joseph	36, 116
Jubilare annus	101, 229, 232, 139
Juramentum de statu libero	136
Kain Abel	153
Kakasd	47
Kath. Néptanítói egyletek felkarolására való felhívás	119
Katschthaler: „Kath. ágazatos hit-tan“	115
Kánya	113

	pag.
Kézikönyv az elpusztult szőlők visszaállításáról	33
Kisfalud	5, 47, 115
Kiss Ludovicus	117
Kiss Stephanus	142
Kis-Székely	70, 128, 198
Kiss Rudolphus	249
Koch Eduardus	132
Koch Julius	63
Kollár Joseph	6
Komló	179, 206
Komócsy Stephanus	117, 172
Kontor: „Mária Dalok“	247
Kopári Julius	7
Korona értékben számítandó a pénz- nem	245
Kozári Julius	6
Kövesd (Baranya)	112, 130
Közigazgatási bizottsági határozat iskolai mulasztások ügyében	245
Központi statisztikai hivatal kiadványai	34
Kulcsár Joannes	47
L ackenbacher stipendium	32, 110, 111, 162
Lajos Julius	153
Lancsuk	43
Lapurd. peregrinatio	46
Lauš Michael	116
Lechner Joannes	35
Legényegyletek országos szövetsége ajánlatik	203
Lékics Antonius (Dominicus)	7
Lelkigyakorlatok a tanítók szá- mára	105, 161
„Lélekmentő“	17
Lengyel	148
Leopoldinae societatis relatio	199
Lichtfus Ferdinandus	6, 80

	pag.
Liebelt Franciscus	7
Lingua slavica in liturgia	84
Litaniae SS. Cordis Jesu	67, 81
Litterae Apostolicae de Ameri- canismo	49
Litterae Encyclicae de hominibus SS. Cordi Jesu devovendis	93
Litterae Nunciaturae de missionibus	213
Litterae Pastorales Episcoporum Hungariae	223
Loncsár Joseph	6
Löcs	116
Lövärdy Aloysius: „A Kath. Család“ „A nazarethi sz. Család“	17
M agyar-Hertelend	247
Magyar-Szék	126
Manger Emericus	172, 199
Mandatum Quadragesimale	13
Markovics Paulus	89
Marso Eduardus	31
Martonfa	197
Mária-Gyüd	248
Masson Leopoldus	117, 149
Matricarum civil. extractus pro usu eccl. non adhib.	106
Matricularia data	45
Ministeri körrendelet az elemi is- kolák szorgalmi idejéről és nagy szünetéről	201
Ministeri körrendelet az 5. és 6. elemi népiskolai év és ismétlő isk. megtartásáról	88
Ministeri rendelet a serdülő vakok elemi oktatásáról	202
Ministeriales ordines ad praecaven- dam tuberculosim	59
Missa exequalis lecta loco cantata	178

	pag.
Missam media nocte labentis et adventuri anni die 31. Decembris celebrare conceditur	236
Missiones populares	213, 225
Missionum symbola	4
Miszla	170
Monostor	63, 112
Muesi	115
Munkás penzionatus Balfiban	219
Müller Ludovicus	132
Nagy-Budmér	129, 148
Nagy-Konda	146
Nagy-Nyárad	16
Nagy-Vejke	18
Nagy szünet és szorgalom idő az elemi iskolákban	201
Nádasd	91
Nemes Antonius	142
Német-Egregy	115
Német-Keér	141
Német-Ürögh	31
Németh Joannes	70
Neumayer Desiderius	6, 116
Nunciatura Apostolica de missionum societate dioecésana	213
Ó-Dombóvár	147
Obadich Franciscus	15
Oboli Petri	4, 70, 176
Offenmüller Sigismundus	19
Officium statisticum centrale	5, 34
Okorvölgy	218
Ordinibus initiati	63, 153, 248
Ordines ministeriales ad praecav. tuberculosim	59
Ordo confirmationis s.	63, 71, 162
Organum et praefatio	86
Oriente seminarium	3, 43

	pag.
Orsz. kath. tanítói segélyalap ügyé- ben felhívás	90, 119
Orsz. kath. tanítói segélyalap vagyoni állapotáról számadás	122
Orsz. kath. tanítói segélyalap bizott- ságának jegyzőkönyve	165
Orsz. kath. tanítói segélyalap tag- sági díja felemeltetik	216
„Örök imádás templom“-ra gyűjtés	195
„Örök imádás templom“ vidéki bi- zottságainak szervezése	108
Ozora	139
Paári	140
Palatincza	127, 171
Palé	114
Palkó Joseph	7
Palkó Stephanus	7
Pallanik: „Handbüchlein des leben- den Rosenkranz-Vereins“	164
Palócz Joannes	7, 36, 219
Pastorales Litterae Episcoporum Hungariae	223
Pataki Antonius	6
Patroni in sede scholari	62
Paulay Franciscus	207, 249
Pellérd	145
Pensionale institutum sac. em	21, 51
Pensionalis fundus	31, 244
Pensio docentum	61
Peregrinatio Lapurd.	46
„Pécsi Közlöny“ hivatalos tanügyi lap	245
Pfisterer Emilius	31
Péhm Christophorus	6, 48, 116
Phylirae ad praecav. tuberculosim dimittuntur	162
Phylirae ad exhibendum statum catechesis	90, 162

	pag.
Philoxera által elpusztult szőlők mégújítását célzó kézikönyv	33
Pócsa	197
Polgár Joannes	7, 219
Praefatio et organum	86
Protocollum conferentiae de refor- matione instituti pensionalis em. sac. dioec.	21
Programma peregrinationis Lapurd.	46
Püspök-Lak	127, 145, 197
Püspöki javadalmaknál foganatosi- tandó építkezések	143
Quadragesimale ieiunium	9
Quadragesimale mandatum	13
Rác-Tóttös	113
Rajczy Joannes	80, 116
Rationes societatis de Immaculata Conceptione	132
Rathmann Andreas	219
Rausz Aloysius	63, 80
Razgha Ludovicus	91
Recensio conspectuum de statu catechesis	162
Recensio thesium docentum	61
Recensio thesium e iure canonico	43
Recensio thesium e dogmatica	178
Rekursus pro pensione docentum	61
Reformatio instituti pensionalis	21
Regöly	18, 128
Reiner Franciscus	36
Relatio Societatis Leopoldinae	199
„Religio“	4
Rézbányay Joseph	65
Romanum iter Praesulis	242
Rosarii Mariani indulgentiarum index	181

	pag.
Rózsafa	35
Rösler Franciscus	7, 80, 117
Rudolf Mathias	216
Sajt Stephanus	199
Scapularium adscriptio et impositio	212
Schmidt Adalbertus	180
Schultz Imre tankönyveinek aján- lása	164
Schunk Franciscus	19
Scientiarum Universitas catholica	173
Sedes scholaris et patroni	62
Seminarium Orientale	3, 43
Serdülő vakok elemi oktatása	202
Siklós	131
Simon Péter: „Király és Haza“	152
Simontornya	146
Slavica lingua in liturgia	84
Societatis de Immaculata conceptione rationes	132
Societatis Leopoldinae relatio	199
Sodalitas Adorationis reparatricis SSmi Sacramenti Altaris	37
Sodalitas Altaris dioecesisana	42
Solemmitates extraordinariae anni iubilares	226
Solemmitates inclinante anno	236
Somberek	115, 204
Somogy-Szt.-László	130
Statistica data	5
Statistikai Központi Hivatal	34
Streicher József: „Lelki Vezér“ és „Der Schutz-engel“	206
Subsidium status pro docentibus	62
Suscepti in seminarium	131
Suspensio indulgentiarum et facul- tatum durante anno iubilari	229
Symbolae pro missionibus Africae	4

	pag.
Szabályrendelet a püsp. javadalmak- nál foganatosítandó építkezések tárgyában	143
Szabó Desiderius	149
Szabolcs-Bánya	204
Szakály	147
Szákovics Otto	91
Szalatnák	70
Szálka	127, 147
Számadás az o. k. tanítói segély alap vagyonáról	122
Szanyi-Cramer: „Az apostoli lelki- pásztor“	17
Szánthó Ignatius	36, 172
Szeifricz Stephanus	35
„Szent Család Kis Követe“	17
Szent-Gál	205
Szent-István	140, 170
Szent-Iván	205
Szent-Katalin	218
Szeregy Joseph	18, 35
Szommer Julius	80
Szopok	180, 218
Szorgalmi idő és nagy szünet az elemi népiskolákban	201
Sztára	146, 204
Takács Michael	7
Tanítói orsz. kath. segélyalap 90, 119, 122, 165, 216	
Tanítói pályázatok hirdetése	5
Tanítók dolgozatának bírálata	71
Tanügyi hivatalos lap a „Pécsi Közlöny“	245
Tékes	204

	pag.
Theses ex occasione exeuntis saec. XIX.	56
Theses theologicae	16, 244
Thesium e theologia dogmatica recensio	178
Thesium e iure canonico recensio	43
Tichy Alexander	65
Tóth Mike „Lélekmentő“	17
Trinn Joannes	6
Troll fund. pro docentibus	16
Troll fund. pro sacerdotibus	16
Tuberculosis	59, 162

Universitas Scientiarum catholica 173

V akok (serdülő-) elemi oktatása	202
Valdinger Stephanus	171
Valpó	31
Varga Colomannus	7, 172
Varga Franciscus (Petrus)	7, 91
Varga Mihály „Reménységünk“	247
Vásnök	79, 129, 152
Vectura pro catechesi in filialibus	4
Viljevo	116
Villány	70
Virág Franciscus	17, 18
Vota Praesulis exordio anni	1
Vörös Ferdinandus	48
Vörös Kereszt fiók egyletének tett ajánlatok	213
Vörösmarth	179

W alter Antonius	35, 244
Walter Joseph	65
Wosinszky István munkás penzio- nátusa Baffiban	219

I.

86

1899

Ingruentibus Solemnitatibus festorum, natalium nempe SS. Salvatoris et novi anni, litteras humillimas gratulatorias, meo totiusque Cleri dioecesani ac populi fidelis nomine, Beatissimo Patri submisi, qui eas benigne excipere, et in suo gratiosissimo responso, hic per extensum subnexo, apostolicam benedictionem nobis omnibus impertire dignatus est.

SS. Pater
occasione ver-
tentis anni
ad litteras
meas gratula-
torias suam
apostolicam
benedictio-
nem mittit.

Illmo et Rmo Dno Samueli Heteyey Episcopo Quinque Ecclesiensi. Illme et Rme Domine!

Redditae sunt Beatissimo Patri obsequentissimae litterae, quibus Amplitudo Tua opportunitatem nacta in Nativitatis Domini solemnitate, amantissimis verbis fausta quaeque Sanctitati Suae adprecabatur atque insimul amoris et obsequii sensus expromebat, quos una cum clero fidelique populo Tuae pastoralis curae concreditis erga hanc apostolicam Sedem fovet. Haec porro summopore accepta habuit eadem Sanctitas Sua, cuius nomine et mandato gratias Tibi ago plurimas una simul significans, Ipsam petitam Apostolicam benedictionem toto cordis affectu impertiri dignatam esse.

Interea peculiarem observantiam et existimationem Tibi profiteor, qua sum ex animo Amplitudinis Tuae Romae die 28 Decembris 1898. Addictissimus m. Card. Rampolla.

87

1899

Ex infinita misericordia Dei, apud quem unus dies, sicut mille anni et mille anni, sicut unus dies II. Petr. 3. 8. limina novi hujus anni, saeculo quo vivimus ultimi, transgressi sumus. Sacratissimis his diebus, dum festa natalia celebravimus SS. Salvatoris, cujus apparitione dispulsis errorum tenebris mentes hominum veritatis luce irradiatae, corda virtutum coelestium ardore liquefacta ac toti mundo, orbe antiquo collapsio, via salutis aperta est: diebus his convenit, ut non tantum

Vota praesu-
lis ad Ven.
Clerum exor-
dio anni.

pro innumeris beneficiis Omnipotenti, bonorum omnium largitori debitas rependamus grates, verum etiam fugacitatem vitae humanae ac vanitatem rerum mundanarum considerantes, mitigemus terrena desideria ac discamus amare coelestia. Etenim monente Apostolo I. Cor. VII. 29: Tempus breve est; reliquum est, ut qui utuntur hoc mundo, tanquam non utantur; praeterit enim figura hujus mundi. Teste vero Job 14 1—2: Homo natus de muliere, brevi vivens tempore, repletur multis miseriis. Qui quasi flos egreditur et conteritur et fugit velut umbra, et nunquam in eodem statu permanet.

Praesentia haec brevi peritura instante novo anno animo revolventes, ne incumbamus vanis et inutilibus rebus, sed omni cura et sollicitudine tempus redimantes, conemur merita in perpetuum mansura acquirere, ut quondam digni habeamur elogio illo libri Sapientiae 4. 13—14: Consummatus in brevi explevit tempora multa. Placita enim erat Deo anima illius.

Igitur exordio hujus anni obsecro Vos VV. Fratres et Filios in Christo Dilectissimos, quorum est neonati SS. Salvatoris genus humanum redimendi opus continuare, ut sedulam geratis curam populi fidelis vobis concrediti, ne venenosa principia aevi hujus mentes cordaque eorum invadant, et pascatis eos salutaribus verbis annunciantes in Ecclesiis diebus dominicis et festis, quae ipsis necessaria sunt ad salutem. Vivus est enim — ait S. Apost. ad Hebr. 4. 12. — sermo Dei, et efficax, et penetrabilior omni gladio ancipiti, et pertingens usque ad divisionem animae et spiritus.

Praecipuam autem curam impendatis eruditioni et educationi religiosae juventutis scholasticae, ut rudimenta religionis totam vitam christianam moderantia, mature tenellis juvenum animis instillentur.

Praeterea impense commendo Vobis animarum Curatoribus, ut vertente hoc saeculo, ss. Missionibus ubique asservandis et promovendis operam conferatis. His enim nil utilius, nil efficacius ad vitia inveterata radicitus exstirpanda, ad abusos sufferendos, ad totam christianam vitam innovandam.

Ut autem fideles curis temporalibus expediti eo facilius coelestia appetere possint, muneris vestri esse sciatis, illis adjutrices praebere manus in erigendis ac fovendis consociationibus per totam jam Dioecesim dispersis et destinatis sive ad merces plebi necessarias aequo pretio aquirendas, sive ad alios quoscunque bonum temporale promoventes fines. Quantopere ejusmodi consociationes, praesertim nostris temporibus sint necessariae, vobis, in medio populi versantibus et indigentiarum ejusdem gnaris, explicare superfluum foret.

Pro coronide verbis s. Pauli I. Cor. 15. 58. hortor Vos omnes: Stabiles estote et immobiles, abundantes in opere Domini semper, scientes, quod labor vester non est inanis in Domino. Et Thess. 3. 13: Nolite deficere benefacientes. Nec satis sit vobis bonum aliquo tempore certasse certamen, sed cursus consummandus est; non enim coronatur, nisi qui usque finem legitime certaverit.

88

1898

Illustrissimus ac Reverendissimus D. Joannes de Montel Decanus Consilii a S. Rota ddo 8. Decembris a. h. sequentis tenoris litteras ad me direxit.

Ecclesiarum
Orientalium
indigentis
spiritualibus,
erigendo
stipe fidelium
seminario, est
succurrendum.

„Excellentissime ac Reverendissime Domine! Ea est SSmi Dni Nri Leonis XIII. inexplebilis erga errantes et perituras oves charitas et sollicitudo, ut assiduo urgeatur opus illud perficiendi, quod Ipse jam aliquot annos in bonum Ecclesiarum praesertim Orientis fuit aggressus, et sedulo etiam per me alias commendavit. Neque mirum, Principem Pastorum ab ipso Domino Piscatorem hominum nuncupatum, in animabus hominum captandis assidue incumbere atque Successores Apostolorum, Episcopos nempe, Sibi in hoc perficiendo Adjutores adsciscere.

Itaque hoc item anno Ipse mihi committere dignatus est, ut Episcopos istius Regni Hungariae iterum compellarem ad fideles suae curae concreditos exhortatione valida excitandos et fovendos, quo Orientalium praesertim Ecclesiarum spiritualibus necessitatibus, collata stipe, liberaliter providere sit datum. Hos inter Coptorum natio, quae regiones Aegypti longe lateque incolit, Beatissimo Patri potissimum cordi est, erga quam in praesenti momento oculos et studia convertere non cessat. Ibi enim messis quidem multa, operarii autem pauci, cum nempe magnus sit numerus eorum, qui Catholicae Fidei semina ultro in corde susciperent, modo iis sollicitae agricolarum praesto essent curae. Cui quidem incoepto jam Sanctitas Sua manum admovit, dum miro ausu et ingentibus expensis a fundamentis exstructa Pontificii seminarii fabrica in ea plaga caput erigit. At alumni inibi instituendis subsidia omnigena sunt comparanda, idque Summus Pontifex, sub hostili adhuc dominatione constitutus, nisi fidelium populorum fuerit ope suffultus, perficere non valet.

Quare mandatis Ejus obtemperans enixius ipse Excellentiam Tuam obtestor, ut fideles Tuae curae commissos hortari non desinas, quatenus pro majori Dei gloria, pro Ecclesiae Catholicae incremento, et salute aeterna proximorum submittant adjumenta. Quam vero pecuniae summam Excellentia Tua collegerit, eam, juxta Summi Pontificis placitum, ad me transmittere faveas, sic ut ipsemet receptam ad Suos pedes deponam.

Iamvero Natalis Dni Nri Jesu Christi cum religiosa Solemnitas immineat, et novus jam annus properet, sine me fausta omnia Excellentiae Tuae Reverendissimae ominari, et a bonorum omnium Largitore Deo effusis precibus exposcere, ut Tibi et Clero et populo Tuo cuncta cedant in bonum.

Interim S. Annulum reverenter osculatus, profunda cum reverentia et pietate me profiteor Excellentiae Tuae Reverendissimae obsequiosissimum et paratissimum famulum Joannem de Montel Decanum Consilii a Sacra Rota. Roma — Via Panico II 85 — Die octava Decembris 1898.“

Nexu harum litterarum cunctos DD. Curatos rogatos esse volo, ut symbolas

pro seminario hocce ad promovendam rem missionis in Oriente erigendo conferre, fideles quoque ex ambone desuper edocendos ad stipem dandam invitare ac conflata pecuniae summam, ex fisco Ecclesiae ubi fieri poterit, auctam, infra bimestre ad Cancellariam meam mittere velint.

89

1899

Communitates
filiales scholis
provisae pro
vectura cate-
chetis suppe-
ditanda
requirendae
sunt.

Ut catecheses in scholis quoque filiarum communitatum statis temporibus asservari possint et in hunc finem currus necessarii catechetis praesto sint, omnes Comitatum Dioecesis meae vice-comites distinctis litteris requisivi. Responsum vice-comitis Baranyaensis Comitatus in subnexo pro congruo usu DD. Curatis hisce notum reddo:

Nr. 86.667/1898. Illustrissime ac Reverendissime Domine Episcope! Nexu aestimatissimarum litterarum ddo 15-ae. Novembris a. l. sub nro 4040 ad me directarum in merito catechesium in singulis communitatibus ab ipsis animarum curatoribus, utpote viris hujus maximi ponderis officii peritissimis, asservandarum, honori mihi duco Illustritati Vestrae reverenter ad notitiam perferendi: cunctorum in comitatu districtuum judices nobilium directioni meae obnoxios provocavi, ut zelo huic summi momenti fini convenienti sua conamina illuc dirigant, quatenus communitates, in quibus curatores animarum non resident, petente parochi, necessarios currus, aut saltem expensas vecturae offerant, respective e fisco communitatis liquidandas curato catechisandi gratia certas reddant. Ad praestationes tamen has concedendas confessiones districte devincire sphaeram jurisdictionis meae excedit. Qui peculiari venerationis cultu sum Illustritatis Vestrae V-Ecclesiis 21-a Nov. 1898 absente vice-comite Camillus Koszits notarius sup. Comitatus.

Fundamento hujus rescripti provoco DD. Curatos, ut communitates pro catechesi in filialibus scholis asservanda, ad vecturam catechetis suppeditandam, invocata, si necesse foret, etiam jurisdictionis comitatensis intercessione, permovere conentur.

90

1899

Restantiae
obolorum
Petri et sym-
bolae pro
miss Africa-
nis sub-
mittendae.

Provocantur DD. Curati, qui eatenus obligationi nondum satisfecissent, ut obolos Petri pro anno 1898. item symbolas pro missione Africana conflatas quantocyus ad Cancellariam episcopalem promoveant.

91

1899

Pagellae
„Religio“ com-
mendantur.

Erga requisitionem redactoris pagellarum „Religio“ easdem, consideratis egregiis meritis, quas pagellae hae a semisaeculo et ultra circa tuendam intrepide rem catholicam, difficillimis his temporibus, sibi compararunt, attentioni ac succolamini Ven. Cleri plurimum commendo.

Pretium praenumerationale pro semestri 5 fl. submitti potest redactori
(Budapest, IV. Papnövelde-utca 8. sz. a.)

92

1899

Pro congrua notitia et debita observantia DD. Curatis notum reddo: Statistica data
Officium R. H. Statisticum Centrale, ordinationi legis 1897. art. XXXV. §. 3. con- Officio R. H.
formiter proxime cunctis parochis pagellas rubricatas submittet, quae accurate ex- Statistico
plendae et ad suprafatum Officium (M. Kir. Központi Statisztikai Hivatal) immediate ab Centrali sub-
ipsis DD. Curatis transponendae sunt. mittenda.

93

1899

Hogy az üresedésbe jött tanítói állomásokra kitűzött pályázatok minél A tanítói állomások pályázatait ezután
gyorsabban és szélesebb körben közzé tétessenek, több oldalról beérkezett óhajnak zatai ezután
megfelelőleg, ezennel megengedem, hogy ezen pályázatok a jövőben nemcsak az egyház- a „Pécsi
megyei körlevelekben, hanem a „Pécsi Közlöny“-ben és Budapesten a sz. István- Közlöny“-ben
társulat által kiadott és minden kath. népoktatási intézet számára egy-egy példányban és a buda-
ingyen küldött „Népnevelő“-ben is hirdethetők legyenek. Mit a megyebeli papság és tanítói pesti „Nép-
karnak oly megjegyzéssel hozok hivatalos tudomására, hogy az ekként kihirdetett nevelő“-ben
pályázatok a tanító választás érvénye tekintetéből szabályszerűeknek fognak tartatni. is hirdethetők

94

1899

Az ibafai plébániához tartozó Horvát-Hertelend fiók- Pályázat a
községben a rom kath. kántortanítói állomás lemondás folytán megüresedvén, arra horvát-herte-
ezennel pályázat hirdettetik. Javadalma: 2 szoba-, 1 konyhából és a szükséges mellék- lendi kántor-
épületekből álló tisztességes lakáson kívül 1 hold belsőség és 300 forint készpénz, tanítói
mely utóbbi $\frac{1}{4}$ évi részletekben fizettetik. Pályázati határidő 1899. január 20. állomásra.
Tannyelv: német- magyar. Folyamodók szabályszerűen felszerelt kérvényeket Ibafára
(Baranyam.) Hangai Nándor plébános-iskolaszéki elnökhöz küldjék.

95

1899

Baranya Kisfalud rom. kath. oszt. tanítói állomásra 1899. év január Pályázat a
hó 15-ig pályázat nyittatik. Fizetése egy polgári évre 350 forint, havi részletekben, kisfaludi osztály-
egy butorozott szoba, két öl fa, melyből egy öl tantermének fűtésére fordítandó és tány-tanítói
a második szoba és kert fejében évi 50 forint. Tanítandja a III—VI. vegyes és állomásra
ismétlők fiu osztályát. Köteles a kántori teendőkben segédkezni és a kántortanító
megbízása esetén önállóan végezni. Tannyelv: magyar. Ez állás elnyeréseért csak
okleveles férfi tanítók pályázhatnak. A kellően felszerelt kérvények az iskolaszéki
elnökhöz küldendők.

96

1899

Pályázat a
baranyavári
másodtanítói
állomásra.

Baranyavár horvát ajku községben a másodtanítói állomásra f. január hó 28-iki határidővel pályázat nyittatik. Fizetés: jól felszerelt szobán kívül havi 30 forint és 4 méter öl fa, melyből az iskola is fűtetik. Jó, ha a pályázó a horvát nyelvet is birja.

97

1899

Curatia Čepin
elevata est ad
beneficium
parochiale.

Curatia Čepin patronatui nob. familiae Adamovich de Čepin obnoxia, assentiente Excell. Reg. Gubernio Croatiae et Slavoniae, beneficiis parochialibus Dioecesis est adnumerata.

Mutationes
personales
Cleri.

Pancratius Gombarovics cooperator in Baán nominatus est vicarius in spiritualibus parochiae Podgajcensis.

Josephus Kollár, parochus Brodjancensis ob adversam valetudinem ab actuali servitio interim est relevatus.

Sigismundus Dujmovits administrator in spiritualibus beneficii parochialis Brodjancensis ejusdem etiam in temporalibus administrationem consecutus est.

Dr. Josephus Loncsár administrator interimalis beneficii parochialis Kömlöd, ad idem praesentatus et institutus est parochus.

Joannes Trinn parochiae Varasd administrator praesentatus et institutus est ibidem parochus.

Antonius Pataki cooperator in Berement obtinuit beneficium parochiale Feked.

Desiderius Neumayer adusque parochiae Darázs administrator ejusdem a 1-a Januarii per ressignationem parochi Sylvestri Jakics canonice vacantis constitutus est parochus.

Stephanus Fülöp vicarius Szigetvarensis nominatus et institutus est parochus Hertelendensis.

Christophorus Péhm parochus Német-Üröghensis, abdicato spontanee munere parochiali, ibidem interimalis nominatus est administrator.

Julius Kozári professor religionis Academiae militaris pro defendenda patria Quinque-Ecclesiis, ab excell. Ministro defendendae patriae 1-a Decembris 1898 renunciatus est ejusdem militiae pro ulteriori servitio reservatae curatus auxiliaris militaris.

Ferdinandus Lichtfusz interimalis parochiae Feked administrator in eadem qualitate translatus est ad parochiam Szalatnak.

Colomannus Varga cooperator in Tót-Keszi, ejusdem parochiae per resignationem Francisci Kutor parochi vacantis obtinuit interimalem administraturam.

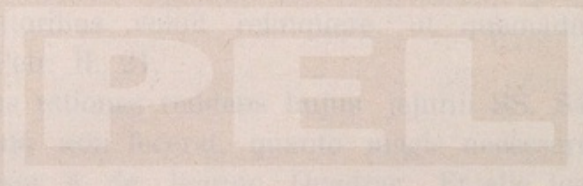
Julius Kopári cooperator Tolnensis constitutus est vicarius in spiritualibus et temporalibus parochiae Szigetvár.

In munere cooperatorum dispositi sunt: Franciscus Rösler administrator interimalis in Szalatnak ad Bogdása, Paschalis Horváth vicarius Podgajcensis ad Baán, Petrus Varga e Bogdása ad Mária-Kéménd, Dominicus Lekics e Mária-Kéménd ad Berement, Franciscus Liebelt e Duna-Földvár ad Tolna, Josephus Palko e Döbrököz ad Duna-Földvár, Joannes Polgár e Rác-Petre ad Döbrököz, Michaël Takács ex Olasz ad Rác-Petre, Stephanus Palko adusque vicarius in Magyar-Hertelend ad Dombóvár.

Joannes Palócz Ord. S. Francisci presbyter ad interim in Dioecesim susceptus missus est in qualitate subsidiarii ad curatiam Harcz.

Quinque-Ecclesiis, 4. Jan. 1899.

† Samuel m. p.
episcopus.

II.

390

1899

Dominus noster auspicaturus munus redemptionis generis humani in sacram recessit solitudinem, 40 diebus jejunans, rebus divinis vacans, non quia operibus poenitentiae indiguit, utpote ab omni labe vitii immunis, sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus, et excelsior coelis factus Hebr. VII. 26., sed quoniam exemplum suis sectatoribus voluit relinquere, ut quemadmodum ipse fecit, nos quoque faciamus, I. Petr. II. 21.

Observantia
Jejunii
Quadra-
gesimalis

S. Augustinus rationes reddens hujus jejunii SS. Salvatoris dicit: Si jejunavit ille, qui peccatum non fecerat, quanto magis necessaria sunt jejunia homini peccatis obnoxio. Serm. 6. de Jejunio Quadrag. Et alio loco idem ait: Arbitror itaque causam hanc esse jejunii, ut quia primus Adam in paradiso constitutus per intemperantiam gulae gloriam immortalitatis amiserat, eandem immortalitatem secundus Adam per temperantiam repararet. Serm. 77. de Tempore.

Hinc S. Mater Ecclesia a primis suis temporibus 40 dierum jejunium singulari adparatu voluit celebrari eo fine, ut qui in Christi Domini resurrectione sumus conresuscitati, in ipsius etiam inveniamur passione commortui.

Nemo jejunii Quadragesimalis mysticam significationem penitus intellexit ac pretium ejus dignius celebravit encomiis, quam S. Leo M. cum more solito eleganter scriberet: Inter omnes dies, quos multis modis honorabiles habet christiana devotio, nullus est excellentior festivitate paschali, per quam in Ecclesia Dei universarum solemnitatum dignitas consecratur. Considerantes autem, quid per crucem Domini adepta est universitas mundi, cognoscimus ad celebrandum Paschae diem merito nos 40 dierum jejunio praeparari, ut digni possimus divinis interesse mysteriis: non enim summos tantum Antistites, aut secundi ordinis sacerdotes, sed omne corpus Ecclesiae, universumque fidelium numerum ab omnibus contaminationibus oportet esse purgatum, ut templum Dei, cui fundamentum est ipse fundator, in omnibus lapidibus speciosum, et in tota parte sit lucidum. I. Serm. de Quadrag. 10.

Quia Ecclesia dies Quadragesimalis jejunii recolendae amarissimae passioni SS. Salvatoris singulariter consecravit: ideo hi dies sunt poenitentiae, mortificationis et abnegationis ad redimenda peccata, sunt dies precum, jejunii, eleemosynae aliorumque bonorum operum.

In limine hujus s. temporis Ecclesia cinere aspergit capita nostra singulis in memoriam revocans, quae auctor naturae protoparenti injunxit verba: In sudore vultus tui vesceris pane donec revertaris in terram, de qua sumtus es: quia pulvis es et in pulverem reverteris Gen. III. 19. Ecclesia sacra hac ceremonia memores nos esse vult vilis originis nostrae, ne elati corde in superbiae vitium, quod est mater cunctorum malorum, incidamus, verum magis, qui utuntur hoc mndo, tamquam non utantur, praeterit enim figura hujus mundi, I. Cor. VII. 31.

Antiquissima sane est Ecclesiae consuetudo per Quadragesimae imprimis tempus, fideles poenitentiae, mortificationis et maxime jejunii operibus ad solemnia paschalia digne celebranda praeparare, quae disciplina sensim legibus roborata, varias quidem saeculorum decursu subivit vicissitudines, ast quamvis adjunctis locorum, indigentis temporum ac personarum convenienter, saepius fuerit mutata et mitigata, nunquam tamen antiquari vel penitus aboleri poterit. Primordia enim legis jejunii ab ipso Deo sunt posita illis verbis: de ligno scientiae boni et mali ne comedas. Et qui gravissimas statuit hujus legis transgressoribus poenas, idem affatim observantibus promisit praemia. Jejunio 40 dierum roboratus Moyses tabulas legis, digito Dei scriptas, in monte impetrare dignatus est, quas descendens, cum invenisset populum manducantem et bibentem ac ludentem iratus projecit de manu et confregit ad radicem montis.

Jejunium fecit Samsonem ita invincibilem, ut mille hostium occidisset, portas urbis suis humeris abstulisset ac leoni quoque praevaluisset: postquam autem ebrietati ac luxuriae se dedisset, captus ab hostibus, excoecatus et a cunctis ludibrio habitus est. Iudic. XIII—XVI.

Jejunio roboratus Elias furorem Jesabel declinavit et emenso itinere 40 dierum et 40 noctium pervenit usque ad montem Horeb, ubi videre Deum meruit III. Reg. XIX. 8.

Jejunio nullum efficacius medium — teste S. Scriptura — ad excitandum fovendumque spiritum poenitentiae, ad placandam iram divinam removendasve poenas. Sic David, quando sceleris sui vult agere poenitentiam, ad jejuniam confugit: Operui — ait — in jejunio animam meam. Psalm. LXVIII. 11. Et iterum: Humiliabam animam meam in jejunio; genua mea infirmata sunt a jejunio. Psalm. XXXIV. 13. Achab vult a divina Misericordia inobedientiae suae veniam consequi: Itaque scidit vestimenta sua, operuit cilicio carnem suam, jejunavitque et dormivit in sacco, et ambulavit demisso capite. Et Dominus misertus est ei dicens: Qia igitur humiliatus est — Achab — mei causa non inducam malum in diebus ejus. III. Reg. XXI. 27—29. Ninivitae exterriti praedicatione Jonae prophetae jejunarunt, bru-

tis quoque jejunium imposuerunt et misertus est eorum Deus et non fecit civitatem subverti. Jon. III. 4. 7. 10. Et libro Tobiae XII. 8. Raphaël Archangelus laudat jejunium, ut opus bonum dicens: bona est oratio cum jejunio et eleemosyna magis, quam thesauros auri recondere.

Jejunium, quod Antiquum Foedus in umbra tantum exhibuit, proprie Novum Testamentum consecravit. Jam Anna prophetissa laudibus celebratur, quod jejuniis servierit Deo. Luc. II. 37. Quid dicamus de praecursore Domini, de S. Joanne Baptista, quo major inter natos mulierum, teste ipso Domino non surrexit? Is non tantum verbis, sed exemplo quoque suo poenitentiam ac jejunium velut ad excipiendum Salvatorem optima media commendavit. Apostolus vero gentium inter illa opera pro quibus magnifice gloriabatur non dubitavit addere: In fame et siti, in jejuniis multis II. Cor. XI. 27.

Notum est, quae fuerit Ecclesiae primis saeculis in jejunio observando rigida disciplina ac fidelium aemulatio, qui omnibus vitae commoditatibus ac solatiis renunciantes. tempus jejunii Quadragesimalis in poenitentiae et mortificationis operibus transigendum esse reputarunt.

Exemplo Christi et Apostolorum animati Ecclesiae SS. Patres integra se exceperunt serie in jejunii nectenda laude et commendanda disciplina. Ut pauca tantum proferam: S. Chrysostomus Hom. 1. super Gen. dicit: Mater omnium bonorum et prudentiae aliarumque virtutum omnium magistra, est jejunium. Sicut corporalis cibus impinguat corpus, ita et jejunium efficit animam valentior. Et Iustin. Mart. in Epist. ad Diognet. scribit: Anima dum cibo et potu male tractatur fit melior. S. Leo M. autem Serm. de Jejun. asserit: Semper virtuti cibus, jejunium fuit. Jejunia contra concupiscentias vincunt, tentationes repellunt, superbiam inclinant, iram mitigant, et omnes bonae voluntatis effectus ad maturitatem totius virtutis enutrient. Demum S. Petrus Damian. Libr. 2, epist. 11. ad Desiderium: Ama — hortatur — jejunium, ut dum inedia corpus atteritur, anima coelestis gratiae pinguedine saginetur.

Ast errant, qui jejunii utilitatem in sola escarum abstinencia sitam esse putant. Non tantum gula peccamus, ideo non illa solum est jejunandum, sed cum peccaverint etiam membra reliqua, ipsa quoque jejunare debent.

Jejunet oculus — dicit S. Bernard. Serm. 3. Quadr. — a curiosis aspectibus. Jejunet auris nequiter pruriens, a fabulis et rumoribus. Jejunet lingua a detractatione et murmuratione, ab inutilibus, vanis, atque scurrilibus verbis. Jejunet manus ab otiosis signis, et ab operibus, quaecunque non sunt imperata. Multo magis anima ipsa jejunet a vitiis et propria voluntate sua. Teste enim S. Augustino Tract. 17. super Evang. Joan. c. 5.: Verum christianorum jejunium est abstinere ab iniquitatibus et illicitis voluptatibus et operam dare virtutibus. Quid enim prodest — dicit idem Serm. I Quadrag. — pallidum esse jejuniis, si odio et invidia livescas?

S. Greg. M. vero Hom. 16. super Evang. affirmat: Incassum caro atteritur, si a pravis suis voluptatibus animus non refrenatur. Vanum ergo foret nostrum jejunium Quadragesimale, si in illo dapes quidem mutarentur, non vero mutarentur pravae animae ac sensuum voluptates.

Ingressuri igitur Ven. Fratres et FF. Dilectissimi! dies jejunio quadragesimali consecratos, secundum mandatum Conc. Trid. Sess. XXV. De delectu ciborum et jejniis, edocete fideles curae Vestrae concreditos: quantaе utilitatis praestantiae ac necessitatis sit tempus Quadragesimalis jejunii, non tantum in bonum animae sed et corporis, ut alacri et libenti animo ab iis suscipiatur et observetur.

Hortamini fideles, ut sanctificent jejunium, illud devoto servitio celebrantes et jejunio corporali spirituale quoque jungentes. Inculcate illis cum Apostolo ad Rom. VI. 19.: Sicut enim exhibuistis membra vestra servire immunditiae et iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibete membra vestra servire justitiae in sanctificationem. Moneantur ergo fideles, ut diebus Quadragesimae, qui sunt dies poenitentiae ad redimenda peccata et ad salvandas animas, diligentius frequentent Ecclesias, crebrius intersint s. concionibus, impensius vacent piis lectionibus, meditationibus ac precibus, ut consortes passionis Christi, ejus resurrectionis quoque participes efficiantur, juxta illud Apostoli ad Rom. VIII. 17.: Si tamen compatimur, ut et conglorificemur.

Tempus enim appropinquantis paschatis nos excitat, ut gratiis Dei in animae nostrae salutem utamur, et resurrectionem Domini digne celebraturi, a morte peccati ad novam vitam resurgamus. Hinc merito interrogat Thom. a Kemp. Medit. 32, c. 4.: Quis est, qui digne Pascha in spiritu celebrat? Qui de vitiis ad virtutes transmigrat, qui de veteri vita et mala in novae devotionis statum surgit.

Gratiarum singularium elargitionem tempori Quadragesimali esse adnexam pulchre fatetur S. Leo M. Serm. 4. Quadrag.: Magna divinae institutionis salubritate provisum est, ut ad reparandam mentium puritatem quadraginta nobis dierum exercitatio mederetur, in quibus aliorum temporum culpas et pia opera redimerent, et jejunia casta decoquerent.

Temporis opportunitate quidem semper nobis utendum est, ne illud nobis incuriis inutiliter elabatur, maxime tamen Quadragesimae accommodari possunt verba Apostoli II. Cor. VI. 2.: Tempore accepto exaudivi te, et die salutis adjuvi te. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce, nunc dies salutis.

Si ad gloriosissimae resurrectionis D. N. Jesu Christi proxime celebranda solemnia debite nos praeparare intendimus, necesse est, ut monitis obtemperemus Apostoli I Cor. V. 7-8.: Expurgate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, sicut estis azymi, itaque epulemur non in fermento veteri, neque in fermento malitiae et nequitiae: sed in azymis sinceritatis et veritatis, — ut digni quondam ad agni nuptias intromitti mereamur.

391

1899

Ut mitigata in Ecclesia abhinc pluribus jam annis jejunii et abstinētia disciplina hoc quoque anno frui possimus, supplicibus adivi SS. Patrem litteris, qui in suo gratiosissimo responso precibus meis deferre dignatus est.

Utrumque documentum in subnexo per extensum Ven. Clero communico.

Episcopus Quinque-Ecclesiarum ad pedes Sanctitatis Vestrae provolutus haec exponit: Die 14 Decembris 1897 concessa fuit Episcopo oratori ad quinquenium facultas dispensandi super esu carniū, ovorum et lacticiniorum tempore ieiuniorum et Quadragesimae pro casibus tamen particularibus excepto quocumque indulto generali.

Cum pia record. antecessor, prout et tempore sedis vacantiae Vicarius Capitularis in amplissima hac dioecesi Quinque-Ecclesiarum exigentiis aevi nostri et pauperiei plebis occursuri, antiquam Ecclesiae jejunandi legem, annuente Sanctitate Vestra, indulto generali relaxaverint, ac iuxta paradigma typis impressum fidelibus inculcaverint; obversantibus nostris quoque diebus iisdem locorum et temporum adjunctis, pro universa hac dioecesi fidelibusque in ea commorantibus supplicat Orator, quatenus facultatem antecessoribus suis concessam, ipsi quoque ad septennium duraturam clementissime indulgere dignetur. Etc.

Feria VI. die 18 Novembris 1898. SSmus D. N. Leo Divina Providentia Papa XIII. in audientia R. P. D. Adessori S. Officii impertita, audita relatione superscripti supplicis libelli, benigne indulsit, ut R. P. D. Episcopus pro suo prudenti arbitrio et conscientia pro hoc anno impertiatur indulta quae hucusque concessit, donec aliter provideatur. Hortetur autem idem R. P. D. Ordinarius Orator fideles, ut hanc apostolicam indulgentiam compensare studeant aliis piis operibus atque praesertim eleemosynis in pauperum levamen erogandis. Contrariis quibuscumque non obstantibus.

G. Can. Mancini S. R. et U. J. Not.

392

1899

Mandatum Quadragesimale Anno Domini 1899.

Circa observantiam jejunii et abstinētia per annum vigore facultatis ab Apost. Sede die 18-a Novembris. a 1898 clementissime nobis concessae sequentia, dispensando in Domino et indulgendo quoad clerum tam saecularem quam regularem, (quin huius peculiaribus statutis derogetur) et quoad laicos Dioecesis Qu.-Eccl. statuimus.

1. Dies jejunii cum unica ad satietatem refectione et cum abstinētia a carnibus sint:

a) Feriae IV. et VI. Adventus, b) Feriae IV., VI. et Sabbata Quadragesimae, c) Dies feriales hebdomadae majoris, a feria IV. inchoando, d) Omnes per

Litteris Apostolicis dispensatio in lege jejunii et abstinētia prorogatur.

(Mandatum quadragesimale.)

annum dies quatuor temporum. Tandem e) Pervigiliae festorum Nativitatis Domini, Pentecostes, ss. Apostolorum Petri et Pauli, Assumptionis B. M. V. et Omnium Sanctorum.

2. Dies jejunii, quibus unica quidem refectio pariter observanda est, usus tamen carnum etiam in exigua vespertina collatione permittitur, sint omnes reliquae feriae Quadragesimae, quae supra (puncto 1.) non eximuntur.

3. Diebus Dominicis Quadragesimae usus carnum permittitur.

4. Dies simpliciter abstinentiales, quibus quidem saepius refici permissum est, sed a carnibus abstinendum venit, sunt omnes reliquae per annum Feriae VI-ae, quae non sunt dies jejunii et superius (puncto 1. et 2.) non comprehenduntur. Ab abstinentia enim dierum Sabbati per annum vi indultus apostolici, qui volunt, hoc quoque anno relevati sunt.

5. Condimenti ciborum instar quamcumque pinguedinem adhiberi permitimus, exceptis solummodo Feriis VI-is Quadragesimae, Feriis item VI-is quatuor temporum, Vigilia Nativitatis Domini, et exceptis collationibus vespertinis omnium vigiliarum supra (puncto 1.) recensitarum.

Hortamur vero omnes in Domino et monemus hoc indultu neque abstinentiam diei Sabbati abrogatam, neque legem jejunii e medio sublatam vel suo vigore exutam esse. Lex ecclesiastici jejunii et abstinentiae manet, et qui eam ad literam sequi et explere porro quoque malunt, meritis augebuntur. Qui tamen hac dispensatione utuntur, eos id licite facere, neque per id ulli officio deesse. Dummodo hanc indulgentiam uberioribus precibus, pietatis exercitiis ac operibus atque cumprimis, qui opibus valent, amplioribus eleemosynis compensare satagant.

393

1899

Facultas a
casibus
quibusdam
reservatis
absolvendi
elargitur.

Ut reservatio casuum Episcopali in hac Dioecesi sapientissimo SS. Concilii Tridentini monito conformiter (Sess. 14. de Sacr. Poenit. Can. 11.) aedificationem fidelium operetur, eorundem fidelium, curae meae creditorum, saluti consulturus, praesentium vigore decerno ac declaro: in posterum omnes Sacerdotes, in hac Dioecesi, sive saeculares. sive regulares, ad excipiendas Christi fidelium sacramentales confessiones rite approbatos et facultate absolvendi ordinaria instructos, in sequentibus circumstantiis poenitentes vere contritos et confessos, injuncta eis pro gravitate criminis commensurata poenitentia, a casibus Episcopo reservatis absolvere posse:

1) Per totam Octavam Festi SS. Nominis Jesu, item Festo SS. Nominis B. M. V. et Festo Patrocinii cujuslibet Ecclesiae Parochialis, et die qua Indulgentiae plenariae alicui Capellae, intra ambitum Prochiaesitae concessae sunt.

2) Generalem confessionem prima vice peragentes.

3) Sponsos immediate, vel tribus diebus ante copulationem.

4) Mulieres in ultimo mense praegnationis constitutas.

5) Detentos in carcere.

6) Aegrotos, etiamsi non sint in articulo mortis.

Ad dubia quaevis removenda notum reddo :

Impuberes utriusque sexus qui decimum quartum aetatis annum egressi non sunt, immunes habeantur ab omni reservatione.

Porro Decretis Synodi Divecesanae Quinque-Ecclesiensis anno Domini 1863. celebratae conformiter, facultatem a casibus Ordinario reservatis sacramentaliter absolventi porro quoque in suo robore valere et concessam esse volo: a) Canonico Poenitentiario, et caeteris Cathedralis Ecclesiae meae Canonicis actualibus, et honorariis. b) Cunctis ordinariis et surrogatis Districtuum Vice-Archidiaconis. c) Singulis Conventuum Religiosorum Ordinis S. Francisci utriusque Provinciae in Dioecesi existentium Gvardianis et Praesidibus.

Denique moneo omnes confessarios, has facultates esse stricte interpretandas, neque pro lubitu extendendas, vel subdelegandas atque poenitentes semper de atrocitate criminum commissorum, eorumque reservatione serio edocendos, atque iis inculcandum esse, confessarium tantum per speciale privilegium absolvere posse.

285

1899

Rssm. D. Paulus Babócsay Ecclesiae Cath. V. Ecclesiensis canonicus ad honores, vadiaconus districtus Némethiensis, parochus Bodonyensis et sacerdos jubilatatus, resignato a 1-a Januarii a. c. suo beneficio, statutis Instituti pensionalis nuper reformatis conformiter, assentientibus votis Ven. Capituli et omnium Hon. Districtuum cum annua pensione 900 florenorum, a tempore ingressus statum quietis liquidanda, albo emeritorum sacerdotum adscriptus est.

Rssm. D.
Paulus Babócsay rude
donatur.

394

1899

Pro complendo beneficio Bodonyensi per resignationem Rssmi D. Pauli Babócsay, can. hon. vadiaconi et parochi vacante, concursus hisce usque finem Februarii a. c. cum eo indicitur, ut illud juri patronatus dominii Üszöghensis obnoxium consequi cupientes et synodali examine probati, recursus suos Ordinariatui substernant.

Concursus
pro beneficio
Bodony.

395

1899

Franciscus Obadich, parochus Nagy-Nyáradensis post diuturnam infirmitatem die 22-a Januarii a. c. piam animam Creatori reddidit. Natus 1840. Ordinibus initiatus 1862. Ab. a. 1869. parochus in Bellye. ab a. 1870. in Vörösmarth, ab a. 1879. in Nagy-Nyárad.

Mors
Francisci
Obadich.

Meminerint cuncti sacerdotes statuta tria missae sacrificia in refrigerium animae defuncti confratris quantocyus Omnipotenti offerre.

396

1899

Concursus
pro beneficio
N.-Nyárad.

Beneficium parochiale Nagy-Nyárad obitu Francisci Obadich vacans redditum, patronatui serenissimi Caes. et Reg. Archi-Ducis Friderici obnoxium praesentibus concursui usque finem mensis Februarii a. l. duraturo exponitur. Qui ad beneficium isthoc reflectere cupiunt et examine synodali probati sunt, velint recursus serenissimo patrono inscriptos intra terminum praeclusi Officio dioecesano submittere.

397

1899

Theses theol.
logicae praefi-
guntur.

Theses per Ven. Clerum curatum elucubrandae et in coronis districtualibus in scriptis exhibendae sequentes praefiguntur :

I. Pro corona vernali e Theologia Dogmatica: Motiva credibilitatis non pugnant nisi pro ecclesia catholica.

II. Pro corona autumnali e Theologia Pastoralis: Előadandó a lelkipásztori eljárás, a mai viszonyok között az anyakönyvvezetésre vonatkozólag, tekintettel ugy a nmélt. magyar püspöki karnak ide vonatkozó, valamint a belügyministernek az állami anyakönyvvezetést illető utasítására.

398

1899

Subsidium e
fundatione
Troll pro se-
cerdotibus.

Subsidii e fundatione Illmi ac Rssmi D. Francisci Troll pro egenis et aegrotis sacerdotibus facta, pro anno 1898. participes rediti sunt: David Aulik coop. in Mocsolád; Emericus Sipos par. in Mocsolád; Stephanus Bödy coop. in Szántó; Victor Éber coop. valetudinarius; Alexander Fekete em. par. Monostorensis; Gabriel Svetics vicarius in Pécsvárad; Blasius Modrošić curatus in Lipova; Franciscus Reiner administrator in Baar; Desiderius Riedlinger coop. valetudinarius; Alexander Tichy coop. in Diós-Berény; Franciscus Haragó par. in Vokány; Julius Felinger par. in Diós-Berény.

Apocha de 100 flnis rite tymbrata ad Officium Fundationale dioecesanum mittenda, inde praefata summa concernentibus mox consignabitur.

399

1899

Subsidium e
fundatione
Troll pro
docentibus.

Subsidium e fundatione Illmi ac Rssmi D. Francisci Troll pro docentibus facta redundans, pro anno 1898. obtinuerunt, et quidem: Joannes Réder docens in Árpád. Josephus Graf docens in Görcsöny. Josephus Ruzsinszky docens in Megyefa. Emericus Müller docens in N.-Márok. Ludovicus Skerlecz docens in Frigyesföld. Franciscus Jung docens in K.-Köszegh. Maria Oblián magistra in Lancsuk. Georgius Sas docens in Szederkény. Feorgius Hohmann diocens in N.-Boly. Victor Hal docens in Pécsvárad. Franciscus Hipp docens in Marócz. Emericus Kovács docens in Cs.-Töttös. Franciscus Fehérvári docens in T.-Keresztur. Maria Maglišić magistra in

Čepin. Josephus Zobundjija docens in Golinci. Petrus Wager docens in N.-Mányok. Franciscus Éry docens in Dombóvár. Aloysius Róth docens in Paári. Julius Sántha docens in Pálfa. Andreas Névery docens in D.-Földvár. Franciscus Sohonyay docens in Agárd. Joannes Kresz docens in Kis-Dorogh.

Velint DD. Curati praefatos docentes de impetrato subsidio, quod 50 flnos, apud Officium fundationale dioec. erga apocham legalem, levandos efficit, certiores reddere.

400

1899

1. „A sz. Család Kis Követe“ cz. havi folyóirat, melyet eddig Szemenyei-Mészáros szerkesztettek, Virág Ferencz pécsi székesegyházi káplán szerkesztésébe és kiadásába ment át. E népszerű jóváhagyással megjelenő folyóiratot annyi is inkább ajánlom a lelkészkedő papság figyelmébe, minthogy kifogástalan kath. szelleme és változatosan tanulságos tartalma a nép kath. gondolkodásának és lelki életének irányítására kitűnő segédeszközüül szolgál a lelkek üdvözítésében a lelkipásztornak.

Opera
litteraria
commendan-
tur.

Megrendelhető Pécsen, Virág Ferencz székesegyházi káplánál. Ára egész évre 72 krajczár.

2. Tóth Mike Jézus társaságának tagja által a kalocsai érseki hatóság jóváhagyásával „Lélekmentő“ czim alatt közzétett művet, mely a sz. gyónás isteni eredetét, szükségességét, kellékeit és a gyakorlati életre kihatását, valamint az ellene emelt kifogások czáfolatát nagy olvasottság, alapos ismeret és vonzó nyelvezettel tárgyalja oly célból, hogy a sz. gyónás elhanyagolása ellen kivált az iparos és ugynevezett művelt osztálynak orvoslást nyújtson és számtalan lélek örök üdvösségének megmentését eszközölje, mint kiválóan hasznos olvasmányt egyházmegyém papjai s világi hívei nek meleg pártfogásába ajánlom. Kapható a szerzőnél. Ára 50 kr.

3. „Az apostoli lelkipásztor“ czim alatt Dr. Cramer V., a münsteri püspöki papnevelő intézet volt igazgatója által irt és Szanyi Ferencz plébános fordításával a veszprémi egyházmegyei nyomdában megjelent művet, mely a lelkipásztori élet terén gyűjtött tapasztalatok gazdag kincstáraival megismertet, papjaim kiváló figyelmébe ajánlom. Kapható a fordítónál (Tarany, Somogymegye.) A füzött példány ára 1 frt 80 kr.

4. „A názárethi szent Család és a katolikus család“ czimmal Lövérdy Alajos ciziszterci áldozópap, Bakkony-Koppányi (posta Csóth) lelkész harmincz szent beszédet tett közzé a szent család tiszteletének és társulatának terjesztésére. Ára 3 korona.

Ugyanezen szerzőtől már harmadik évfolyamban jelenik meg „A Katolikus Család“ havi közlöny, melynek előfizetése egész évre 1 frt.

Mindkét művet, melyek czélja Ő szentsége XIII Leo pápa által ajánlott sz. család társulatának megismertetése, könnyebb terjesztése, a keresztény családi kötelek védelme, megszilárdítása, a hitbuzgalom emelése s ez által a családok boldogságának az anyaszentegyház dicsőségének s a haza javának előmozdítása a lelkészkedő papság figyelmébe s a hivesek között való terjesztésre ajánlom.

401

1899

Pályázat a
berkesdi osztálytanítói
állásra.

A berkesdi róm. kath. osztálytanítói állomásra f. évi február hó 10-ig pályázat hirdettetik. Jövedelme: 300 frt készpénz, 12 □ meter hasáb tűzifa, melyből az iskolaterem is fűtendő, szoba ágyfával és asztallal. Kötelessége: az I., II., III. esetleg IV., V., VI. osztálynak tanítása. A pályázó nő is lehet. Ha esetleg nem volna képesítve, azért alkalmazzuk. A folyamodványok Berkesdre (postahely Baranya m.) a róm. kath. iskolaszék egyházi elnökéhez küldendők.

402

1899

Pályázat a
nagy-vejkei
kántor-tanítói
állásra.

A nagy-vejkei r. kath. kántortanítói állomásra f. évi február hó 10-ig pályázat hirdettetik. Jövedelem: 1. Lakás: 2 szoba, 2 konyha, kamara, istálló, felszer, prësház, pincze; 2. kis házikert; 3. 6½ hold föld, melyből 2½ holdat a község mivel; 4. 800 □ öl rét; 5. 25 pozsonyi mérő tiszta buza, 34 pozsonyi mérő rozs; 6. 7 frt 81 kr. lélekpénz; 7. hétköznapi iskoláért a községtől: 31 frt 50 kr., vasárnapi iskoláért a községtől 18 frt 90 kr.; 8. stóla körülbelül 10—15 frt; 9. 8—9 akó bor fejében: 45 frt; 10. ostyasütésért a templom pénztárából: 5 frt; 11. alapítványi misékért a templom pénztárából: 8 frt 10 kr.; 12. községi misékért a községtől: 3 frt 51 kr.; 13. 6 öl fa, 2 kocsi rözse, melyekből az iskola is fűtendő; 14. malomfuvarok, de csakis a határban. — Tannyelv: német-magyar. — Fölszerelt kérvények az iskolaszéki elnökséghez küldendők. Nagy-Vejke (Tolna m.). U. p. Kis-Vejke. Az állomás azonnal elfoglalandó.

403

1899

Pályázat a
regölyi
osztálytanítói
állásra.

Regölybe (Tolna megye) osztálytanító kerestetik. Fizetése havi 25 frt, 1 szobából (butorozott ágyneműn kívül) álló lakás, fűtés az iskola fájából, tisztogatás a kántortanítótól. Élelmezést 15 frtéért szintén a kántortanítónál kaphat. A fizetés csak ez iskolai évre szól. Pályázhatnak okl. vagy esetleg ideiglenesen képezdevégzett tanítók, sőt idősebb, képezdei tanulmányukat magán uton végző tanítójelöltek. Kötelessége: az I. és II. osztályt önállóan vezetni, az ismétlő iskolákban heti 1 órában; a kántorságban szükség esetén segédkezni. A kellően fölszerelt kérvények Franciscus Pál vikárius, isk. sz. elnök nevére f. é. február 15-ikéig Regölybe, posta helyben, küldendők.

Personalia.

Sua Sacratissima et Apostolica Majestas ope altissimae resolutionis Rssmum D. Dr. Josephum Szeredy, abbatem, canonicum Eccl. Cath. V. Ecclesiensis in insign. ord. coronae ferreae III. classis equitem nominare dignata est.

Franciscus Virág cooperator Q. Ecc. in Par. Cathedrali, nominatus est praeses dioecesanus Societatum Altaris in Dioecesi existentium.

Sigismundus Offenmüller cooperator Tamasiensis, praesentatus et institutus est ad beneficium parochiale Tót-Keszi.

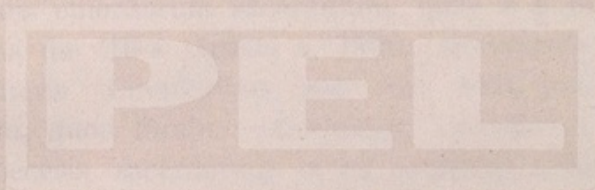
Franciscus Schunk cooperator Gödreensis in qualitate vicarii in spiritualibus dispositus est ad Lipova.

Cooperatores missi sunt: Julius Aschenbrenner e Lipova ad Laskafalu, Joannes Ács e Gyula-Jováncza ad Tamási, Joannes Cselenko e Bodony ad Gödre.

Marianus Bohnert Ord. S. Franc. presbyter, ad annum in Dioecesi susceptus, cooperator in Laskafalu, erga proprias preces a munere suo relevatus et dimissus, regressus est ad Ord. S. Franc. reformatum.

Quinque-Ecclesiis, 27. Jan. 1899.

† Samuel m. p.
episcopus.

III.

589

1899

A quo tempore gubernacula hujus Dioecesis suscepi, cura mea principalis erat: ut Vobis Dilectissimis, meis in procuranda salute animarum adjutoribus, juxta posse etiam materialiter succurram, tunc praeprimis, dum, viribus in vinea Domini exhaustis, curae animarum activae coacti estis valedicere.

Publicantur
acta et de-
creta Confe-
rentiae dioe-
cesanae surer
reformatione
nstituti pen-
sionalis eme-
ritorum sa-
cerdotum.

Initis proin Vobiscum consiliis et lustratis universi Cleri dioecesani votis, statuta instituti pensionalis emeritorum sacerdotum, quae a p. m. praedecessore meo in Conferentia dioecesana die 16-a Aprilis a. 1890. assentiente universo Clero lata et eodem anno in litteris Circularibus sub nro 1550 publicata sunt, habito respectu ad incrementum, quod fundus emeritorum sacerdotum ex magnanimis legatis plurium hujus Dioecesis sacerdotum et ex contributionibus annuis Episcopi Dioecesani ac Venerabilis Capituli Ecclesiae Cathedralis, nec non ex superfluis censibus ipsius fundi in dies cepit: tum postulatis nostrae aetatis ac indigentis, tum etiam aequitati magis convenienter reformare, id est summam annuae pensionis emeritorum sacerdotum meliorare, respective elevare decrevi.

In subnexo Ven. Clero ad notitiam perfero protocollum item acta et decreta Conferentiae dioecesanae, quae favente. Numine divino die 22-a Novembris a praeteriti in oeco Seminarii praesente Ven. Capitulo Eccl. Cath. ac congregatis ex universa Dioecesi Vice-Archi-Diaconis et singulorum Hon. Districtuum nec non Cleri gremialis deputatis, fausto omine lata et per praesentes auctoritate mea ordinaria ratihabita et approbata sunt.

A pécsegyházmegyei papi nyugdíj-ügy reformálása tárgyában megyés püspök úr ő méltósága által 1898. évi november hó 22-ikére egybehívott s ugyanazon napon megtartott egyházmegyei értekezlet tanácskozásai- és határozatairól felvett

Jegyzőkönyv.

Jelen voltak: méltóságos és főtiszt. hetyei Hetyei Sámuel megyés püspök úr elnöklete alatt, a ft. székeskáptalan részéről: mélt. és ft. Troll paul. Ferencz. cz.

püspök, nagyprépost, püspöki helynök, ng. és ft. Szeifricz István cz. prépost, örkanonok, ng. és ft. dr. Lechner János apátkanonok, ng. és ft. dr. Szeredy József apátkanonok, ng. és ft. Hanny Gábor apátkanonok, ng. és ft. Spiesz János apátkanonok, ng. és ft. Pozsgay József kanonok, ng. és ft. dr. Wurster József cz. kanonok, püspöki irodai igazgató; ft. Károly Ignác cz. apát, budai külv., ft. Babócsay Pál cz. kanonok, bodonyi, nt. Krecht Ferencz sz.-diencsi, nt. Schultz Károly n.-mároki, nt. Radó Dezső h.-szöllősi, nt. Uray Atala b.-baáni, nt. Szandtner Antal d.-szekcsői, nt. Prantner Ferencz himesházi, nt. Schell Antal himesházi, nt. Szuly József berkesdi, nt. dr. Szilvássy Mihály szászvári, nt. Gundi Miklós saásdi, nt. Erdélyi János lakócsai, nt. Filippovits János bizovaci, nt. Horváth István radikovcii, nt. dr. Kelemen László ó-kurdi, nt. Fölker Mátyás értényi, nt. Czapáry János kis-székelyi, nt. dr. Onczay Géza n.-keéri, nt. Pártos Zsigmond mözsi, nt. Streicher Péter högyészi plébánosok, mint kerületi alesperesek; t. Szauter Antal görcsönyi, t. Tóth. Gyula sz.-lőrinczi, t. Pál József lapáncsai, t. Zvonicsek Alajos vörösmarti, t. Walter József monostori, nt. Eberling Mátyás kiérd. alesperes, babarci, t. Scharfenberger János p.-laki, t. Hofmeiszter Ferencz olaszi, t. Romaisz Ferencz nádasdi, t. Halvax József mágocsi, t. Rathmann Boldizsár m.-széki, t. Hirling Nándor mosgói, t. Charváth László petrijevcii, t. Erdélyi Károly sljivosevcii, t. Anderle József kakasdi, t. Varga Manó paárii, nt. Fülöp György t. pápai káplán, miszlai, ft. Bencze István cz. apát, kiérd. alesperes, d.-földvári, t. Zányi György faddi, t. Magyar Miklós závodi plébánosok, mint kerületi küldöttek; nt. Rézbányay János t. pápai kamarás, mint a pécsi nem lelkészkedő papság seniora, nt. Körmendi Károly vicerector, mint ugyanannak küldöttje, dr. Igaz Béla püspöki titkár és Fájth Lajos sz.-széki jegyző, az értekezlet jegyzője.

D. e. 10 órakor a ft. székeskáptalan tagjai, a kerületek esperesei és kiküldöttjei a papnevelő-intézet dísztermében egybegyűlvén, a Szentlélekisten segítségül hívása után püspök úr ő méltósága főpásztori szíve szeretetének melegétől áthatott beszédet intézett az értekezlethez, melyben előadta, hogy a mióta az isteni Gondviselés ezen ősrégi püspöki székre emelte, főpásztori gondoskodásának mindenkor kiváló tárgyát képezték azok, akik az édes Jézus szolgálatában erejüket, éveiket feláldozták, kik az évek súlya, a munka terhe alatt kifáradtak. Éltök alkonyát a megélhetés gondjaitól lehetőleg mentté tenni kötelessége ama viszony folytán, mely őt papjaival összefűzi, de elődei példájánál fogva is, kiknek állandó gondjuk volt a nyugdíjkérdés megoldása, a melyet előmozdítani törekedtek nemcsak az által, hogy ők magok növelték adományaikkal a nyugdíjalapot, hanem papjaikat is buzdították arra. Ez vezette őt is, mikor a hármass bizottságot kiküldötte, hogy az adott viszonyokat mérlegelve, a nyugdíjügy rendezéséről javaslatot terjesztszen elő. A bizottság munkáját közölte a püspöki körlevélben. Az egyházmegyei papság megvitatta azt a koronákon. Miután a kérdés ekként megérett a megoldásra, összehitta a mai értekezletet, a melyet midőn Jézus szentséges nevében megnyit, arra kéri az értekezlet

tagjait, hogy tanácskozásaikban a szeretet s az adott pénzügyi viszonyok szem előtt tartása legyen vezérelvök.

Püspök úr ő méltósága ezután felhívja az értekezletet, hogy a jegyzőkönyv hitelesítésére jelöljön ki kebeléből három tagot. Az értekezlet főt. Bencze István apát-plébánost, nt. dr. Kelemen László és nt. Uray Atala espereseket jelöli.

Az értekezlet jegyzőkönyvének vezetésével püspök úr ő méltósága az értekezlet hozzájárulásával Fájth Lajos sz. sz. jegyzőt bizza meg.

Ekkor püspök úr ő méltósága felhívására ng. és ft. dr. Lechner János apát-kanonok, a hármass bizottság elnöke, okolta meg a bizottság reformjavaslatát. A bizottság javaslata megszerkesztésénél főleg két dolgot tartott szem elől: az adott pénzügyi helyzetet, s hogy a nyugdíj-ügy új rendezése által különféle pénztárak (az egyházmegyei, asthenealis és a deficientiáié) melyeknek más a rendeltetésök, a melyek azonban eddig a nyugdíj céljaira igénybe vétettek, ezen teher alól lehetőleg felszabadíttassanak. A nyugdíj emelésének mikéntjére nézve a bizottság az egyenlő nyugdíjösszeg helyett, bár e mellett is több érv harczol, pénzügyi okokból, az érdem méltánylása tekintetéből s egyházkormányzati szempontokból a fokozatosat ajánlja-még pedig a szolgálati évek arányában. E szerint a nyugdíj lenne:

1—10 szolgálati éven belül	1200 korona.
10—20 " " "	1300 "
20—30 " " "	1400 "
30—40 " " "	1500 "
40—45 " " "	1600 "
45—50 " " "	1700 "
50— " " "	1800 "

A mostani nyugdíjasok szolgálati éveit véve átlagos számítási alapul, 16 nyugdíjas ellátása 12.600 frtot igényel, ezt levonva a 14.187 frtnyi rendelkezésre álló évi összegből, marad 1587 frt felesleg, melyet a megyés püspök úr ő méltósága oszt ki bölcs belátása szerint az ideiglenesen munkaképtelen, segélydíjra szorulóknak közt.

Gundy Miklós sásdi esperes-plébános, miután a fiu hódolat hangján forró köszönetet mond püspök úr ő méltóságának, hogy a megyei papság nyugdíjügyét kezdettől fogva gondjaira méltatni kegyes, miután megköszöni a bizottságnak is fáradozását, kijelenti, hogy a fokozatos nyugdíj-összeg elvét elfogadja, óhajtja azonban, hogy a fokozat alapjául ne a szolgálati, hanem az áldozári évek vétessenek. A nyugdíj nagyságára nézve ajánlja, hogy az 1—10 éves áldozó-papok 600 frtot kapjanak, a mely összeg ez uton 10 évenként 100 frttal emelkedik míg eléri az 50 évi áldozó-papság után járó 1000 frtos maximumot. Ajánlja továbbá, hogy legyen azon az egyházmegyei papság, hogy a nyugdíjasok száma 20-ra, sőt többre emeltessék, s hogy tekintettel a jövő, valószínűleg mindig mostohábbá váló gazdasági viszonyokra, akkora nyugdíjalapot teremtsen az egyházmegye, mely évek multán lehetővé teszi a befize-

tendő illetékek leszállítását, sőt azok teljes megszüntetését. — Az ekként előálló szükségtségtöbblet fedezésére javasolja, hogy az ideiglenes segélydíjasok ne a nyugdíjpénztárból, hanem valamely más alaphól segélyeztessenek, hogy az új javadalmasok javadalmukhoz mért, meghatározott taksát fizessenek. Kerülete nevében kijelenti, hogy az szívesen hozzájárul ahhoz, hogy a taksa fizetési kötelezettség visszaható erejű legyen. Végül, hogy $\frac{1}{4}$. esetleg nagyobb százalék pótnyugdíjadó vetessék ki.

Fülöpp György t. pápai káplán és miszlai plébános azon elvből kiindulva, hogy a ki tovább szolgál, nem mindig szolgál többet, s hogy nemcsak az évek hosszú sora érleli meg és teszi szolgálatra képtelenné az embert, hanem a munka nagysága is — az egyenlő nyugdíjösszeg elvét ajánlja elfogadásra.

Ekkor püspök úr ő méltósága újból figyelmeztetvén az értekezletet a szeretetre, mely mindnyájunkat vezet, a melynél fogva mindenkin akarunk segíteni s csak az a kérdés, abban van az eltérés, hogy mennyit tehetünk a jelen viszonyok közt — az értekezlet további vezetését mélt. és ft. Troll Ferencz cz. püspök, nagyprépost, püspöki helynökre bízván, eltávozott.

Troll Ferencz úr ő méltósága elfoglalván az elnöki széket, felolvastatja a kerületeknek az őszi koronák jegyzőkönyveiben kifejezett s a nyugdíjügyre vonatkozó kívánságait, indítványait.

Felolvasásuk után elnök úr ő méltósága felteszi a kérdést: a fokozatos vagy pedig az egyenlő nyugdíjösszeget fogadja-e el az értekezlet a nyugdíjemelés mikéntjének alapjául? A többség a fokozatos nyugdíjösszeg mellett szavazván, elnök úr ő méltósága annak elfogadását az értekezlet határozataként kimondja.

Most elnöklő cz. püspök, nagyprépost, püspöki helynök úr azt a kérdést tette fel: elfogadja-e az értekezlet a hármass bizottság reformjavaslatát egész terjedelmében? — nt Rézbányay János, nt Schell Antal, nt. Gundy Miklós, ng. és ft. Szeredy József és t. Rathmann Boldizsár felszólalásai után az értekezlet, részint mivel a bizottság javaslatától eltérő fokozat elfogadása folytán esetleg előálló szükségtségtöbblet fedezésére nagyobb hozzájárulási százalékot elfogadni nem hajlandó, részint mivel annak megszavazására nem érzi magát felhatalmazottnak, nagy többséggel a bizottság által javasolt fokozat mellett foglal állást, minek folytán méltóságos elnök úr a bizottság javaslának egész terjedelmében való elfogadását határozatként kimondja.

Az értekezlet ezzel megoldván feladatát, Troll Ferencz ő méltósága azt bezárja.

Kmf.

Troll Ferencz mint értekezleti elnök, Fájth Lajos jegyző, Bencze István apát-plebános, Uray Atala esperes pléb., Kelemen László esperes-plebános, mint ezen esetre kiküldött jegyzőkönyv hitelesítők.

A pécsegyházmegyei papi nyugdíjintézet alapszabályai:

1. Az egyházmegyei papi nyugdíjintézetnél, az állandó szolgálati képtelenség eseteire szóló 16 nyugdíjas hely mellett, az ideiglenes szolgálati képtelenség folytán a nem javadalmaz papság köréből ellátást igénylők számára négy segélydíjas hely szerveztetik.

2. Az évi nyugdíj összege a szolgálati évek számához arányosított fokozat szerint ekként állapíttatik meg.

a) A szolgálati évek első tizedében 1200 korona, minden következő évtizedben 100 koronával nagyobb, a 40. szolgálati éven túl minden 5 évben 100 koronával több; 1800 koronánál magasabbra azonban nem emelkedhetik.

b) A fokozatos nyugdíjösszegek nagyságának meghatározásánál csakis a már bevégezett szolgálati évek jönnek tekintetbe.

c) A más egyházmegyből és szerzetes rendből az egyházmegye kötelekébe felvett áldozárok szolgálati évei az egyházmegyébe történt felvételők napjától számlíttatnak.

d) Az egyházmegye szolgálatán kívül töltött évek — a betegség esetét kivéve — a nyugdíjfokozat megállapításánál nem jönnek számításba, de ezen időtartamra a nyugdíjjárulék kötelezettsége is szünetel; érintetlenül maradván mégis az e részben érdekelteknek eddiglen szerzett jogai.

e) A segélydíjas helyek évi javadalmazása különbség nélkül 800 koronában állapíttatik meg.

3. A nyugdíjasok és segélydíjasok javadalmazására szükséges pénzösszeg fedezetét képezik az aggpapi pénztárnak és az aggpapi segédpénztárnak évi összeített kamathozama, valamint a plébániai javadalmak, illetve az egyházmegyei papság évi nyugdíjjárulékai; a netáni hiány az egyházmegyei pénztárból pótolttatván.

A 16-os számon felül való rendkívüli nyugdíjaztatás folytán előállható szükséglet fedezete külön ideiglenes pótkivetés útján eszközöltetik.

A megyés püspök és káptalan évi nyugdíjadományai, kegyes jótevők önkéntes adományai és hagyományai, a nyugdíjpénztár évi feleslege a nyugdíjalap javára tőkésítendők.

4. A nyugdíjas nyugdíjának élvezetébe csak a nyugdíjaztatását követő év január hó elsejével lép.

A segélydíjak élvezetének kezdetét és tartamát a megyés püspök határozza meg.

5. A nyugdíjintézet javára évi járulék címén:

a) A plébánosok, curatusok, állandóan alkalmazott plébánoshelyettesek (administratorok) a magyar területen plébániai javadalmaiknak a hitelesített congrua-összeírás által megállapított évi tiszta jövedelmei után, a slavon területen pedig az 1890-i javadalmi összeírás által megállapított, illetve annyszor 200 koronával meg-

toldott tiszta jövedelmei után, mint a hány szervezett káplánállomás az illető plébániában található;

b) a káplánok 800 korona után;

c) a vicariusok, egyéb egyházi hivatalokban alkalmazott nem javadalmas papok természetbeni élvezményeiknek (a lakást nem számítva) megfelelő pénzérték és rendes évi fizetésök összege után 1%-t fizetnek;

d) Ideiglenesen, átmenetileg alkalmazott administratorok administrator-ságuk idejére a javadalomra eső járulékot, káplánsági idejökre a kápláni illetéket fizetik.

e) A plébános és vicarius a az illető javadalomra kirótt nyugdíjjárulékot közösen és a köztök megoszló jövedelem arányában viselik.

f) Az újmisék áldozárokra nézve a nyugdíjjárulékok fizetésének kötelezettsége a pappá szenteltetési évet követő év január hó 1-vel veszi kezdetét.

6. A jelen szabályzat kiegészítő részeként alább közölt „Kimutatás”-ban kitüntetett járulékokat kötelesek a lelkészkedő papok, fele részben a tavaszi, fele részben az őszi koronán a kerületi esperesnek az egyházmegyei hatósághoz leendő beszállítás végett elmulaszthatatlanul kézbesíteni; az egyéb egyházi hivatalokban alkalmazottak pedig félévi részletekben közvetlenül a pécsegyházmegyei alapítványi hivatalnál befizetni.

7. A nyugdíjba lépni óhajtó ez iránti kérvényét azon egyház kerületnek, melyhez tartozik, legutoljára tartozott, avagy amelynek területén tartózkodik, írásbeli ajánlatával támogatva az egyházmegyei hatóságnál nyújtja be.

8. A nyugdíj elnyerésére a nyugdíjazandó vizsgálatával egyházhatóságilag megbizandó orvosnak abbéli bizonyítványán kívül, mely az illetőnek szolgálatra állandó képtelenségét igazolja, megkivántatik az összes egyházmegyei papság többségének hozzájárulása, ami iránt a lelkészkedő papság egyházkerületenkint, a pécsközponti nem lelkészkedő papság pedig seniorjának elnöklete alatt tartott gyűléséből nyilatkozik, de nem előbb, míg erre egyházhatóságilag felszólítva nem lettek.

Ezek alapján és a káptalan véleményének meghallgatása után a nyugdíj iránt való kérelem érdemére nézve az egyházmegyei hatóság dönt.

9. A segélydíjas helyekre való felvétel, illetve az ezekről való elbocsátás az ideiglenes szolgálati képtelenség, illetve annak megszűnése alapján kizárólag a megyés püspök rendelkezése alá tartozik. -

10. Jelen nyugdíjszabályzat 2. a) alatti rendelkezése a fokozatos nyugdíjat illetőleg a nyugdíjintézetnek már meglevő tagjaira is kiterjesztetik.

11. Az egyházmegyei papi nyugdíjintézet alapjaira vonatkozó évi számadások kivonata az egyházmegyei körlevelekben évről-évre közzétételik.

12. Jelen nyugdíjszabályzat hatálya 1899. évi január hó 1-vel veszi kezdetét.

13. Ezen szabályzat által az 1890 évi május hó 22-én 1559. sz. a. közre bocsátott egyházhatósági intézkedés hatályon kívül helyeztetik.

KIMUTATÁSA

A PÉCSEGYHÁZMEGYEI PAPI NYUGDIJALAP ÉVI JÁRULÉKAI FELOSZTÁSÁNAK 1899. ÉVTŐL

Plébánia		Összeg	Plébánia		Összeg
		frt kr.			frt kr.
<i>I. Pécsi kerület.</i>			<i>V. Dárdai kerület.</i>		
Székesegyház	14	55	Bellye	13	94
Pécs-belváros	31	89	Dárda	14	65
„ budai város	31	91	Herczeg-Szöllős	17	51
„ szigeti „	—	—	Laskafalu	16	85
„ bányatelep	16	44	B.-Löcs	15	20
Püspök-Bogád	29	66	Szt.-István	12	24
Kövágó-Szöllős	23	86	Vörösmarth	14	25
Német-Ürögh	18	22		104	64
Szabolcs	24	59			
	191	12	<i>VI. Baranyavári kerület.</i>		
<i>II. Némethi kerület.</i>			Baán	23	23
Bodony	21	69	Baranyavár	13	45
Garé	13	72	Batina	15	76
Göröcsöny	30	72	Darázs	23	57
Keszü	25	63	Dálok	22	18
Némethi	19	91	Iz ép	22	—
Pellérd	24	53	Kisfalud	12	23
Vaiszló	14	42	Monostor	12	24
	150	62		144	66
<i>III. Szt.-Lőrinczi kerület.</i>			<i>VII. Mohácsi kerület.</i>		
Bakonya	15	70	Baar	8	35
Bicsérd	22	29	Babarcz	20	59
Bükkösd	13	15	Lancsuk	13	39
Kisasszonyfa	29	86	Maiss	10	99
Szt.-Király	23	93	Mohács (Szt.-Mihály)	29	83
Szt.-Dienes	17	72	„ „ Kereszt	—	—
Szt.-Iván	17	73	Nagy-Nyárád	13	64
Szt.-Lőrincz	19	96	Somberek	15	59
Sumony	16	82	Duna-Szekcső	26	40
	177	16		138	78
<i>IV. Siklósi kerület.</i>			<i>VIII. Kéméndi kerület.</i>		
Berement	26	28	Bozsok	19	48
Lapáncsa	11	75	Feked	8	26
Lipova	10	29	Himesház	16	64
M.-Gyüd	—	—	M.-Kéménd	20	34
Német-Márok	11	99	Püspöklak	19	09
Siklós	—	—	Rácz-Mecske	14	25
Villány	18	58	Szebény	14	01
	78	89	Véménd	14	63
				126	70

Plébánia	Összeg		Plébánia	Összeg	
	frt	kr.		frt	kr.
<i>IX. Némethályi kerület.</i>			<i>XIII. Szigetvári kerület.</i>		
Némethály	27	15	Bogdása	20	09
Egerágh	34	29	Dr.-Szt.-Márton	12	04
Olasz	27	32	Ibafa	9	37
Ráczpetre	22	50	Lakócsa	25	51
Szajk	19	99	Mozsgó	17	54
Rácztöttös	9	16	S.-Szt.-László	16	60
Vókány	14	70	Szigetvár	21	86
	155	11		123	01
<i>X. Pécsváradi kerület.</i>			<i>XIV. Valpói kerület.</i>		
Berkersd	21	28	Bizovác	15	—
Hird	17	42	Brodjance	17	—
H.-Hetény	21	08	Čepin	14	—
L.-Hetény	10	21	Harkanovce	19	—
Nádasd	17	11	Petrievice	17	60
Pécsváradi	15	61	Valpó	28	—
P.-Szt.-László	8	46		110	60
P.-Szt.-Erzsébet	17	25	<i>XV. Miholjáci kerület.</i>		
	128	42	Marijance	15	10
<i>XI. Mágocsi kerület.</i>			Miholjác	19	—
Bikal	7	98	Podgajce	20	10
Jánosi	15	16	Radikovce	16	—
Kárász	20	13	Šljivoševce	17	—
Köblény	14	69	Veliškovce	12	20
Mágocs	20	61	Viljevo	17	70
Mocsolád	10	61		117	10
Szalatnak	7	67	<i>XVI. Bonyhádi kerület.</i>		
Szászvár	17	53	Apar	14	18
Vaszar	8	25	Bonyhád	17	29
	122	63	Czikó	17	92
<i>XII. Gödrei kerület.</i>			Grábócz	15	—
Abaliget	24	49	Kakasd	21	54
F.-Mindszent	28	28	Nagy-Mányok	13	99
Gödre	14	99	Szálka	9	86
Hetvehely	14	04		109	78
M.-Hertelend	20	41	<i>XVII. Dombóvári kerület.</i>		
Saásd	22	71	Dombóvár	23	90
Szt.-György	15	30	Döbrököz	20	39
Magyar-Szék	25	96	Gyula-Jovancza	18	39
Vásárosdombó	26	08	Kocsola	21	20
	192	26			

Plébánia		Összeg		Plébánia		Összeg	
		frt	kr.			frt	kr.
Kurd		16	78	Mözs		25	94
Nakk		19	94	Szegzárd-Belváros		38	22
Szakály		18	59	„ Ujváros		21	40
Szakcs		20	30	Tolna		30	87
		159	49	Várdomb		12	54
XVIII. Értényi kerület.						241	07
Bedegh		12	30	XXII. Völgységi kerület.			
Értény		16	83	Diósberény		12	79
Iregh		23	89	Högyész		18	68
Kánya		11	49	Kisdorogh		14	61
Kónyi		20	68	Lengyel		10	57
Paári		17	44	Mucsi		15	35
Szántó		19	92	Nagy-Vejke		11	76
Tengőd		10	79	Szakadát		14	11
Tótkeszi		16	09	Tevel		12	42
		149	43	Varasd		11	13
XIX. Simontornyai kerület.				Závod		16	04
Felső-Nyék		12	64	Zomba		17	49
Kis-Székely		11	74			154	95
Miszla		8	62	Összesítés.			
Ozora		25	08	Pécsi kerület		191	12
Pálfa		11	66	Némethi kerület		150	62
Pinczehely		16	84	Szt.-Lőrinczi kerület		177	16
Regöly		16	64	Siklósi		78	89
Simontornya		—	—	Dárdai		104	64
Tamási		22	86	Baranyavári		144	66
		126	08	Mohácsi		138	78
XX. D.-Földvári kerület.				Kémendi		126	70
Bölcske		12	66	Német-Bólyi		155	11
D.-Földvár		38	79	Pécsváradi		128	42
Kajdacs		10	05	Mágocsi		122	63
Német-Keér		13	50	Gödrei		192	26
Kömlöd		16	13	Szigetvári		123	01
Paks		34	15	Valpói		110	60
		125	28	Miholjaci		117	10
XXI. Szegzárdi kerület.				Bonyhádi		109	78
Agárd		22	41	Dombovári		159	49
Báta		23	78	Értényi		149	43
Báttaszék		35	58	Simontornyai		126	08
Fadd		21	69	D.-Földvári		125	28
Harcz		8	64	Szegzárdi		241	07
				Völgységi		154	95
						3127	78

21 korona 31 f
27 korona 44 f

Nem javadalmas egyháziak		Összeg	
		frt	kr.
I.	Dr. Igaz Béla püspöki titkár	9	—
	Fajth Lajos szent-széki jegyző	9	—
	Sipos István püspöki szertartó	6	—
II.	Rézbányay János	9	—
	Döbrössy Alajos tanítóképezdei igazgató	10	35
	Götz Sándor főtanfelügyelői segéd	6	—
	Glatt Ignác énekiskolai igazgató	18	—
	Bubregh Béla hitoktató	6	—
	Dr. Késmárky István jogtanár	10	—
	Gyömöre Zsigmond hitoktató	6	—
	Ábrahám István hitoktató	6	—
	Komócsy István reálisk. hittanár	5	50
III.	Wajdics Gyula nagysem. lelkiigazgató	9	—
	Körmendi Károly aligazgató	9	—
	Dr. Szilvek Lajos senior theol.-tanár	10	90
	Dr. Rézbányay József theol.-tanár	10	34
	Hradek Károly kis. sem. lelkiigazgató	8	—
	Dr. Hanuy Ferencz theol.-tanár	11	—
	Waldinger István theol. s. tanár	8	—
IV.	Mayer György succentor	7	—
	Virág Ferencz praebendatus	6	—
	Krum Péter	6	—
	Dr. Vörös Nándor „	6	50
V.	70 káplán egyenként fizet 4 frtot, összesen	280	—
	Összeg :	472	54
I.	Plébániák évi járulékaiknak összege	3127	78
II.	A nem javadalmas egyháziak járuléka	472	54
	Összesen :	3600	32

Kelt Pécssett, 1899. február hó 10-én. Mihálffy Árpád s. k. alapítványi főkönyvelő.

590

1899

Ex incidenti publicationis statutorum reformatorem Instituti Pensionalis emeritorum sacerdotum, perjucundum mihi est Ven. Clero notum reddere, Emiliū Pfisterer parochum Szt. Györgyensem, fine augendi fundum emeritorum sacerdotum nuper 5000 i. e. quinque millia florenorum a. v. in aere parato, ad tempus tantum reservato pro suis et suorum indigentis hujus capitalis usufructu, adinstar perpetui doni Cassae fund. gen. Diocesanae intulisse.

Fundus pensionalis munificentia Emili Pfisterer parochi auctus.

Cum praelaudatus donator tenui beneficio provisos, fructus multorum annorum parsimoniae, fessis in vinea Domini confratribus, in signum sinceræ et perennis caritatis, obtulerit, cunctorum aestimio ac gratitudine omnino dignum se exhibuit.

591

1899

Die 1-a Februarii a. c. post diuturnam infirmitatem, pie in Domino obiit Eduardus Maršo, anno ætatis 65. sacerdotii 42. ab anno 1866. par. in Radikovci, ab a. 1875. in Marijanci, ab a. 1884. in Sljivoševci, ab a. 1897. in Valpo.

Obitus Eduardi Maršo.

Animam denati confratris consuetis trium sacrorum suffragiis devoveo.

592

1898

Beneficium parochiale Valpo, patronatui illmi D. Rudolphi e Comitibus Normann de Ehrenfels Caes. et Reg. Camerarii obnoxium, decessu Eduardi Maršo parochi vacans redditum usque diem 10-am Martii a. c. concursui exponitur. Competentes, examine prosynodali probatos ad id invio, ut recursus suos, præfato patrono inscriptos, intra terminum præclusi, mihi exhibeant.

Concursus pro beneficio Valpo.

593

1899

Placuit Divinae providentiae Joannem Czapáry, vadiaconum districtus Simontornyaensis et parochum Kis-Székelyensem, die 5-a Februarii a. c. ad aeternam evocare hæreditatem. Natus 1860, ordinatus 1883, ab a. 1893 par. in Kis-Székely, ab a. 1898. vadiaconus et scholarum inspector districtus Simontornyaensis.

Obitus Joannis Czapáry.

Meminerint cuncti sacerdotes, pro defuncto confratre statuta tria missae sacrificia, quantocyus Deo omnipotenti offerre.

602

1899

Fine complendi beneficii parochialis Németh-Ürögh, per resignationem Christophori Péhm parochi vacantis et patronatui Ven. Capituli Quinque-Ecclesiensis obnoxii, concursus usque 10-am Martii a. c. duraturum eo addito hisce publico,

Concursus pro beneficio Németh-Ürögh.

ut illud assequi cupientes, ad beneficium curatum capessendum secus habiles, recursus suos, usque antelatum terminum, mihi exhibeant.

Consensus
pro stipendio
per fratres
Lackenbacher
fundato.

594

1899

A vallás és közokt. m. kir. Ministertől. 91.204/898. szám. A Lackenbacher-féle „biblia utazási ösztöndíj“-ra vonatkozó pályázati hirdetményt azzal a felkéréssel van szerencsém a főtiszt. főhatóságnak megküldeni, hogy azt egyházmegyéjében a lehető legszélesebb körben közölni méltóztassék.

Budapest, 1899. január 18-án. A minister meghagyásából: Tóth Lajos s. k. osztálytanácsos.

91.204/898. számhoz. Pályázati hirdetmény. A Lackenbacher Bernhard és Henrik testvérek nevét viselő Lackenbacher alapítványból a cs. kir. vallás és közoktatásügyi miniszternek 1897. évi január hó 14-én 12136/96 sz. a. kelt rendeletével jóváhagyott szabályzatnak alább következő rendelkezései értelmében a „bibliai utazási ösztöndíj“ kerül adományozás alá.

Célja ez alapítványnak, hogy a bibliai tanulmányoknak mívelését különösen nyelvészeti és régészeti irányban hathatósan elősegítse, és Ausztria-Magyarországon a bibliai tudományok részére jeles tanári nemzedéket biztosítson.

A kérdéses utazási ösztöndíjra csakis római katolikus vallásu és az osztrák-magyar monarchia egyik államában állampolgársággal bíró lelkészek pályázhatnak; előnyben részesülnek azok a lelkészek, kik már egy régi vagy új Lackenbacher féle alapítványi díjat nyertek, vagy akik a bibliai tudományoknak mint magán-, helyettes-, vagy rendkívüli tanárai működnek.

Tanulmányi helyekül ki vannak szemelve: a) Róma, b) London, c) A Jezsuiták beiruti akademiája. d) A Dominikánusoknak bibliai tanulmányokra szánt iskolája Jeruzsálemben.

E két utóbbi város egyszersmind tudományos utazások kiindulási pontjául szolgál.

Az ösztöndíjas köteles tanulmányutjáról való visszaérkezése után a bizottság megbízásából adandó jelentésen kívül az alólírt dekáni hivatalhoz egy tudományos munka vázlatát, mint tanulmányai eredményét beküldeni.

Ezen a hirdetett ösztöndíj elnyerésére irányuló, ekként felszeret folyamodványok a cs. kir. vallás és közoktatásügyi ministeriumhoz intézendők és a jelen pályázati hirdetménynek a „Wiener Zeitung“ hivatalos részében történt első közzétételének napjától számított (2) kettő hónap alatt a bécsi cs. kir. egyetem hittudományi karának dékánjánál nyújtandók be.

Bécs, 1898. december hó 23-án. A bécsi cs. kir. egyetem hittudományi karának dekáni hivatalától.

595

1899

A nagym. földmívelésügyi m. kir. minister urnak alant közölt 6576/VIII számú átirata kapcsán a lelkészkedő papság és tanítói karnak különös figyelmét felhivom azon most sajtó alatt levő és a nagym. ministerium szőlőszeti osztályától a jelentkező lelkészek és tanítóknak ingyen megküldendő műre, melynek czélja a philoxera által elpusztult szőlők szakszerű felújítását az alsó néposztálynál is minél gyorsabban és sikeresebben eszközölni.

A philoxera
által elpusztult
szőlők
szakszerű
megújítását
célzó kézikönyv
ajánlatik.

Méltóságos és Főtisztelendő Püspök Úr!

Az a csapás, a mely a phylloxera megjelenésével földmívelésünk egyik legfontosabb és számos vidékén legjövedelmezőbb ágát — a szőlőmivelést — érte, az egész országot, de különösen a borvidékek kisebb birtokosait sujtó káros következményeiben csak azzal enyhíthető és enyészethető el, ha az elpusztult szőlők a változott viszonyoknak megfelelő módon és feltételek mellett újra helyre állíttatnak.

Erre megadja ugyan részben az eszközöket a phylloxera által elpusztított szőlők felújításának előmozdításáról szóló 1896. V. t. cz., de azok, akik ez eszközöket használják, csak akkor fognak sikert elérni, ha az említett eszközök alkalmazásánál czélszerűen és szakszerűleg helyesen járnak el.

Ez a mai szőlőmivelés terén szükséges szakismeretek terjesztését tételezi fel.

Abból a célból, hogy ezeknek a szakismereteknek rendszeres foglalata bárki által olvasás útján elsajáthítható legyen, továbbá, hogy azoknak a kik szőlőfelújítási kölcsönben részesültek, vezérfonal legyen a kezükben a kölcsön feltételei szerint őket kötelező mívelési terv végrehajtására, illetékes szakközegeim által egy útmutatást szerkesztettem a szőlőmivelésre, alkalmat kívánván ezzel szolgáltatni a szőlőmivelőknek, hogy oly kézikönyv birtokába juthassanak, a melyből a legszükségesebb tudnivalókról felvilágosítást szerezhetnek.

Ez az útmutatás kilencz részből és egy függelékből áll és 143 magyarázó ábrát tartalmaz.

Az útmutatás nyelvezete egyszerű és könnyen érthető, mindamellett a tárgy természeténél fogva s mert az egész anyagot ki kellett meríteni, mégsem lehetett az útmutatást anyira népies módonban szövegezni, hogy azt az értelem alsó fokán álló legkisebb gazdák is első olvasásra vagy hallásra azonnal megértsék.

Hogy ennek az útmutatásnak a tanai a nép legalsó rétegeibe is behatoljanak s az életbe menjenek át, nem elégséges, ha csak olvasás útján terjednek, hanem szükséges, hogy az élő és magyarázó szó közvetlenségével is csepegtessenek be a nép gyermekeinek elméjébe.

Senki nem tehet ezen a téren jobb és hasznosabb szolgálatot népünknek, mint a lelkészek és tanítók.

Nem kétlem, hogy ezt örömmel fogják tenni s hogy tehessék, minden

lelkésznek és minden tanítónak, aki ez iránt akár csak levelező lapon a vezetésem alatt álló ministerium szőlészeti osztályához fordul, a szóban levő utmutatást (a melynek árát egyébként nagyon mérsékelten egy koronában állapítottam meg) ingyen fogom megküldeni.

Fogadja Méltóságod tiszteletem nyilvánítását.

Kelt Budapesten, 1899. évi január hó 22-én

Darányi Ignác

596

1899

A m. kir.
központi
statisztikai
hivatal 1899.
évi kiadvá-
nyainak
ajánlása.

A m. kir. központi statisztikai hivatal 1899. évi kiadványsorozatára vonatkozó előfizetési felhívás kíséretében az igazgatóság által hozzám beküldött külön megkereső sorokból a következő részletet hozom a tisztelendő lelkészkedő papság tudomására:

A kiadványok közérdekű és változatos tartalmából itt csak példaképen emelem ki a Magyar Statisztikai Évkönyv „Egyházi viszonyok“ czimű fejezetét, amely bemutatja valamennyi egyház szervezeti és személyi viszonyait, közli a jelentékenyebb egyházi ténykedéseknek, továbbá az áttéréseknek számát, ismerteti a felekezettől kilépetteket törvényhatóság, hitfelekezet, nem és életkor szerint részletezve stb. úgy, hogy az egyházi férfiak legélénkebb érdeklődésére tarthat számot. Ezenkívül, amint az Évkönyv az egész évre vonatkozólag, úgy a Statisztikai Havi Közlemények egy-egy hónapra vonatkozólag minden hónapban közlik a házasságkötések összes számát a völegények és menyasszonyok vallásának feltüntetésével, a vegyes házasságoknál a születendő gyermekek vallása iránt létrejött megegyezések számát, annak kimutatásával, hogy a megegyezés melyik vallás javára létesült, s részletezik a vegyes házasságokat törvényhatóságok szerint.

Az előfizetési összeg az Évkönyvre és a rendes közleményekre, melyeknek sorozatában az 1899. év folyamán három folytatólagos kötet van tervbe véve, 5 frtban, a Havi közleményekre 4 frtban, a Tiszti Czim és Névtárra 5 frtban, a Helység-névtárra 3 frt 50 krban van megállapítva, mind e kiadványokra együttesen azonban 13 forintnyi mérsékelt összegre van leszállítva, a mely összeg fejében a körülbelül 600—700 iv terjedelemre rugó kiadványok — a Havi közlemények kivételével — erős vászonba kötve és kivétel nélkül portómentesen küldetnek meg az előfizetőknek.

A megrendelések közvetlenül a m. kir. központi statisztikai hivatalhoz (Budapest, II. Oszlop-utca.) czimzendők.

Budapest, 1899. január hó 25-én.

Jekelfalusy, igazgató.

597
1899
Ordinatione excell. reg. hung. pro negotiis internis Ministri ddto 30-ae Decembris a 1898. sub. nro. 120.046 emanata communitatis filialis parochiae Szt. Dienes Bűdösfa nomen mutatum est in Rózsafa.

Nomen com-
munitatis
Bűdösfa
mutatum est
in Rózsafa.

598
1899
Vigore statutorum administrationem bonorum parochialium concernentium Tit. VIII. §. 68. ss. curionibus injungitur, ut ab a. 1895 incipiendo omni quinquennio inventarium omnium bonorum mobilium et immobilium suarum parochiarum in tribus exemplaribus conficiant et archivo parochiali, vadiaconali, prout et dioecesano inferri curent.

Inventaria
bonorum
parochialium
imminente
novo quin-
quennio sunt
conficienda.

Ad dubia quorundam dissolvenda hiee cunctis RR. DD. Curatis notum reddo: hocce anno labente quinquennium praefixum primum terminari, hinc ingruente anno 1900 in cunctis beneficiis inventaria esse adornanda et praememoratis tabulariis illocanda.

599
1899
Görcsönyben a rkath. néptanodánál az osztálytanítói állomásra folyó évi márczius hó 10-kéig pályázat hirdettetik, Jövedelme egy polgári évre 350 frt. készpénz előleges havi részletekben pontosan kifizetve. Lakása az iskolaépületben egy külön butorozott szoba fűtéssel. Kötelessége az osztályt önállóan vezetni, az ismétlő és vasárnapi iskolai tanulók oktatásában, valamint a kántori teendőkben segédkezni. Csak tanképesített egyének pályázhatnak. Az állomás azonnal elfoglalandó és évközben hasonló állomással máshol föl nem cserélhető. A kérvények a németi-i esperesi kerület tanfelügyelői hivatalához Bodonyba u. p. Baranya-Baksa küldendők.

Pályázat a
Göresönyi
osztálytanítói
állásra.

600
1899
Clementissima Suae Sacratissimae Majestatis, Regis Apostolici resolutione ddto. 24.-ae Januarii a. c. Viennae emanata, ad meam humillimam propositionem ratihabita est promotio Rssmi ac Cl. D. Dris Antonii Dobszay, praepositi de Ódon, Canonici Cantoris Exam. Prosyn. — ad Canonicatum Lectoris; Rssmi D. Stephani Szeifricz, — ad Canonicatum Cantoris; Rssmi D. Antonii Walter, — ad Canonicatum Custodis; Rssmi ac Cl. D. Dris Joannis Lechner, — ad Archidiaconatum Cathedralem; Rssmi ac Cl. D. Dris Josephi Szeredy, — ad Archidiaconatum Tolnaensem. Ad vacantem taliter canonicatum ultimi magistri canonici benignissime nominatus est: Rssmus ac Cl. D. Josephus Wurster, SS. Theol. Doctor,

Promotiones
et nomina-
tiones in Ven.
Capitulo
publicantur.

Cancellariae Eppalis Director. Demum in Canonicos Honorarios E. C. Q. clementissime nominati sunt: A. R. D. Ladislaus Hegyessy, Parochus Hosszu-Hetényensis, vad. ad honores, sacerdos Jubilaris, A. R. D. Michaël Hangyály, em. vad. distr. Simontornyaensis, Parochus Pincehelyensis, et A. R. D. Aloysius Döbrössy, Director Praeparandiae, Examinator Prosynodalis.

Personalia.

Franciscus Reiner, administrator interimalis parochiae vacantis Baar, praesentatus et institutus est ibidem parochus.

Josephus Jozics vicarius in spiritualibus et Carolus Erös cooperator in Valpo, ejusdem vacantis parochiae interimalem consecuti sunt administrationem.

Cooperatores missi sunt: Ignatius Szánthó e Berkesd ad Gyula-Jovánca, Ladislaus Auerbach, Ord. S. Francisci prov. S. Ladislai ad Berkesd, Laetus Palócz ex Harcz ad Szt.-Erzsébet, Vilhelmus Heindl e Kövágó-Szöllös ad Harcz.

Quinque-Ecclesiis, 10. Febr. 1899.

† Samuel m. p.
episcopus.

IV.

LEO PP. XIII.

971

1899

AD PERPETUAM REI MEMORIAM

MOTU PROPRIO.

Quum nonnullorum pietati placuisset, templum in Urbe Ioachimo patrono coelesti in oculis prope Nostris excitari, quod quinquagenariam cum sacerdotii tum etiam episcopatus Nostri memoriam posteritati proderet, consilium quidem hac de causa volentes probavimus, quod pulchrum videbatur divinorum in Nos beneficiorum recordationem perenni monumento consecrari. Cui quidem consilio catholici homines tam prompto animo tamque alacri assensere, ut magnam pecuniae vim undique in eam rem, nulla interposita mora, contulerint. Luculentum istud amoris et obsequii testimonium eo libentiori voluntate complexi sumus, quod exstructum iri sciebamus opus in regione urbana ubi frequentior multitudo, sed pauciora in animorum salutem adiumenta. Admota igitur aedificationi manus; eaque animose adeo promota, ut spes inde retur fore brevi perficiendam. At, quod est omnibus cognitum, secus admodum ac speratum cessit, totiusque rei procuratio perperam perturbateque habita. Eapropter, ne catholicorum voluntas frustraretur, procurandi operis provinciam Venerabili Fratri Iosepho Mariae Constantini Archiepiscopo Patrensi interim demadavimus, atque Hippolytum Onesti sacerdotem templo regundo praefecimus; absolutionemque operis unaque aes alienum quo premebatur, ad Nosmetipsos traduximus. Quia vero nunc placet rem stabili firmaque ratione constituere, ad Sodales a Sanctissimo Redemptore consilia convertimus. Novimus enim quae illi ab Alphonso patre legifero proposita acceperint; ut videlicet id solemne habeant sibiue proprium, studium omne in plebem intendere christianis moribus ac pietate excolendam. Hos igitur Sodales ad administrationem rectionemque Aedis ioachimianae supra dictae designamus, ut in ea munia pietatis ac religionis omnia, ut moris est, exequantur. Sed id edicimus profitemurque, ipsam Ioachimianam Aedem, et quaecumque adiacent opera, iuris Nostri proprii et perpetui esse, ac Nostrorum in pontificatu Successorum. Quum autem in Ioachimiano templo tamquam in sede principe, constitutum sodalitium sit Sacramento augusto perpetua adoratione colendo, ad inlatas praesertim Numini iniurias adprecando redimendas, illud his litteris Nostris, sicuti alias probavimus, ita confirmamus. Quocirca rata esse vo-

Sodalitas universalis quae ab adoratione reparatrice SS. Sacramenti nomen reperit, in ecclesia S. Ioachim ergitur.

lumus quae iam decrevimus, per litteras in forma Brevis datas die VI. mensis Martii anno MDCCCLXXXIII, sacrarum Indulgentiarum munera iis omnibus, qui ordini sodalium supra dicto dederint nomen. Quidquid autem potestatis Antonio Brugidou, dioecesis Lugdunensis sacerdoti, eiusdem sodaliti gratia, concessum fuit per litteras Apostolicas tum die VI mensis Martii anno MDCCCLXXXIII, tum die XXVII mensis Septembris anno MDCCCXC, tum die XXII mensis Septembris anno MDCCCXCIII, prorsus abrogamus et in Alphonsianum Institutum transferimus. Erit vero auctoritatis Nostrae ex eiusdem Instituti religiosi viris unum legere, cui totius rei cura committatur ad normam legum, quas opportune Nos perlaturus iampridem professi fuimus in litteris supra dictis. Haec statuimus et iubemus, contrariis non obstantibus quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum die XX Julii MDCCCXCVIII, Pontificatus Nostri anno vicesimo primo.

LEO PP. XIII.

STATUTA

PII SODALITII SUB TITULO AB ADORATIONE REPARATRICE GENTIUM CATHOLICARUM

I. Pium sodalitium universale, quod ab Adoratione SSmi Sacramenti Reparatrice gentium catholicarum titulum obtinet, iam canonice erectum, in Ecclesia Sancto Iochimo in Urbe dicata, tanquam in sede principe, constitutum est.

II. Sicut administratio et rectio supradictae Ecclesiae, ita et pii Sodalitii ab Adoratione Reparatrice directio, cura atque procuratio commissae omnino sunt Sodalibus Congregationis a SSmo Redemptore, qui eximium catholicae Ecclesiae Doctorem Sanctum Alphonsum Mariam de Ligorio institutorem habent et patrem.

III. Sacerdos Congregationis a SSmo Redemptore, electus pro tempore a suo Superiore Generali ad regendam Iochimianam Aedem in Urbe, fungetur etiam munere Directoris generalis pii Sodalitii ab Adoratione, cum iuribus, et officiis adnexis, salva tamen in his omnibus subiectione ipsius Directoris Superioribus Congregationis suae, iuxta istius leges et statuta.

IV. Superior Generalis laudatae Congregationis deputare poterit, ad beneplacitum suum, duos Sacerdotes e Sodalibus sibi subditis, qui Directorem generalem adiuvent, eiusque vices gerant, in expediendis negotiis et in obeundis actibus pii Sodalitii ab Adoratione.

V. Ad Directorem generalem iure proprio pertinet constituere Directores dioecesanos, vel quasi-dioecesanos pii Sodalitii in totius Orbis Dioecesibus, et in terris Missionum: ipse electionis diplomata subscribit. Poterit autem ob iustas causas hoc subscribendi munus suis duobus coadiutoribus committere.

VI Directores dioecesani vel quasi-dioecesani agunt cum Directore generali de negotiis quae utilitatem, incrementum rectamque procedendi rationem pii Soda-

litii respiciunt. Mittent etiam ad eundem pias oblationes, quas tum Sodales tum alii Christifideles sponte conferre voluerint pro Ecclesia S. Ioachimi, Sodalitii sede principe, ut in hac divini cultus, et praesertim Adorationis Reparatricis, actus congruenti decore persolvantur.

VII. Pio Sodalitio ab Adoratione Reparatrice nomen dare cupientes cum Directore generali agant, si Romae sunt; cum ipso vel cum Directore dioecesano, sive quasi-dioecesano, si extra Romam morantur.

VIII. In Ecclesia S. Ioachimi Romae, opus Adorationis Reparatricis universalis hac piarum exercitationum serie explicabitur:

1° Omnibus per annum diebus Dominicis et Festis de praecepto: — Mane, hora circiter octava, celebratio Missae cum expositione SSmi Sacramenti; post Missam, litaniae lauretanae, Tantum ergo etc., benedictio cum SSmo Sacramento. — Vespere, expositio SSmi Sacramenti tandiu, dum recitatur tertia pars Rosarii et canuntur litaniae lauretanae, Tantum ergo etc.; deinde benedictio cum SSmo.

2° Omnibus per annum feriis quintis, excepta maiori hebdomada: — Mane, celebratio Missae cum expositione SSmi Sacramenti et cum cantu Psalmi 50^{mi} Miserere mei Deus; benedictio cum SSmo. — Vespere, expositio SSmi Sacramenti per tres horas ante occasum solis, tertia pars Rosarii, Tantum ergo etc., et benedictio cum SSmo.

3° In omnibus aliis feriis per annum, exceptis quatuor ultimis diebus maioris hebdomadae: — Vespere, expositio SSmi Sacramenti hora opportuna, preces expiationis, tertia pars Rosarii, litaniae lauretanae, Tantum ergo etc., benedictio cum SSmo.

4° Tribus diebus ante feriam IV cinerum: — Mane, Missa cum expositione SSmi. — Vespere, omnia ut in feriis quintis per annum. Expositio autem SSmi fiat hora congruenti iuxta iudicium Superioris.

5° In prima feria sexta cuiusque mensis: Mane, Missa cum expositione SSmi Sacramenti et recitatio Coronulae SSmi Cordis Iesu.

6° In singulis sextis feriis Quadragesimae: pium exercitium Viae Crucis.

7° In festo Corporis Christi, mane canitur Missa; — vespere, ut in aliis feriis quintis per annum.

8° In Dominica infra octavam Corporis Christi, fit Processio.

9° Epiphania Domini habetur ut festum speciale pro Adoratione Reparatrice. Mane, canitur Missa. Vespere, ut in aliis festis per annum de praecepto.

10° In festo S. Ioachim titularis Ecclesiae, — mane canitur Missa; — vespere, ut in aliis festis per annum diebus.

11° In festis solemnioribus, quae propria sunt Congnis SSmi Redemptoris, omnia disponantur de iudicio et ad praescriptum Superioris ipsius Congnis.

12° Si aliquando, datis per annum diebus, ob rerum peculiarium adjuncta, aliquid immutandum videbitur circa Adorationis Reparatricis actus supra enumeratos, Director generalis singulis vicibus providebit, de consensu tamen Superioris sui.

IX. Ordo dierum, diversis nationibus assignatorum pro Adoratione Reparatrice, in posterum statuitur ut infra ;

Dies Dominica. Pro Italia, Gallia, Hispania, Portugallia, Belgio.

Feria secunda. Pro omnibus aliis regionibus Europae continentalis et insularis.

Feria tertia. Pro Asia.

Feria quarta. Pro Africa.

Feria quinta. Pro America septentrionali et centrali.

Feria sexta. Pro America meridionali.

Sabbato. Pro Oceania.

X. Qui pio Sodalitio nomen dant, ex quacumque gente, per dimidiam circiter horam orationi vacant coram SSmo semel in hebdomada, in die suae cuiusque nationi assignata, ut in numero praecedenti; vel alio hebdomadae die, si legitime impediti fuerint. Adscripti, in Urbe degentes, dimidiam horam, ut supra, in oratione insumunt in Ecclesia, in qua SSmmum expositum est in forma Quadraginta Horarum; qui extra Romam degunt, in qualibet Ecclesia in qua SSmmum Sacramentum asservatur.

XI. SSmus Dnus Noster Leo PP. XIII. rata esse voluit quae iam decrevit, per litteras in forma Brevis datas die 6 mensis Martii 1883. sacrarum Indulgentiarum munera iis omnibus qui ordini Sodalium ab Adoratione Reparatrice dederint nomen. Praeterea nonnullas alias Indulgentias, motu proprio, largitus est sub die 6 mensis Septembris anni 1898.

XII. Praedictarum omnium Indulgentiarum summarium hoc est:

1° Omnibus et singulis pio Sodalitio adscriptis extra Urbem degentibus, qui, iuxta ipsius Sodalitii instituta, in sua quisque regione, quamlibet Ecclesiam devote visitaverint, in qua Sacramentum Augustum asservatur, et coram Ipso per mediam circiter horam oraverint, dummodo reliquae pietatis iniuncta opera praestiterint, consequuntur quotidie omnes et singulas Indulgentias, peccatorum remissiones et poenitentiarum relaxationes, quas consequerentur si adessent Orationi Quadraginta Horarum iisdem diebus in Ecclesiis Urbis (Breve 6 Martii 1883). idest: Indulgentiam Plenariam, si vere poenitentes, confessi ac sacra communione refecti per dimidiam circiter horam, ut supra, coram SSmo Sacramento oraverint; — Indulgentiam decem annorum et totidem quadragenarum, quotiescumque vere poenitentes, cum firmo proposito confitendi, aliquam Ecclesiam visitaverint et per aliquod tempus coram SSmo Sacramento pias preces effuderint (Breve ut supra).

2° Adscriptis pio Sodalitio in Urbe existentibus, qui vere poenitentes, confessi atque Sacra Communione refecti, qualibet hebdomada, die per praesentia Statuta

ipsis designato, vel etiam alio die, quatenus legitime impediti fuerint, per dimidiam circiter horam SS^mum Sacramentum adoraverint in Urbis Ecclesiis, quibus fit Quadraginta Horarum oratio, praeter Indulgentias Quadraginta Horarum, conceditur :

Indulgentia Plenaria semel in singulis per annum mensibus, uno die cuiusque eorum arbitrio sibi eligendo (Breve 6 Martii 1883).

Iisdem adscriptis pio Sodalitio Romae existentibus, qui singulis hebdomadis, statuta die, vel alia, quatenus impediti ut supra, dimidiam circiter horam adorationis peregerint in Ecclesia S. Ioachimi in Urbe coram SS^{mo} exposito, SS^mus D^{ns} Noster Leo Papa XIII. motu proprio, sub die 6 mensis Septembris anni 1898. concessit omnes et singulas Indulgentias, quas consequerentur, si id praestarent in Ecclesiis Urbis, in quibus fit oratio Quadraginta Horarum.

3° Praeterea, sub eadem die 6 Septembris 1898. Sanctitas Sua concessit Indulgentiam septem annorum et totidem quadragenarum omnibus Christifidelibus quotiescumque devote adstiterint in eadem Ecclesia S. Ioachimi cuilibet ex piis actibus in num. VIII. praesentium Statutorum expressis. Concessit denique idem SS^mus D^{ns} Noster Leo Papa XIII. in perpetuum Indulgentiam Plenariam omnibus Christifidelibus in die festo S. Ioachimi, dummodo poenitentes, confessi et sacra Communione refecti, visitent ecclesiam S. Ioachimi in Urbe, ibique orent pro Ecclesiae catholicae exaltatione et ad mentem Summi Pontificis (6 Septembris 1898).

Omnes et singulae supramemoratae Indulgentiae sunt defunctis applicabiles.

SS^mus D^{ns} Noster Leo PP. XIII. qui in suo Motu Proprio sub die 20 Iulii huius decurrentis anni iam edixerat se opportune perlaturum leges, ad quarum normam regeretur pium Sodalitium sub titulo ab Adoratione Reparatrice Gentium Catholicarum, in Ecclesia S. Ioachimi de Urbe canonice erectum, in Audientia habita die 6 Septembris 1898. ab infrascripto Card. Praefecto S. Congnis Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praepositae, audita relatione de Statutis pro memorato pio Sodalitio, ex iussu eiusdem Sanctitatis Suae elaboratis, mandavit, ut per Rescriptum praefatae S. Congnis memorata Statuta adprobarentur, una cum eisdem adnexo Summario omnium Indulgentiarum, quibus idem pium Sodalitium ab eadem Sanctitate Sua hucusque ditatum fuit. Quapropter eadem S. Congregatio. mandato S^{mi} obtemperans, per praesens Rescriptum Statuta dicti Sodalitii, uti prostant in superiori schemate, adprobat et servanda praecipit ab universis eidem Sodalitio adscriptis et in posterum adscribendis: item et praedictum Summarium, nunc primum ex documentis excerptum, uti authenticum recognoscit simulque typis mandari permittit. Contrariis non obstantibus quibuscumque. Datum Romae ex Secretaria eiusdem S. Congnis die 19. Septembris 1898.

Fr. Hieronymus Ma. Card. Gotti, Praefectus. Pro Rmo. P. Rno Ant. Archiep. Antinoen. Secretario Iosephus M. Canonicus Coselli, Substitutus. L. † S.

972

1899

Sodalitas s.
Altaris
neoerecta
dioecesisana
commen-
datur.

Consociationis Altaris Budapestinensis in provehendo cultu Eucharistico saluberrima activitas, in ornandis ac instruendis s. paramentis aliisque rebus utensilibus egentioribus ecclesiis inexhausta liberalitas, non per Dioecesis solum nostram, sed per totam, qua late patet Patriae nostrae ditionem, in aprico posita est. Illud quoque notum: Ven. Fratres, longa annorum serie, laudabili aemulatione, sive aere, sive gratis persolutis sacrorum intentionibus, ad ejusdem Consociationis sanctissimos fines promovendos, pro virium modulo, collaborasse.

Accrescentibus in dies spiritualibus et temporalibus singularum ecclesiarum indigentis, impensius nobis communi orationi est vacandum, liberalius pauperibus ecclesiis, rebus necessariis est subveniendum. Hinc desiderio communi occurrens et voci SS. Patris in praelibata constitutione, occasione erectionis sodalitatis universalis sub titulo ab adoratione reparatrice SS. Sacramenti, publicata, obsecundans: ad augendam cunctorum in Dioecesi clericorum et laicorum erga SS. Salvatorem in Eucharistiae Sacramento reconditum venerationem, nec non ad promovendum decorem domus Dei Sodalitatem s. Altaris, indigentis nostrae Dioecesis inservituram, erigere et generali sodalitati in regni metropoli existenti ac perquam fructuose operanti subordinare decrevi.

Ut vero fideles honorum coelestium et terrestrium a SS. Salvatore Eucharistico distribuendorum eo abundantius participes reddantur, Vestrum erit Ven. Fratres ubique in parochiis vestris societates s. Altaris erigere et mediante societate Dioecesisana Centrali societati Budapestinensi coadunare, fidelesque hortari, ut huic Altaris sodalitati quo majori numero nomen dent, fontem salutis in SS. Sacramento crebrius visitent, enixius et prolixius adorent.

Cum cultu Eucharistico indivulse cohaeret sollicita aedium sacrarum cura ac suppellectilis sacrae nitor et ornamentum. Non tantum verbis quotidie nos oportet profiteri: Domine dilexi decorem domus tuae et locum habitationis gloriae tuae (Psalm. 25. 8.), sed factis quoque contestemur pia nostra erga Dei s. tabernacula sensa. Memores verborum Apostoli: Jesus Christus propter vos egenus factus est, cum esset dives, ut illius inopia vos divites essetis. Ideo in praesenti tempore vestra abundantia illius inopiam suppleat ut et illius abundantia vestrae inopiae sit supplementum (II. Cor. VII.). Supervacaneum foret Vobis DD. FF. experientia quotidiana edoctis, indigentias plurimarum in Dioecesi ecclesiarum, necnon multorum fidelium nonnunquam necessariis quoque vitae rebus destitutorum inopiam referre. Caritas Christi urget nos, ut qui habuerit substantiam hujus mundi, succurrat in necessitate praeprimis indigentibus ecclesiis, alleviando taliter onera quoque pauperibus fidelibus incumbentia. Dominus qui promisit: Quisquis enim potum dederit vobis calicem aquae in nomine meo, quia Christi estis, amen

dico vobis, non perdet mercedem suam (Marc. IX. 40.), certe omnem eleemosynam abunde est retributurus.

In advoluto // dimittuntur philyrae sodalitatis s. Altaris dioecesanæ in eum finem, ut DD. Curati a suis DD. Vicearchidiaconis districtuum provocati subnotent sacra certo numero, quæ decursu anni 1899. in emolumentum præfatae nostræ sodalitatis absolvere paratos se declarant. Philyrae subscriptæ, mediante vadiacono quo ocyus ad Cancellariam Episcopalem sunt promovendæ. Nemo tamen suscepta sacra celebrare incipiat, nisi assignatione a sodalitatis directore D. Francisco Virág, nuper a me constituto, percepta.

973

1899

Praeterlapso jam termino bimestri, in litteris Circularibus Nro I-o a. c. præfixo, pro submittenda stipe, fine succolandi seminarium Orientale a Ssmo Patre erectum, præsentibus VV. FF. qui huic sanctissimo scopo cooperari desiderant, provocatos esse volo, ut quantocyus collectam suam — ubi fieri poterit ex fisco Ecclesiæ auctam — ad Cancellariam Episcopalem promoveant.

Collectæ pro
seminario
Orientali sub-
mittendæ.

974

1899

Die 27-a Februarii a. c. apoplexia tactus obiit Josephus Csézik, sacerdos jubilans, parochus Lancsukensis, anno ætatis suæ 76. sacerdotii vero 53. Ab. a. 1856. curatus in Lipova, ab a. 1876. parochus in Lancsuk.

Mors Jusephi
Csézik.

Ternis Missarum suffragiis rogamus Deum, ut animam denati confratris æterna beatitudine perfrui concedat.

975

1899

Beneficium parochiale Lancsuk Episcopi Quinque — Ecclesiarum patronatui obnoxium, obitu Josephi Csézik parochi, de facto et jure vacans redditum, usque Dominicam in Albis a. h. concursui exponitur. Qui hocce beneficium assequi cupiunt et secus habiles sunt, recursus suos usque præfatum terminum, mihi exhibeant.

Concursus
pro beneficio
Lancsuk.

976

1899

Thesim e Jure Canonico pro corona autumnali a. 1898. s. curionibus ad elucubrandum præscriptam hujusce tenoris: „Quodnam est Ecclesiæ ius nativum et quaesitum in scholas et quæ sunt in nostra patria legum ecclesiasticarum et civilium ordinationes rem scholarem concernentes?“ — universim e Clero curato 99 resolverant. De quorum laboribus juxta recensionem professoris Juris Canonici in Seminario meo sequentia notatu digna communico: Plurimi quidem sufficientem consecuti sunt effectum, nonnulli vero de principiis negotii scholaris bene perspectis, de mole tantæ rei rite pensata ac de fidei ad Ecclesiam adhaesione plane laudabile testimonium dederunt,

Recensio the-
sium e Jure
Canonico
elucubra-
tarum

pauci tamen solummodo a communi, in sententiis receptis auctorum conspicua, via deflectere sive nova ex visceribus rei quaerendo argumenta, sive argumenta vetera, per distinctionem, partis distinctae unius negationem, alterius concessionem, explicando, enucleando, thesin resolvere conati sunt.

Tali ratione factum est, ut pleriquae in vindicando nativo iure Ecclesiae circa scholas, provocando ad verba Salvatoris Divini „Euntes docete“, his verbis Ecclesiae ius et officium „docendi“ in genere, seu tum doctrinam religiosam tum profanam, datum fuisse contenderent, quin distinguerent inter actum positivum et negativum magisterii et huic distinctioni inhaerendo vindicarent Ecclesiae in catechesim, educationem in schola (actus positivus magisterii Ecclesiae) ex una parte et ex altera parte in arcenda ab animabus baptizatarum prolium pericula, scilicet censuram in docentes, libros et objecta profana exercendo ex obtutu fidei et morum (actus negativus magisterii Ecclesiae) — iura nativa.

Eadem ratione etiam illud contigit, ut admodum pauci iurium parentum in scholam mentionem facerent et ius Ecclesiae in scholas cum iure parentum conciliare et illo roborare studerent.

Laudem specialem prae ceteris merentur :

1. Stephanus Lerch, qui thema clare, accurate ac eleganter resolvit argumenta pro ostendenda, quam scholae religione carentes parant, perniciem, e datis statisticis recentissimis criminorum puerorum Galliae, sumendo. Legum tamen circa scholas fusior expositio desideratur,

2. Franciscus Áronffy, qui thesim magno historico apparatu superstruxit, iuris parentum haud immemor, ex omni respectu laudabilis.

3. Arnoldus Dréher litteraturae rei scholaris bene gnarus, thema vere scientificè tractat, iuris parentum aequum respectum habet, leges ac ordinationes circa rem scholarem attente perlegit.

4. Alexander Mosgai thema breviter, sed praecise ac cum energia elucubrat, sed legum politicarum ordinationes non specificat.

5. Guilelmus Heindl, qui ingentem copiam citatorum ex S. Scriptura, operibus SS. Patrum, theologorum, canonistarum, historicorum, textus concernentes synodi dioeclesanae Qu. Eccles. et ordinum episcopaliū Dioec. Qu. Eccl. antiquiorum collegit; in compositione tamen ingentis materiae parum dexter.

6. Franciscus Wölfel primam quidem partem thematis brevius exposuit, sed secundam partem maxima cum diligentia elaboravit, recensendo ordinationes legum circa scholam usque in minutia.

7. Marianus Bohnert thesim per ininterruptam profundarum idearum novarum seriem combinando ac argumentando resolvit.

8. Colomannus Vaszary ingeniosam resolutionem „iuris nativi“ Ecclesiae in scholas dedit, „iuris quaesiti“ immemor fuit; elucubratio optimum de ingenio,

quod auctor habet, in tam tricata quaestione ordinem ac systema parare valenti testimonium praebet.

9. Joannes Kövesdy resolutionem accuratam et amplissimam, omni sub respectu laudabilem, dedit.

10. Aloysius Zvonicsek thesim bene resolvit, sed legum solummodo mentionem facit.

11. Ludovicus Be^z thesim clare, praecise et sat ample tractat.

12. Eduardus Koch nota principia circa rem scholarem perspicaci argumentatione evincit, primam partem thesisi optime solvit, sed leges de scholis solummodo mentionat.

977

1899

Preces sunt substratae Curiae Episcopali, ut ope matricularum Dioecesis casus nativitatis et copulationis personarum hic recensitarum eruantur.

1. Susanna Adda (etiam Deadda scripta). Nata circa an. 1720—1740. Parentes: Bernardus Adda et Maria Elisabetha Mittis. Maritus: Michaël Joannes Sipeky.

Data matricularia quaruntur

2. Eva Belitzay, nata circa a. 1700—1730. Parentes: Franciscus Belitzay et Elisabetha Bacho. Maritus: Nicolaus Jeszenszky.

3. Ignatius Hunyady, nat. cir. 1710—1740. Parentes: Nicolaus Hunyady et Barbara Ambro. Uxor: Francisca Korossy.

4. Nicolaus Jeszenszky, nat. cir. 1690—1720. Parentes: Georgius Jeszenszky et Anna Maria Illovay. Uxor: Eva Belitzay.

5. 6. Franciscus et Therezia Jeszenszky, nat. circ. 1700—1720. Parentes: Stephanus Jeszenszky et Elisabetha Bene. Prioris uxor: Anna Maria Mattyasovszky; posterioris maritus: Alexander Simonyi.

7. Francisca Korossy, nat. circ. 1700—1740. Parentes: Franciscus Korossy et Rosa Okolicsányi. Maritus: Ignatius Hunyady.

8. Anna Maria Mattyasovszky, nat. circ. 1700—1725. Parentes: Franciscus Mattyasovszky et Anna Rady. Maritus: Franciscus Jeszenszky.

9. Barbara Motesitzky, nat. circ. 1700—1720. Parentes: Emericus Motesitzky et Baronessa Rosalia Sándor. Maritus: Franciscus Sándor.

10. Clara Okolicsányi, nat. circ. 1690—1710. Parentes: Ladislaus Okolicsányi et Anna Maria Stansith Horváth. Maritus: Michaël Szent-Ivány.

11. Alexander Franciscus Szlavniczay, nat. circ. 1700—1715. Parentes: Adalbertus Sándor et Julia Kőszeghy. Uxor: Barbara Motesitzky.

12. Michaël Szent-Ivány, nat. circ. 1685—1700. Parentes: Wolfgangus Szent-Ivány et Juditha Sirchich. Uxor: Clara Okolicsányi.

Velint DD. Curati matricas suas revolvere et actus fors inventos — pro quibus singulis promittitur remuneratio 10—10 florenorum, erga repersolutionem postale (pósta utánvét) illustrissimo Domino Zoltano Szent-Ivány caes. reg. Camerario (Budapest Andrassy-utca 79.) submittere.

978
1899

Programma
s. peregrina-
tionis Lapur-
dium
suscipiendae.

Ad requisitionem Dris. Francisci Robitsek parochi Nagy-Marosensis, moderatoris s. peregrinationis hoc anno ex Hungaria Lapurdium suscipiendae, programma itineris hisce Ven. Clero communico:

Zarándokut Lourdes-ba. Indulás 1899. augusztus 21-én. Visszaérkezés 1899. szeptember 5-én.

Utirány: Budapest—Kanizsa—Pragerhof—Marburg—Villach—Franzensfeste Ala—Verona—Milano—Genua—Marseille—Toulouse—Lourdes és vissza.

Részvételi árak:

III. oszt. vasút, szállodai lakással, de étkezés nélkül	88 frt.
III. „ „ „ „ és étkezéssel	100 „
III. „ „ I rendű „ „	130 „
II. „ „ „ „ „ „	170 „
I. „ „ „ „ „ „	220 „

Ezen árakban befoglaltak:

1. A vasuti menetjegy Budapesttől—Lourdesig és vissza.
2. Szállodai ellátás Milanoban menet
3. „ „ „ „ Marseilleben „
4. „ „ „ „ Lourdesban 4 teljes nap és még egy reggeli az utolsó napon.
5. „ „ „ „ Nizzában
6. „ „ „ „ Genuában
7. Kocsi az állomástól a szállodaig és vissza.

Részvételi feltételek.

Jelentkezni lehet dr. Robitsek Ferencz plébánosnál Nagymaroson (Hont megye) és e célra kérjük a mellékelt levelező lapot kitöltve beküldeni, mely alkalommal

az I. oszt. utasok részéről 50 forint

a II. „ „ „ 40 „

a III. „ „ „ 30 „

küldendő be ugyancsak dr. Robitsek Ferencz plébánoshoz Nagymarosra (Hont megye) előlegül. A hátralékos összeg a jegy átvételekor fizetendő.

A zarándokok elindulás előtt részletes menetrendet kapnak kézhez, mely őket a vonatok közlekedése, a pihenő állomásokon való tartózkodás tartama, a szállodák nevei és egyéb hasznos tudnivalók iránt megfelelően tájékoztatni fogja.

979

1899

Kakasdi plébániához tartozó Ladomány fiók községben a kántortanítói (Pályázat a Kakasdi kántortanítói állomásra.) állomásra pályázat nyittatik. Jövedelme: 10 mérő buza, 15 m. rozs, egy szekér széna, $\frac{1}{2}$ hold rét, 6100 □ öl szántóföld, melyet igás erővel a község munkál, minden szükséges fuvarokat a község teljesít; 180 liter bor, 14 méter száraz kemény hasábfá, 74 frt. 50 kr. készpénz; okleveles tanító 50 frt. korpótlékban is részesül államsegély útján; 8–10 frt. stóla; lakás áll: 2 szoba, 2 konyha, kamra, istálló, présház, ólaktól s $\frac{1}{2}$ hold házi kert. Tannyelv: német-magyar. Felszerelt folyamodványok f. évi márczius hó 30-ig az iskolaszék elnökéhez Kakasdra posta: Bonyhád küldendők. Képezdészek is pályázhatnak,

980

1899

Baranya-Kisfalud róm. kath. oszt. tanítói állomásra 1899. márcz. 19-ig (Pályázat a Baranya-Kisfaludi oszt. tanítói állomásra.) pályázat hirdettetik. Fizetése: egy polg. évre 350 frt havi utólagos részletekben, egy bútorozott szoba, két öl fa, melyből egy öl tantermének fűtésére fordítandó és a második szoba éléskamra és kertilletmény czimen 50 frt. Tanítandja: III.—VI. egyes- és az ismétlősök fosztályokat. Köteles a kántoriakban teljesen segédkezni, a kántortanító megbízása esetén önállóan végezni. Tannyelv: magyar. Ez állás elnyeréseért csak okleveles, nőtlen férfitanítók pályázhatnak. A megválasztott iskolaév közben állását nem hagyhatja el. A kellően felszerelt kérvények az iskolaszék elnökségéhez küldendők.

981

1899

A czikói r. k. plébániához tartozó Palatincza r. k. tanítói állomásra újból (Pályázat a czikói osztálytanítói állomásra.) pályázat hirdettetik. Ezen állomás jövedelme: 1) egy szobából és egy konyhából álló lakás, 30 □ öl házi kert. 2) a hitközségtől élelmezés fejében 109 frt 50 kr. o. é. 3) az államtól állandó segély czimén 244 frt. o. é. készpénzben. Csak okleveles tanítók, tanítónők és óvónők is pályázhatnak. A tannyelv: német és magyar. Pályázati határidő 1899 mártius hó 19-ig. Pályázati kérvények kellőleg felszerelve a r. k. iskolaszék elnökéhez Czikóba (Tolnamegye) u. p. helyben küldendők.

Georgius Fülöpp, cap. pont. ad honores par. Miszlaensis nominatus est vice-archidiaconus et schol. inspector districtus Simontornyaensis.

Personalia.

Joannes Kulcsár, parochus Garéensis constitutus est vice-archidiaconus et schol. inspector districtus Némethiensis.

Ferdinandus Vörös, SS. Theol. Doctor, praebendatus Eccl. Cath. praesentatus et institutus est parochus in Bodony.

Christophorus Péhm administrator interimalis parochiae Németh-Ürrögh, in eadem qualitate translatus est ad parochiam vacantem Kis-Székely.

Alexander Götz, adjunct. sup. schol. dioec. insp. nominatus est administrator interimalis parochiae vacantis Németh-Ürrögh.

Francisco Wölfl cooperatori Somberekensi commissa est interim administratio parochiae Lancsuk.

Quinque-Ecclesiis, 7. Mart. 1899.

† Samuel m. p.
episcopus.

V.

1241

1899

DILECTO FILIO NOSTRO
JACOBO TIT. SANCTAE MARIAE TRANS TIBERIM
S. R. E. PRESBYTERO CARDINALI GIBBONS
ARCHIEPISCOPO BALTIMORENSI

LEO PP. XIII.

DILECTE FILI NOSTER
SALVTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM

Testem benevolentiae Nostrae hanc ad te epistolam mittimus, eius nempe benevolentiae, quam, diuturno Pontificatus Nostri cursu, tibi et Episcopis collegis tuis ac populo Americae universo profiteri nunquam destitimus, occasionem omnem libenter nacti sive ex felicibus Ecclesiae vestrae incrementis, sive ex utiliter a vobis recteque gestis ad catholicorum rationes tutandas et evehendas. Quin imo saepe etiam accidit egregiam in gente vestra indolem suspicere et admirari ad praeclara quaeque experrectam, atque ad ea prosequenda, quae humanitatem omnem iuvant splendoremque civitatis. — Quamvis autem non eo nunc spectet epistola ut alias saepe tributas laudes confirmet, sed ut nonnulla potius cavenda et corrigenda significet; quia tamen eadem apostolica caritate conscripta est, qua vos et prosequuti semper et alloquuti saepe fuimus, iure expectamus, ut hanc pariter amoris Nostri argumentum censeatis; idque eo magis futurum confidimus quod apta nataqua ea sit ad contentiones quasdam extinguendas, quae, exortae nuper in vobis, etsi non omnium, at multorum certe animos, haud mediocri pacis detrimento, perturbant.

Litterae
Apostolicae
de doctrina
et disciplina
Ecclesiae
illibate custo-
dienda.

Compertum tibi est, dilecte Fili Noster, librum de vita *Isaaci-Thomae Hecker*, eorum praesertim opera, qui aliena lingua edendum vel interpretandum susceperunt, controversias excitasse non modicas ob invectas quasdam de ratione christiane vivendi opiniones. Nos igitur, ut integritati fidei, pro supremo Apostolatus munere, prospiciamus et fidelium securitati caveamus, volumus de re universa fusiori sermone ad te scribere.

Novarum igitur, quas diximus, opinionum id fere constituitur fundamentum: quo facilius qui dissident ad catholicam sapientiam traducantur, debere Ecclesiam ad adulti saeculi humanitatem aliquanto propius accedere, ac, veteri relaxata seve-

ritate, recens invecis populorum placitis ac rationibus indulgere. Id autem non de vivendi solum disciplina, sed de doctrinis etiam, quibus *fidei depositum* continetur, intelligendum esse arbitrantur. Opportunum enim esse contendunt, ad voluntates discordium alliciendas, si quaedam doctrinae capita, quasi levioris momenti, praetermittantur, aut molliantur ita, ut non eundem retineant sensum quem constanter tenuit Ecclesia. — Id porro, dilecte Fili Noster, quam improbando sit consilio excogitatum, haud longo sermone indiget; si modo doctrinae ratio atque origo repetatur, quam tradit Ecclesia. Ad rem Vaticana Synodus: „Neque enim fidei doctrina, quam Deus revelavit, velut philosophicum inventum proposita est humanis ingeniis perficienda, sed tamquam divinum depositum Cristi Sponsae tradita fideliter custodienda et infallibiliter declaranda . . . Is sensus sacrorum dogmatum perpetuo est retinendus, quem semel declaravit Sancta Mater Ecclesia, nec unquam ab eo sensu altioris intelligentiae specie et nomine recedendum.¹“

Neque omnio vacare culpa censendum est silentium illud quo catholicae doctrinae principia quaedam consulto praetereuntur ac veluti oblivione obscurantur. — Veritatum namque omnium, quotquot christiana disciplina complectitur, unus atque idem auctor est et magister *Unigenitus Filius qui est in sinu Patris*.² Easdem vero ad aetates quaslibet ac gentes accomodatas esse, perspicue ex verbis colligitur, quibus ipse Christus apostolos est alloquutus: *Euntes docete omnes gentes . . . docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis; et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem saeculi*.³ Quapropter idem Vaticanum Concilium: „Fide divina, inquit, et catholica ea omnia credenda sunt, quae in verbo Dei scripto vel tradito continentur, et ab Ecclesia, sive solemnii iudicio sive ordinario et universali magisterio tamquam divinitus revelata credenda proponuntur.⁴“ — Absit igitur ut de tradita divinitus doctrina quidpiam quis detrahat vel consilio quovis praetereat; id enim qui faxit, potius catholicos seiungere ab Ecclesia, quam qui dissident ad Ecclesiam transferre volet. Redeant, nil enim Nobis optatius, redeant universi, quicumque ab ovili Christi vagantur longius; non alio tamen itinere, quam quod Christus ipse monstravit.

Disciplina autem vivendi, quae catholicis hominibus datur, non eiusmodi est, quae, pro temporum et locorum varietate, temperationem omnem reiiciat. — Habet profecto Ecclesia, inditum ab Auctore suo, clemens ingenium et misericors; quam ob causam, inde a sui exordio, id praestitit libens, quod Paulus Apostolus de se profitebatur: *Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos*.⁵ — Aetatum vero praeteritarum omnium historia testis est, Sedem hanc Apostolicam,

¹ Const. de Fid. cath. c. IV.

² Ioann I, 18.

³ Matth. XXVIII. 19 s.

⁴ Const. de Fid. cath. c. III.

⁵ I Cor. IX, 22.

cui, non magisterium modo, sed supremum etiam regimen totius Ecclesiae tributum est, constanter quidem *in eodem dogmate, eodem sensu eademque sententia*¹ hae-
sisse; at vivendi disciplinam ita semper moderari consuevisse, ut, divino incolumi
iure, diversarum adeo gentium, quas amplectitur, mores et rationes nunquam negle-
xerit. Id si postulet animorum salus, nunc etiam facturam quis dubitet? — Non
hoc tamen privatorum hominum arbitrio definiendum, qui fere specie recti decipi-
untur; sed Ecclesiae iudicium esse oportet: in eoque acquiescere omnes necesse
est, quicumque Pii VI decessoris Nostri reprehensionem cavere malunt. Qui quidem
propositionem LXXVIII synodi Pistoriensis „Ecclesiae ac Spiritui Dei quo ipsa
regitur iniuriosam edixit, quatenus examini subiiciat disciplinam ab Ecclesia consti-
tutam et probatam, quasi Ecclesia disciplinam constituere possit inutilem et onerosi-
orem quam libertas christiana patiatur.“

In causa tamen de qua loquimur, dilecte Fili Noster, plus affert periculi
estque magis catholicae doctrinae disciplinaeque infestum consilium illud, quo rerum
novarum sectatores arbitrantur libertatem quandam in Ecclesiam esse inducendam,
ut, constricta quodammodo potestatis vi ac vigilantia, liceat fidelibus suo cuiusque
ingenio actuosaeque virtuti largius aliquanto indulgere. Hoc nimirum requiri affir-
mant ad libertatis eius exemplum, quae, recentius invecta, civilis fere communis
ius modo ac fundamentum est. — De qua Nos fuse admodum loquuti sumus in
iis Litteris, quas de civitatum constitutione ad Episcopos dedimus universos; ubi
etiam ostendimus, quid inter Ecclesiam, quae iure divino est, intersit ceterasque
consociationes omnes, quae libera hominum voluntate vigent. — Praestat igitur
quandam potius notare opinionem, quae quasi argumentum affertur ad hanc catho-
licis libertatem suadendam. Aiunt enim, de Romani Pontificis infallibili magisterio,
post solemne iudicium de ipso latum in Vaticana Synodo, nihil iam oportere esse
sollicitos; quam ob rem, eo iam in tuto collocato, posse nunc ampliorem cuivis
ad cogitandum atque agendum patere campum. — Praeposterum sane arguendi
genus: si quid enim ex magisterio Ecclesiae infallibili suadet ratio, hoc certe est,
ut ab eo ne quis velit discedere; imo omnes eidem se penitus imbuendos ac mo-
derandos dent, quo facilius a privato quovis errore serventur immunes. Accedit, ut
ii, qui sic arguunt, a providentis Dei sapientia discedant admodum; quae, quum
Sedis Apostolicae auctoritatem et magisterium affirmata solemniore iudicio voluit,
idcirco voluit maxime, ut pericula praesentium temporum animis catholicorum effi-
caciùs caveret. Licentia quae passim cum libertate confunditur; quidvis loquendi
obloquendique libido; facultas denique quidlibet sentiendi litterarumque formis ex-
primendi, tenebras tam alte mentibus obfuderunt, ut maior nunc quam ante sit
magisterii usus et necessitas, ne a conscientia quis officioque abstrahatur. — Abest
profecto a Nobis ut quaecumque horum temporum ingenium parit, omnia repudie-

¹ Conc. Vatic. Ibid. c. IV.

mus; quin potius quidquid indagando veri aut enitendo boni attingitur, ad patrimonium doctrinae augendum publicaeque prosperitatis fines proferendos, libentibus sane Nobis, accedit. Id tamen omne, ne solidae utilitatis sit expers, esse ac vigere nequaquam debet, Ecclesiae auctoritate sapientiaque posthabita.

Sequitur ut ad ea veniamus quae ex his, quas attigimus, opinionibus consectoria veluti proferuntur; in quibus si mens, ut credimus, non mala, at certe res carere suspicione minime videbuntur. — Principio enim externum magisterium omne ab iis, qui christianae perfectioni adipiscendae studere velint, tamquam superfluum, immo etiam minus utile, reiicitur: ampliora, aiunt, atque uberiora nunc quam elapsis temporibus, in animos fidelium Spiritus Sanctus influit charismata, eosque, medio nemine, docet arcano quodam instinctu atque agit. — Non levis profecto temeritatis est velle modum metiri, quo Deus cum hominibus communit; id enim unice ex eius voluntate pendet, estque ipse munerum suorum liberri- mus dispensator. *Spiritus ubi vult spirat* ¹. *Unicuique autem nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi* ². — Ecquis autem repetens Apostolorum historiam, exordientis Ecclesiae fidem, fortissimorum martyrum certamina et caedes, veteres denique plerasque aetates sanctissimorum hominum foecundissimas, audeat priora tempora praesentibus componere eaque affirmare minore Spiritus Sancti effusione donata? Sed, his omissis, Spiritum Sanctum secreto illapsu in animis iustorum agere eosque admonitionibus et impulsionibus excitare, nullus est qui ambigat; id ni foret, externum quodvis praesidium et magisterium inane esset. „Si quis . . . salutari. id est evangelicae praedicationi consentire posse confirmat, absque illuminatione Spiritus Sancti, qui dat omnibus suavitatem in consentiendo et credendo veritati, haeretico falitur spiritu“ ³. Verum, quod etiam experiendo novimus, hae Sancti Spiritus admonitiones et impulsiones plerumque, non sine quodam externi magisterii adiumento ac veluti comparatione, persentiuntur. „Ipse, ad rem Augustinus, in bonis arboribus cooperatur fructum, qui et forinsecus rigat atque excolit per quemlibet ministrum, et per se dat intrinsecus incrementum“ ⁴. Scilicet ad communem legem id pertinet, qua Deus providentissimus, uti homines plerumque fere per homines salvandos decrevit, ita illos, quos ad praestantiorē sanctimoniae gradum advocat, per homines eo perducendos constituit, „ut nimirum, quemadmodum Chrysostomus ait, per homines a Deo discamus“ ⁵. Praeclarum eius rei exemplum, ipso Ecclesiae exordio, positum habemus: quamvis enim Saulus, *spirans minarum et caedis* ⁶, Christi ipsius vocem audivisset ab eoque quae-

¹ Ioann. III, 8.

² Eph. IV, 7.

³ Conc. Arausic. II, can. VII.

⁴ De Grat. Christi c. XIX.

⁵ Hom. I, in Inscr. altar.

⁶ Act. Ap. c. IX.

sivisset: *Do mne, quid me vis facere*; Damascum tamen ad Ananiam missus est: *Ingredere civitatem, et ibi dicetur tibi quid te oporteat facere*. — Accedit praeterea, quod qui perfectiora sectantur, hoc ipso quod ineunt intentatam plerisque viam, sunt magis errori obnoxii, ideoque magis quam ceteri doctore ac duce indigent. — Atque haec agendi ratio iugiter in Ecclesia obtinuit; hanc ad unum omnes doctrinam professi sunt, quotquot, decursu saeculorum, sapientia ac sanctitate florerunt; quam qui respuant, temere profecto ac periculose respuent.

Rem tamen bene penitus consideranti, sublato etiam externo quovis moderatore, vix apparet in novatorum sententia quorsum pertinere debeat uberior ille Spiritus Sancti influxus, quem adeo extollunt. — Profecto maxime in excolendis virtutibus Spiritus Sancti praesidio opus est omnino: verum qui nova sectari admanant, naturales virtutes praeter modum efferunt, quasi hae praesentis aetatis moribus ac necessitatibus respondeant aptius, iisque exornari praestet, quod hominem paratiorem ad agendum ac strenuiorem faciant. — Difficile quidem intellectu est, eos, qui christiana sapientia imbuantur, posse naturales virtutes supernaturalibus anteferre, maioremque illis efficacitatem ac foecunditatem tribuere. Ergone natura, accedente gratia, infirmior erit, quam si suis ipsa viribus permittatur? Num vero homines sanctissimi, quos Ecclesia observat palamque colit, imbecillos se atque ineptos in naturae ordine probavere quod christianis virtutibus excelluerunt? Atqui, etsi naturalium virtutum praeclaros quandoque actus mirari licet, quotus tamen quisque est inter homines qui naturalium virtutum habitu reapse polleat? Quis enim est, qui animi perturbationibus, iisque vehementibus non incitetur? Quibus constanter superandis, sicut etiam universae legi in ipso naturae ordine servandae, divino quodam subsidio iuvari hominem necesse est. Singulares vero actus, quos supra innuimus, saepe, si intimius perspiciantur, speciem potius virtutis quam veritatem prae se ferunt. — Sed demus tamen esse: si *currere in vacuum* quis nolit aeternamque oblivisci beatitatem, cui nos benigne destinat Deus, ecquid naturales virtutes habent utilitatis, nisi divinae gratiae munus ac robur accedat? Apte quidem Augustinus: „Magnae vires et cursus celerrimus, sed praeter viam.“¹ Sicut enim praesidio gratiae natura hominum, quae, ob communem noxam, in vitium ac dedecus prolapsa erat, erigitur novaque nobilitate evehitur ac roboratur; ita etiam virtutes, quae non solis naturae viribus, sed eiusdem ope gratiae exercentur, et foecundae fiunt beatitatis perpetuo mansurae et solidiores ac firmiores existunt.

Cum hac de naturalibus virtutibus sententia, alia cohaeret admodum, qua christianae virtutes universae in duo quasi genera dispartuntur, in *passivas*, ut aiunt, atque *activas*; adduntque, illas in elapsis aetatibus convenisse melius, has cum praesenti magis congruere. — De qua quidem divisione virtutum quid sentiendum sit, res est in medio posita; virtus enim, quae vere *passiva* sit, nec est nec

¹ In Ps. XXXI, 4.

esse potest. „Virtus, sic sanctus Thomas, nominat quandam potentiae perfectionem; finis autem potentiae actus est; et nihil est aliud actus virtutis, quam bonus usus liberi arbitrii¹“; adiuvante utique Dei gratia, si virtutis actus supernaturalis sit. — Christianas autem virtutes, alias temporibus aliis accommodatas esse, is solum velit, qui Apostoli verba non meminerit: *Quos praescivit, hos et praedestinavit conformes fieri imaginis Filii sui*². Magister et exemplar sanctitatis omnis Christus est; ad cuius regulam aptari omnes necesse est, quotquot avent beatorum sedibus inseri. Iamvero, haud mutatur Christus progredientibus saeculis; sed *idem heri et hodie et in saecula*³. Ad omnium igitur aetatum homines pertinet illud: *Discite a me quia mitis sum et humilis corde*⁴; nulloque non tempore Christus se nobis exhibet *factum obedientem usque ad mortem*⁵; valetque quavis aetate Apostoli sententia: *Qui sunt Christi carnem suam crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis suis*⁶. — Quas utinam virtutes multo nunc plures sic colerent, ut homines sanctissimi praeteritorum temporum! Qui demissione animi, obedientia, abstinencia, *potentes fuerunt opere et sermone*, emolumento maximo nedum religiosae rei sed publicae ac civilis.

Ex quo virtutum evangelicarum veluti contemptu, quae perperam *passivae* appellantur, primum erat sequi, ut religiosae etiam vitae despectus sensim per animos pervaderet. Atque id novarum opinionum fautoribus commune esse, coniecimus ex eorum sententiis quibusdam circa vota quae Ordines religiosi nuncupant. Aiunt enim, illa ab ingenio aetatis nostrae dissidere plurimum, utpote quae humanae libertatis fines coercerent; esseque ad infirmos animos magis quam ad fortes apta; nec admodum valere ad christianam perfectionem humanaeque consociationis bonum, quin potius utrique rei obstare atque rei obstare atque officere. — Verum haec quam falso dicantur, ex usu doctrinae Ecclesiae facile patet, cui religiosum vivendi genus maxime semper probatum est. Nec sane immerito: nam qui, a Deo vocati, illud sponte sua amplectantur, non contenti communibus praeceptorum officiis, in evangelica euntes consilia, Christo se milites strenuos paratosque ostendunt. Hocne debilius esse animorum putabimus? aut ad perfectiorem vitae modum inutile aut noxium? Qui ita se votorum religione obstringunt, adeo sunt a libertatis iactura remoti, ut multo pleniore ac nobiliore fruantur, ea nempe *qua Christus nos liberavit*⁷.

Quod autem addunt, religiosam vivendi rationem aut non omnino aut parum Ecclesiae iuvandae esse, praeterquamquod religiosis Ordinibus invidiosum est, nemo

¹ I. II. a. 1.

² Rom. VIII, 29.

³ Hebr. XIII, 8.

⁴ Matth. XI, 29.

⁵ Philip. II, 8.

⁶ Galat. V, 24.

Galat. IV. 31.

unus certe sentiet, qui Ecclesiae annales evolverit. Ipsae vestrae foederatae civitates num non ab alumnis religiosarum familiarum fidei pariter atque humanitatis initia habuerunt? quorum uni nuper, quod plane vobis laudi fuit, statuam publice ponendam decrevistis. — Nunc vero, hoc ipso tempore, quam alacrem, quam frugiferam catholicae rei religiosi coetus, ubicumque ii sunt, navant operam! Quam pergunt multi novas oras Evangelio imbuere et humanitatis fines propagare; idque per summam animi contentionem summaque pericula! Ex ipsis, haud minus quam e clero cetero, plebs christiana verbi Dei praecones conscientiaeque moderatores, iuventus institutores habet, Ecclesia denique omnis sanctitatis exempla. — Nec discrimen est laudis inter eos qui actuosum vitae genus sequuntur, atque illos, qui, recessu delectati, orando afflictandoque corpori vacant. Quam hi etiam praeclare de hominum societate meruerint, mereant, ii norunt profecto qui, quid ad placandum conciliandumque Numen possit *deprecatio iusti assidua*¹, minime ignorant, ea maxime quae cum afflictatione corporis coniuncta est.

Si qui igitur hoc magis adamant, nullo votorum vinculo, in coetum unum coalescere, quod malint, faxint; nec novum id in Ecclesia nec improbabile institutum. Caveant tamen ne illud prae religiosis Ordinibus extollant; quin potius, cum modo ad fruendum voluptatibus proclivius, quam ante, sit hominum genus, longe pluris ii sunt habendi, qui, *relictis omnibus, sequuti sunt Christum*.

Postremo, ne nimiis moremur, via quoque et ratio, qua catholici adhuc sunt usi ad dissidentes revocandos, deserenda edicatur aliaque in posterum adhibenda. — Qua in re hoc sufficit advertisse, non prudenter, dilecte Fili Noster, id negligi quod diu experiendo antiquitas comprobavit, apostolicis etiam documentis erudita. — Ex Dei verbo habemus², omnium officium esse proximorum saluti iuvandae operam dare, ordine graduque quem quisque obtinet. Fideles quidem hoc sibi a Deo assignatum munus utillime exequentur morum integritate, christianae caritatis operibus, instante ad Deum ipsum assiduaque prece. At qui e clero sunt idipsum praestent oportet sapienti Evangelii praedicatione, sacrorum gravitate et splendore, praecipue autem eam in se formam doctrinae exprimentes, quam Tito ac Timotheo Apostolus tradidit. — Quod si, e diversis rationibus verbi Dei eloquendi, ea quandoque praeferenda videatur, qua ad dissidentes non in templis dicant sed privato quovis honesto loco, nec ut qui disputent sed ut qui amice colloquantur; res quidem reprehensione caret: modo tamen ad id muneris auctoritate Episcoporum ii destinentur, qui scientiam integritatemque suam antea ipsis probaverint. — Nam plurimos apud vos arbitramur esse, qui ignorance magis quam voluntate a catholicis dissident; quos ad unum Christi ovile facilius forte adducet, qui veritatem illis proponat amico quodam familiarique sermone.

¹ Iac. v, 16.

² Eccli XVII, 4.

Ex his igitur, quae huc usque disseruimus, patet, dilecte Fili Noster, non posse Nobis opiniones illas probari, quarum summam *Americanismi* nomine nonnulli indicant. — Quo si quidem nomine peculiaria animi ornamenta, quae, sicut alia nationes alias, Americae populos decorant, significare velint; item si statum vestrarum civitatum, si leges moresque quibus utimini, non est profecto cur ipsum reiiciendum censeamus. At si illud usurpandum ideo est, ut doctrinae superius allatae, non indicentur modo, immo vero etiam cohonestentur; quodnam est dubium, quin Venerabiles Fratres Nostri Episcopi Americae, ante ceteros, repudiaturi ac damnaturi sint utpote ipsis totique eorum genti quam maxime iniuriosum? Suspicionem enim id iniicit esse apud vos, qui Ecclesiam in America aliam effingant et velint, quam quae in universis regionibus est. — Una, unitate doctrinae sicut unitate regiminis, eaque catholica est Ecclesia: cuius quoniam Deus in Cathedra Beati Petri centrum ac fundamentum esse statuit, iure Romana dicitur; *ubi enim Petrus, ibi Ecclesia*¹. Quam ob rem quicumque catholico nomine censi vult, is verba Hieronymi ad Damasum Pontificem usurpare ex veritate debet: „Ego nullum primum, nisi Christum, sequens, beatitudini tuae, idest Cathedrae Petri communione consocior: super illam petram aedificatam Ecclesiam scio; quicumque tecum non colligit, spargit.“

Haec, dilecte Fili Noster, quae, singularibus litteris, officio muneris ad te damus, ceteris etiam foederatarum civitatum Episcopis communicanda curabimus; caritatem iterum testantes, qua gentem vestram universam complectimur; quae sicut elapsis temporibus multa pro religione gessit, maiora etiam in posterum, Deo feliciter opitulante, praestituram portendit. — Tibi autem et fidelibus Americae omnibus Apostolicam benedictionem, divinorum subsidiorum auspicem amantissime impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die XXII mensis Ianuarii MDCCCXCIX.
Pontificatus Nostri anno vicesimo primo.

LEO PP. XIII.

1242

1899

Ex incidenti
solemnis ho-
magii natio-
num Christi-
anarum, ex-
eunte saec.
XIX et ineun-
te XX erga
Christum SS.
Redemt orem
manifestandi,
themata elu-
cubrandi Ven-
Clero praefi-
guntur.

Nostis VV. FF. ac FF. DD. quantopere Beatissimus Pater Leo XIII. ex intimis praecordiis adsalutaverit et approbaverit consilium istud a viris de Ecclesia et fide bene meritis conceptum, ut saeculo hocce ad finem vergente et nova saeculi XX. aurora surgente, omnium in orbe Christi fidelium solempne homagium erga SS. Redemptorem eiusque in terris Vicarium, manifestetur.

Et sane tanta sunt a SSmo Salvatore per 19 saecula generi humano elargita beneficia, ut his majora sacratiorave in rebus divinis ac humanis vix cogitari possint. Quaecunque enim bona, quaecunque sancta tot saeculorum decursu nobis divinitus collata, Ipsi, cujus apparitione „allaviata est primum terra“ Isai c. 9. Qui

¹ S. Ambr. in Ps. XI, 57.

dissoluta acerba servitute peccati immanissimarumque passionum tyrannidem in homines obtinentium, ad suave et benignum humanitatis, fidei pietatisque in Deum iugum nos traduxit, in acceptis referri debent. Per novemdecim jam saeculorum spatium emensum probata est vis et virtus religionis Christianae in emendandis et transmutandis moribus et ingeniis hominum incultorum. Sine hac essemus omnes nos filii errantes obscuritati ac tenebris ignorantiae ac opinionum dubiis et mutationibus obnoxii.

Sacratissimi hius regni Christi Domini vis operatrix ac virtus a nemine condigne unquam laudibus celebrari poterit. Dona Dei omnipotentis insignia in salvando genere humano ac opera magnifica, elogio efferre, cum luce clariora sint, superfluum esset.

Nemo quippe iudicio a praeconceptis opinionibus immuni praeditus negaverit, hoc ipsum regnum Christi, historia generis humani teste, omnes et singulos homines ad propriam ipsorum salutem operandam invitasse ac in unam magnam visibilem familiam per universum orbem diffusam indigentis cunctis locorum, temporum et personarum apprime convenientem, ad finem usque saeculorum duraturam, coadunasse.

Hoc regnum Christi est, quod vinculo apostolicae unionis credentes coniungit et efficit, ut sit „unum ovile et unus pastor.“ Quod tot millia hominum cuiuscunque status et cuiuslibet aetatis justorum et sanctorum educavit et enutrivit, virtutibus adeo praeclaris et miris, quarum par nullibi invenerimus locorum.

Hoc est, quod non homines solum iungit hominibus, at regna annectit regnis et populos addit ad nationes vinculo quodam invisibili et sacro, imo confinia evanescere facit regnorum, ita, ut non obstante illa varietate linguarum, morum ac consuetudinum orbem terrarum multiformitate et copia delectante, quocunque illius aura pertingat, dulcis mortalibus patria arrideat, atque eandem fidem, eundemque cultum ac parem ubique terrarum inveniat vitae legem.

Regno Christi debemus omnia singulaque, quaecunque a patribus ad nos usque pervenerunt insignia pietatis specimina ac humanitatis documenta: scholas, artes, xenodochia, nosocomia, orphanotrophia, instituta plurima beneficentiae ac litteraria, solamina pauperum, refugia debilium, monumenta bonae voluntatis potentium.

Et quod pariter notum est omnibus: Romanum Pontificem, regni huius Christi caput esse visibile et cunctorum Christianorum Patrem, Pastorem, Christi in terris Vicarium, B. Petri Apostoli successorem ac unitatis Christianae centrum et fundamentum, super quod aedificata est Christi Ecclesia, a quo Ecclesia nequit divelli, cui debetur apostolica reverentia et honor. — Quicunque ideo retro abhinc saeculis ab origine cultus nominisque Christiani Ecclesiae verae catholicae voluerunt accenseri, has Summi Pontificis praerogativas venerati

sunt ac incunctanter fide perceperunt. Omnes ipsum agnoverunt supremum animarum Pastorem, in quo omnes doctores et fideles in unum conjunguntur regnum salutis, quod Christus Dominus Redemptor noster in terris condidit et cui Ipse invigilat ad finem usque saeculorum. Nisi cum ipso uniamus „erimus sicut parvuli fluctuantes et circumferemur omni vento doctrinae in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris.“ Ephes. 4, 14. Ipso relicto, a capite nostro, quod in coelis est, cui divinitus inserendi sumus, abalienaremur, neve partem haberemus in corpore mystico, quod unus spiritus regit, una fides animat, una spes erigit, una eademque caritas inflamat ac ducit et ad bona opera patranda inspirat.

Et cum hisce fides nostra inconcussa adstruatur, annon „regnum Marianum“ et „nobilis gens Hungarorum“, quae vixdum celebrabat annum millesimum, a quo in felici fertilissimaque ea regione, melle olim ac lacte manante stabile figendo domicilium ac bellicum furorem exuendo, suave Christi jugum assumpserat, digne sane justaque elevat oculos mentemque ad omnium bonorum largitorem Deum et cui in acceptis referenda sunt haec dona, Christum, omnium Statorem ac Redemptorem, ad gratum suum animum eo solennius manifestandum, quo magis per id tempus intuetur se tantas inter angustias temporum totque inter calamitates, tot pericula atque caliginosa discrimina mille annorum decursu conservatam, fotam ac protectam, pereuntibus interea aliis nationibus ac gentibus vicinis, quae ipsam exulem ac patria extorrem benigna sorte quondam excepere.

Vere dignae grates sunt a nobis et dupliciter quidem a natione catholica Hungarorum Omnipotenti Deo rependendae!

Quo latius autem id consilium exquamur, commissio internationalis ad manifestandum exeunte saec. XIX. et ineunte saec. XX. erga Christum Statorem ac SS. Redemptorem et eius in terris Vicarium, Romanum Pontificem, homagium, coaluit, cuius vestigiis inhaerendo similiter apud nos commissio regnicolaris est designata, cuius erit huius per universum orbem se manifestaturi homagii solemnia in regno nostro dirigere ac consideratis locorum et temporum adjunctis, executioni dare.

Nexu itaque huius ad *populum quo magis de ea religiose edocendum theses sequentes per modum concursus publici omnibus Dioecesis Meae sacerdotibus* propono, quas qui singulas optime elucubraverint, *honorarium litterarium per singulos arcus typographicos, e proprio meo peculio, 15 florenorum* accepturi sunt, quasve singulas optimas *commissione ad hoc delegata* decidendas Ego, *meis expensis, typis exprimi* et inter populum distribui procurabo. *Elaborata non excedant tres arcus typographicos.* Mittenda autem erunt elaborata ad Cancellariam Meam usque ad finem mensis Julii a. c. Sint vero themata elucubranda sequentia:

1. — Hogyan mutassuk ki hódolatunkat a XIX. század végén és a XX. század hajnalán a Megváltó Jézus iránt, és Krisztus Urunk földi helytartója, a Szent-séges római Pápa iránt?

2. — Mivel tartozik az ezeréves Magyarország az Isteni Gondviselésnek és Apostoli Szt. Széknek?
3. — A ker. vallás üdvös eredményei Magyarországon.
4. — A magyar szentek rövid története a nép számára.

1243

1899

Ad notitiam perfero Ven. Clero altissimam resolutionem a sua Sacratissima Apost. Reg. Majestate in merito computationis Congruae editam.

Altissima
resolutio in
merito compu-
tationis
Congruae.

Legfelsőbb elhatározás. Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére megengedem, hogy a mindkét szertartásu katolikus lelkészek és segédlelkészek jövedelmi összeírásainak a központi kongrua-bizottság által fogamatba veendő felülvizsgálata alkalmával a következő kiigazítások eszközöltessenek:

1. Az esketési stola-dijakból befolyó jövedelem az összes jövedelmi összeírásokban törlendő.

2. Hasonlóképen törlendő az anyakönyvi kivonatokból befolyó jövedelem valamint ezzel kapcsolatban az anyakönyvi jövedelmek az anyakönyvvezetési költség czimén felszámított 10%-a.

3. A lótartási átalány maximuma 126 forintról 200 forintra emelendő és ehhez képest egy lótartásra 63 frt helyett 100 forint számítandó.

4. Káplántartás czimén 200 frt helyett 250 frt hozandó levonásba.

Ugyszintén megengedem, hogy a központi kongrua-bizottság az összes lelkészi és segédlelkészi jövedelmi összeírásokat felülvizsgálhassa és az általam 1895. évi április hó 16-án jóváhagyott szabályzat ellenére megállapított jövedelmi és kiadási tételeket kiigazíthassa, illetőleg törölhesse.

Továbbá a latin és görög szertartásu katolikus érsekségek és püspökségek, valamint a királyi adományozás alá tartozó apátságok és prépostságok jövedelmi összeírása tárgyában vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem által 1897. évi július hó 12-én kibocsátott „Irányelveket“ jóváhagyom és az azok alapján eszközölt eljárást tudomásul veszem.

Kelt Bécsben, 1899. évi január hó 19-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

WLASSICS GYULA s. k.

1244

1899

Fine notitiae et congruae observantiae in subnexu per extensum directoribus Scholarum communico ordines ministeriales ad praecavendam tuberculosim. Una inspectores scholarum districtuales provoço, ut libellos sub % advolutos inter scholas sui districtus dividant et praescriptarum ordinationum executioni invigilent.

Ordines
ministeriales
ad praecaven-
dam tubercu-
losim publi-
cantur.

Másolat. Szám 62986/1998. Körrendelet valamennyi kir. tanfelügyelőségnek. Az ország közegészségi viszonyaira vonatkozólag a törvényhatóságoktól a m. kir. belügyministeriumhoz beérkező jelentések, és a m. kir. központi statisztikai hivatal időszaki kimutatásai szerint a gümőkóros tüdővész (tuberculosis) Magyarország népessége között igen nagy és évről évre még fokozódó pusztítást visz végbe, úgy hogy átlagosan 100 közül 10-nél több esetben az szolgál a halálozás okául. E feltűnő arányszám, jóval túlhaladja minden más betegség által okozott halálozások számát, még azon heveny fertőző betegségek által okozott halálozásokét is, a melyek mint pl. a cholera, kisebb nagyobb járványok alakjában tömegesen szedik áldozataikat.

A tüdővész a szónak szoros értelmében tizedeli a lakosságot és néppusztító hatása azért is nagyobb minden más betegségénél, mert szünet nélkül szedi áldozatait a lakosság minden rétegéből és mert hosszas, lassú lefolyású baj lévén, az általa megtámadottakat hosszú idő munka- és keresetképtelenné teszi s így közgazdaságilag is kiszámíthatlan károkat okoz.

A fentebb mondottak legfontosabb feladataink egyikévé teszik a tüdővész szünetet nem tartó nagy pusztításainak korlátozása, az általa okozott csapás enyhítése céljából mindent elkövetni, s életbe léptetni mindazon intézkedéseket, amelyek tudásunk mai állása szerint sikert ígérnek és végrehajthatók. A tüdővész ellen való sikeres védekezésnek egyik főakadálya a köztudatban gyökeret vert azon föltevés, hogy ez a betegség gyógyíthatatlan, hogy ellenében minden küzdelem reménytelen s azért fölösleges; ez a föltevés bizonyos fatalisztikus megnyugvásra és szerfölött káros közönyre vezet. A valóságban pedig úgy áll a dolog, hogy a tüdővész által megtámadott egyén megfelelő életmód és kezelés mellett, ha a betegség nem haladt még túl egy bizonyos fokon, sok esetben meggyógyul. A baj terjedésének korlátozása és az általa okozott csapás enyhítése tekintetében pedig igen sok érhető el megfelelő intézkedések czélszerű és következetes megtételével. Első feladat tehát ez irányban a fentebb jelzett téves és káros közhiedelem lehető megszüntetése és az, hogy a tüdővész lényegéről, terjedésének okairól, módjairól s az ellene való okszerű védekezés lehetőségeiről a lakosság széles köreibben helyes felfogás és tudás foglaljon tért. E célból a m. kir. belügyminister úr gondoskodott róla, hogy könnyen érthető módon szerkesztett ismertető irat készüljön. Ez iratot a Czimed vezetése alatt álló tankerületben levő állami, községi, izr. magán és egyesületi jellegű elemi felső nép és polgári iskolák és kisdudóvodák közt megfelelő utasítás kíséretében leendő ingyen szétosztás végett a tanfelügyelőségnek ezennel megküldöm. Megjegyezvén, hogy a m. kir. belügyminister Úr f. évi január hó 26-án 49851./1897. sz. a kelt körrendeletével a törvényhatóságokat a védekezés céljából saját hatáskörükben teendő megfelelő eljárásra már utasította, — *a magam részéről egyben a következő eljárásra utasítom a tanfelügyelőséget:* 1) Intézkedjék, hogy a tankerülete területén levő s felügyelete alá helyezett különféle tan és nevelőintézetekben a hygienicus viszonyok javi-

tására és azoknak állandó fentartására a tüdővész veszélyeire való tekintettel is különös gond fordítassék. 2) A tan- és nevelési czélokra szolgáló épületek összes helyiségeinek, kivált pedig a tantermeknek tisztán tartását, gondos szellőzését folyton szorgalmazza s ellenőriztesse: hogy a naponkénti seprésnél a por felkavarását megfelelő módon, esetleg nedves ruhába burkolt kefék használatával is meggátolják, s a tantermek tisztogatásának megkönnyítése végett hasson oda, hogy az iskolai padok beszerzése vagy fokozatos megújításakor lehetőleg kétüléssel, elmozditható padok vásároltassanak. 3) Az iskolai helyi felügyelő testületek gyakori látogatás útján ellenőrizték, vajjon a padlóra való köpködés az iskolák összes helyiségeiben el van-e tiltva, illetőleg meg van-e akadályozva, városi népesebb iskolában pedig gondoskodjanak róla, hogy a tanteremeken és folyosókon elegendő számban helyeztessenek el köpödények, amelyek a köpetek kiszáradásának megakadályozása czéljából vizet tartalmazzanak és oly szerkezettel birjanak, mely tartalmukat a szem előtt elfödje, és amelyek oly anyagból legyenek, amely a fertőtlenítést, forró vízzel való tisztítást megengedi. A köpödények tartalma naponkint kiürítendő, de nem oly helyre, a hol az kiszáradhat, hanem legcélszerűbben az ürszékekbe. A köpödények használatára a tanulókat a tanítók szoktassák rá, az iskolai szolgaszemélyzetet pedig az edények gyakori kiürítésére szorítsák és tisztításának módjaira tanítsák ki. 4) Különösen az alsóbb osztályokban, illetőleg iskolákban a gyermekek által ivásra használt poharak minden használat után tiszta vízzel gondosan kiöblitessenek. 5) Oly népiskolai tanítók és tanítónők, kik nyilvánvaló tüdővészből szenvednek de hivatásuknak még képesek megfelelni, úgy a maguk, mint különösen a vezetésükre bízott gyermekek egészsége érdekében népesebb iskolában vagy éppen nem, vagy csak oly helyen alkalmaztassanak, a hol a tantermek hygienicus viszonyai elegendő biztosítékot nyújtanak arra, hogy a tüdővészből róluk — a gyermekekre való áttérjedésének veszélye a minimumra száll le, ez okból az egyes osztályokba való beosztás, illetőleg áthelyezés kérdéseinek a tanfelügyelőség figyelmét erre is terjeszsze ki. Végre a legkomolyabb gondoskodásába ajánlom a tanfelügyelőségnek, hogy a megküldött irat nyomán a tanítókat a község összes lakói előtt való népszerű és gyakori felolvasások tartására buzdítsa s ebben kellő támogatásukra legyen. Budapesten, 1898. évi december hó 18-án. A másolat hitelül: Grabotsay Adolf, igazgató.

1245

1899

609. isk. Felhivom egyházmegyéim r. k. iskolaszéki elnökeit, figyelmeztessék azon tanító urakat, kik jelen iskolai évben nyugdíjaztatásukat kérelmezni akarják, hogy ez iránti kérvényeiket a nyugdíjkönyvecskében körülírt mellékletekkel felszerelve, iskolaszéki elnökeik útján az illető kir. tanfelügyelőséghez folyó évi május hó 1-ig nyújtsák be, hogy azok kellő időben letárgyalhatók legyenek.

Pécsett, 1899. márc. 10-én.

Rekursus pro
pensione
docentum
obtinenda rite
instruantur
et tempestive
promove-
antur.

1246

1899

O^a servanda
in subsidio
status
docentibus
conferendo.

A nagyim. vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr f. é. márczius 13.-ról 12291. sz. a. kelt iratában arra kérte fel az egyházmegyei hatóságokat, hogy figyelmeztessék mindazon r. k. iskolaszékeket és ezeknek elnökeit, hol a tanítók akár tanítói fizetés kiegészítésre, akár ötödéves korpótlék czimén állami segélyben részesülnek, (miután ezen állami segélyezések a tanító személyéhez vannak kötve) hogy azt szigoruan nyilvántartsák, és mindazon változásokat, melyek az államilag segélyezett tanító személyében, az iskola viszonyaiban, vagy az iskola fentartó vagyoni viszonyaiban be állanak, haladéktalanul és pontosan bejelentsék, mert ennek elmulasztása esetén mindazon anyagi kárért, mely ebből az állampénztárára háramolhat, az iskolaszékek és azok elnökei vagyoniilag is felelősek. Ebből kifolyólag arra is figyelmeztetem az iskolaszéki elnököket, miután az ötödéves korpótlék felvételére ők jogosultak, hogy e felvett pótlékokat csak azon arányban szolgáltatassák ki bélyeges nyugta mellett az ennek élvezésére jogosított tanítóknak, mely részletekben ők tanítói fizetéseiket az iskola fentartó pénztárából kapják, mert tanítói változás esetén a kifizetett többletet az elnökök kötelesek lesznek az állami pénztárnak visszatéríteni.

Továbbá figyelmeztetem a fentidézett miniszteri irat alapján mindazon r. k. iskolaszékeket, melyek az ötödéves korpótlék, mint államsegély elnyeréseért a kitűzött időpontnál későbbben folyamodtak, és így eddig a segélyben nem részesültek, hogy ez iránt újból ne kérelmezzenek, mert a ki nem utalványozás oka az, hogy az 1898 évre megszavazott fedezet kimerült, mindezen iskolaszékek, mint iskolafentartók kötelesek a korpótlék 1898. október hó 1-től esedékes részletét saját pénztárukból fedezni.

1247

1899

In sede
scholari
patroni
quoque
partem
habeant.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr által hozott és az 1898. évi VIII. sz. körlevélben 1937/1898. sz. a. közölt 17717. számű döntvény alapján, mely kimondja, hogy a katolikusoknál ott, hol a helyi autonomia még szervezve nincs, az iskolaszék a hitközség szervezetéül elfogadjatik, tekintettel az egyházmegyei hatóságnak még 1869. évi július hó 16-án 1318. sz. a. az egyház-községi tanácsok és iskolaszékek felállítására kiadott rendeletére, mely kimondja, hogy az alakuló hitközségi tanácsok és iskolaszékek tagjai A.) állásuknál fogva a kegyurak, — tekintettel továbbá ama körülményre, hogy az 1892. évi 4763. sz. a. kelt vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet alapján iskolai adó fizetésének kötelezettsége alól kegyuri tartozások teljesítése nem ment fel; tekintettel végül ama viszonyra, melyben az egyházlátogatási okmányok alapján a kegyurak az iskolaszékekkel állanak: szükségesnek tartom felhívni a kegyurasági plébános urakat, hogy az iskola-

székek ujjaalakításánál ezekre figyelemmel legyenek s az iskolaszékbe meghívják és beválaszszak vagy magát a kegyurat, ha az a plébánia területén lakik, — vagy annak képviselőjében az ő tisztjét, esetleg a központi főtitkár, mert ezzel elejét veszik sok félreértés és surlódásnak, mi az iskolaügy békés fejlődésének csak hátrányára van.

1248

1899

Beneficium parochiale Monostor liberae collationi Episcopali obnoxium, per translationem Josephi Walter parochi ad beneficium parochiale Német-Ürögh, vacans redditum, praesentibus concursui usque finem mensis Aprilis a. c. duraturo cum eo expono, ut competentes examine prosynodali provisi recursus suos mihi usque terminum praeclusi exhibeant.

Consursus
pro beneficio
Monostor.

1249

1899

Terminatis festis paschalibus iter apostolicum, quod inter Vos Ven. Fratres anno elapso ad visitandas ecclesias, parochias et scholas, nec non ad Sacramentum confirmationis fidelibus administrandum suscepi, proxime mensibus Aprili et Majo, serie, ut sequitur continuaturus sum :

Ordo confe-
rendae sacra-
menti Confir-
mationis
publicatur.

I. In districtu Szent-Lőrinczensi:

Die 10-a Aprilis in parochia Szt-Lőrincz postea in Bükösd.
„ 11-a „ „ „ Szt-Iván „ „ Szt-Dénes.
„ 12-a „ „ „ Bakonya
„ 13-a „ „ „ Szabad-Szt.-Király mox in Bicsérd.
„ 14-a „ „ „ Kisasszonyfa.

II. In districtu Némethiensi:

Die 17-a Aprilis in parochia Keszü et Pellérd
„ 18-a „ „ „ Garé et Némethi.
„ 19-a „ „ „ Görcsöny.
„ 20-a „ „ „ Bodony et Váizsló.

1250

1899

Anno Domini 1899. die 20. Martii, quae fuit festum S. Joseph, Sponsi B. M. V. et Patroni univ. Ecc. Cath. translatum, in Ecclesia Mea Cathedrali Quinque-Ecclesiensi ad s. subdiaconatum promovi: Julium Koch et Aloysium Rausz absolutos IV-i anni theologos.

Ordinibus
instituti sunt.

Anno eodem, die 21-a Martii, quae fuit festum S. Benedicti Abbatis, eodem loco praefatos ad s. diaconatum promovi.

Die vero 24-a Martii, quae fuit festum Septem Dolorum B. M. Virginis prima tonsura et quatuor ordinibus minoribus initiavi: Dominicum Kleckl, Osvaldum Oslaj, Franciscum Šurina et Victorinum Varga, omnes fratres religiosos s. Ordinis s. Francisci provinciae s. Regis Ladislai.

Demum 25-a die Martii a. c., quae fuit festum Annuntiationis B. M. Virginis, ad s. presbyteratum promovi: Julium Koch cum dispensatione in defectu 6. mensium et 7. dierum, porro Aloysium Rausz cum dispensatione in defectu 4. mens. 27. dierum et ambos in interstitiis et sacrato tempore.

1251

1899

Opera litteraria commendantur.

Csicsáki Imre, pápai kamarás, zsombolyai plébános által, a csanádegyházmegyei püspöki Hatóságnak jóváhagyásával, az elemi és polgári tanuló ifjuság számára irt „Imádkozzunk“ czimű imakönyvet, melynek kötve ára 20 kr., minél szélesebb körben leendő terjesztés céljából a lelkészkedő papság figyelmébe ajánlom.

Dr. Balits Antal győri székesegyházi kanonok, a bibliai tudományok ny. r. tanára ily czimű művét: „Jézus Krisztus, Isteni megváltónk élete“, mely egyrészt a négy evangelium teljes szövegét időrendben összeállítva tartalmazza, másrészt pedig a szent szöveget magyarázó jegyzetekkel látja el, mint a sz. könyvek helyes megértéséhez felette hasznos és időszerű olvasmányt melegen ajánlom.

A huszonegy nyolczadrétű ivre terjedő könyv ára egy forint. Megrendelhető a szerzőnél.

1252

1899

Pályázat az egyházbódolyai kántor-tanítói állomásra.

A magyar-hertelendi pléqániához tartozó, lemondás folytán megüresedett Egyházbér-Bodolla egyesített fiók-községek kántor-tanítói állomására pályázat hirdetetik. — Jövedelme: 1.) Szabad lakás, mely áll: két padlózott szobából, egy konyhából, pinczéből, a szükséges melléképületekből és $\frac{1}{4}$ hold házi kertből. 2.) 12 kat. hold első osztályu berek-föld, egy hold rét. 3.) Körülbelül 32—34 mérő buza. 4.) 6 □ öl kemény hasábfá beszállítva; — iskola fűtésre a községek erdejéből $1\frac{3}{4}$ □ öl fa. 5.) 17 régi mázsa széna. 6.) Körülbelül 10 akó bor, melyet a nép más terménnyel vált meg. 7.) A Laubheimer-féle alapítvány után 117 frt 92 kr. 8.) Készpénz-jövedelem körülbelül 70 frt. — a törvényes korpótlékon kívül. — Kötelessége: a mindennapi- és ismétlő tankötelesek oktatása; mindkét községben felváltva a litániák végzése; minden harmadik vásár-, esetleg ünnepnap az anyaegyházban a nagy mise alatt az orgonázás és éneklés. — Személyes megjelenés kívántatik. Tannyelv: magyar; pályázati határidő: ápril 9. Elkésett kérvények figyelembe nem vétetnek. A kellően felszerelt okmányok Magyar-Hertelendre (Baranya, u. p. Magyar-Szék) az iskolaszéki egyházi elnökhöz küldendők.

Assessores S. Sedis Consistorialis cum jure cingulum violacei coloris Personalia.
deferendi nominati sunt: Franciscus Holndonner, parochus in Báttaszék et Dr.
Josephus Rézbányay, professor SS. Theol. Idem jus cingulum violacei coloris defe-
rendi concessum est etiam Augustino Frantich, S. Sedis Cons, Assessori et parocho
in Kövágó-Szöllős.

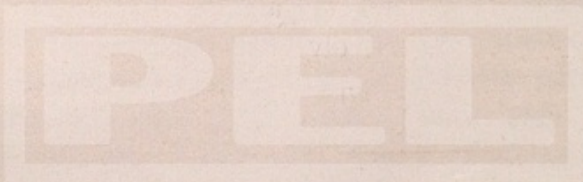
Josephus Walter, parochus in Monostor praesentatus est ad beneficium
parochiale Nemet-Ürögh.

Dionysius Horváth cooperator in Rác-Petre ibidem ad preces aegrotantis
parochi, vicarius in spiritualibus est constitutus.

Alexander Tichy, cooperator in Tevel, affectae valetudinis causa interim
ab actuali servitio Dioecesis est revelatus.

Quinque-Ecclesiis, 25. Mart. 1899.

† Samuel m. p.
episcopus.

VI.

1548

1899

Nostis Ven. Fratres, decretis a Sacra Rituum Congregatione editis tres tantum pro usu publico in universali Ecclesia approbatas esse Litanias, scilicet: OO. Sanctorum, B. M. Virginis et SS. Nominis Jesu, praeter has ab uno vel altero Rssmo Ordinario pro usu tantum privato in multis Dioecesis approbatas fuisse inter reliquas etiam Litanias de Sacratissimo Corde Jesu nuncupatas. Cum autem in mea Dioecesi Sodalitas de Sacratissimo Corde Jesu in plurimis parochiis canonice erecta inveniatur et ad pietatem tam cleri quam populi fidelis erga SS. Cor Jesu fovendam et promovendam absque dubio non parum conferat publica Litaniarum de eodem SS. Corde Jesu in ecclesiis sive recitatio, sive decantatio, nuper Sanctissimam adivi Sedem humillimas exhibendo preces: quatenus publicus usus Litaniarum de SS. Corde Jesu pro cunctis Dioecesis meae ecclesiis et publicis Oratoriis benigne concederetur.

Sanctissimus Pater gratiosissime precibus meis annuens, sequentis tenoris benignissimum ad me edidit decretum:

Quinque Ecclesien.

Cupiens Rmus Dnus Samuel Hetey Episcopus Quinque Ecclesien: ut cultus et pietas erga Sacratissimum Cor Jesu magis magisque foveatur in sibi commissa Dioecesi, Sanctissimum Dominum Nostrum Leonem Papam XIII. supplex rogavit, ut facultatem publice recitandi, vel canendi Litanias de Sacro Jesu Corde, pro Dioecesis Massilien. atque Augustodunen. anno superiore approbatas, aliisque Ecclesiis et nonnullis Regularibus Familiis concessas, ad cunctas etiam Ecclesias et publica Oratoria Dioeseseos Quinque Ecclesien. extendere dignaretur, in quibus plurimae Sodalitates sub nomine atque auspicio Divini Cordis canonice erectae sunt. Sacra porro Rituum Congregatio, utendo facultatibus sibi specialiter ab eodem Sanctissimo Domino Nostro tributis, benigne precibus annuit. Contrariis non obstantibus quibuscunque. Die 27 Martii 1899.

C. Card. Mazzello Praef.

D. Panici Secr. s.

Usus publicus
Litaniarum
SS. Cordis
Jesu per Dioe-
cesim Quin-
que-Eccle-
siensem rati-
habitus est.

Textus vero authenticus Litaniarum de Sacro Corde Jesu in lingua latina et vernacula est sequens :

Litaniae de Sacro Corde Jesu.

Kyrie, eleison.
Christe, eleison.
Kyrie, eleison.
Christe, audi nos.
Christe, exaudi nos.
Pater de coelis Deus, miserere nobis.
Fili, redemptor mundi Deus, miserere nobis.
Spiritus Sancte Deus, miserere nobis.
Sancta Trinitas, unus Deus, miserere nobis.

1. Cor Jesu, Filii Patris aeterni,
2. Cor Jesu, in sinu Virginis Matris a Spiritu Sancto formatum,
3. Cor Jesu, Verbo Dei substantialiter unitum,
4. Cor Jesu, Maiestatis infinitae,
5. Cor Jesu, Templum Dei sanctum,
6. Cor Jesu, Tabernaculum Altissimi,
7. Cor Jesu, Domus Dei et Porta coeli,
8. Cor Jesu, fornax ardens caritatis,
9. Cor Jesu, justitiae et amoris receptaculum,
10. Cor Jesu, bonitate et amore plenum,
11. Cor Jesu, virtutum omnium abyssus,
12. Cor Jesu, omni laude dignissimum,
13. Cor Jesu, rex et centrum omnium cordium,
14. Cor Jesu, in quo sunt omnes thesauri, sapientiae et scientiae,
15. Cor Jesu, in quo habitat omnis plenitudo divinitatis,
16. Cor Jesu, in quo Pater sibi bene complacuit,
17. Cor Jesu, de cujus plenitudine omnes nos accepimus,
18. Cor Jesu, desiderium collum aeternorum,

Litánia Jézus szent szivéről.

Uram, irgalmazz nekünk.
Krisztus, kegyelmezz nekünk.
Uram, irgalmazz nekünk.
Krisztus, hallgass minket.
Krisztus, hallgass meg minket.
Menybeli Atya Isten, irgalmazz nekünk.
Mégváltó Fiu Isten. irgalmazz nekünk.
Szentlélek Úristen, irgalmazz nekünk.
Szentháromság Egy Isten, irgalmazz nekünk.

1. Jézus Sz., az örök Atya Fiának Szive,
2. Jézus Szive, a szűz Anya méhében a Szentlélektől képzett Szív,
3. Jézus Szive, az Isten igéjével lényegileg egyesített szív,
4. Jézus Szive, végtelen felségű Szív,
5. Jézus Szive, Isten szent temploma,
6. Jézus szive, a Magasságbelinek szent szekrénye,
7. Jézus Szive, Isten háza s a mennyország kapuja,
8. Jézus Sz., a szeretet lángoló tüzhelye,
9. Jéz. Sz., az igazságos. és szer. tárháza,
10. Jéz. Sz., jósággal és szer.-el teljes Szív,
11. Jézus Sz., minden erénynek mélysége,
12. Jézus Szive, minden dicséretre legméltóbb szív,
13. Jézus Szive, minden szív királya és központja,
14. Jéz. Sz., melyben a bölcseségnek és tudománynak összes kincsei megvannak,
15. Jézus Szive, melyben az Istenség egész teljessége lakozik,
16. Jézus Szive, melyben a menyei Atyának kedve tellett,
17. Jézus Szive, melynek teljességéből mindannyian meritettünk,

19. Cor Jesu, patiens et multae miseri-
cordiae,
20. Cor Jesu, dives in omnes qui invo-
cant Te,
21. Cor Jesu, fons vitae et sanctitatis,
22. Cor Jesu, propitiatio pro peccatis
nostris,
23. Cor Jesu, saturatum opprobriis,
24. Cor Jesu, attritum propter scelera
nostra,
25. Cor Jesu, usque ad mortem obediens
factum,
26. Cor Jesu, lancea perforatum,
27. Cor Jesu, fons totius consolationis,
28. Cor Jesu, vita et resurrectio nostra,
29. Cor Jesu, pax et reconciliatio nostra,
30. Cor Jesu, victima peccatorum,
31. Cor Jesu, salus in te sperantium,
32. Cor Jesu, spes in te morientium,
33. Cor Jesu, deliciae sanctorum om-
nium, miserere nobis.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, parce
nobis Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, exaudi
nos Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, mise-
rere nobis.

V. Jesu mitis et humilis corde,

R. Fac cor nostrum secundum Cor tuum.

O r e m u s.

Omnipotens sempiterna Deus, respice
in Cor dilectissimi Filii tui et in laudes
et satisfactiones, quas in nomine peccato-
rum tibi persolvit, iisque misericordiam
tuam petentibus tu veniam concede placa-
tus in nomine ejusdem Filii tui Jesu Christi,
qui tecum vivit et regnat in unitate Spiri-
tus Sancti Deus per omnia saecula saecu-
lorum. Amen.

18. Jéz. Sz., az örök halmok kívánsága,
19. Jéz. Sz., béketűrő és nagy irgalm. Szív.
20. Jézus Szive, dúsgazdag mindazók
iránt, kik hozzád folyamodnak,
21. Jézus Sz., az élet és szentség forrása,
22. Jézus Sz., vétkeinkért engeszt. áldozat,
23. Jézus Sz., gyalázatokkal tetézt Szív,
24. Jéz. Sz., gonoszságainkért megtört Sz.,
25. Jéz. Sz., mindhalálig engedelmes Szív,
26. Jézus Szive, lándzsával átdöfött Szív,
27. Jézus Sz., minden vigasztalás kútfeje,
28. Jézus Sz., életünk és feltámadásunk,
29. Jézus Szive, békességünk és engeszt-
telődésünk,
30. Jézus Szive, bűnösök áldozatja,
31. Jézus Szive, benned reménylők üd-
vössége,
32. Jézus Szive, benned kimulók re-
ménysege,
33. Jézus Szive, minden szentek gyönyö-
rűsege, irgalmazz nekünk.

Isten báránya, ki elveszed a világ bűneit,
kegyelmezz nekünk Uram.

Isten báránya, ki elveszed a világ bűneit,
hallgass meg minket uram.

Isten báránya, ki elveszed a világ bűneit,
irgalmazz nekünk.

R. Szelid és alázatos Szívű Jézus,

V. Tedd szívünket Szived szerintivé.

K ö n y ö r ő g j ü n k.

Mindenható, örök Isten, tekints a te
szerelmes Fiad szívére és mindama dicsé-
retre és elégtételre, melyet a bűnösök ne-
vében írártad lerótt és nekik, kik irgal-
masságodért esdekelnek, adj megengeszte-
lődvé bocsánatot ugyanazon szent Fiad,
Jézus Krisztus nevében, ki veled él és
uralkodik a Szentlélekkel egyetemben Isten
mindörökkön örökké. Amen.

Usus publicus istarum Litaniarum nullis quidem restringitur conditionibus, tamen convenientissime fiet Earum recitatio vel decantatio in devotionibus SS. Cordis Jesu honoribus instituendis, imprimis Feria VI-a vel Dominica prima cujuslibet mensis et festo SSmi Cordis Jesu.

Litteris his circularibus pro singulis parochiis adnectitur unum exemplar Litaniarum de Sacro Corde Jesu cum precibus subnexis, approbatione Ordinarius provisum ac in lingua hungarica, germanica et illyrica typis impressum.

1549

1899

Georgius
Andrin suam
foundationem
ad fines oboli
Petri novitus
auxit.

Georgius Andrin parochus Keszüensis, qui ut neoparochus e primitiis proventuum sui beneficii capitale 500 florum titulo oboli Petri Cassae Fundationali dioecesanæ intulit, nuper hanc summam 300 flnis auxit, ut perenne suae erga SS. Patrem caritatis ac inconcussae fidelitatis sit monumentum.

1550

1899

Mors Joannis
Németh.

Die 11-a Aprilis a. c. in Domino obiit Joannes Németh emer. parochus Agárdensis et sacerdos jubilaris, qui a. 1814. natus, 1836. ordinatus, ab a. 1864. parochus in Grábocz, mox in Agárd, ab. a. 1886. sac. jub. Animam denati confratris solitis sacerdotum dioecesanorum suffragiis commendo.

1551

1899

Concursus
pro beneficio
Villány.

Beneficium parochiale Villány translatione Pauli Gudler parochi ad beneficium Nagy-Nyárad vacans redditum et patronatui serenissimi Caes. et Reg. Archiducis Friderici obnoxium hisce concursui usque finem mensis Maii a. h. duraturo exponitur. Qui hoc beneficium consequi cupiunt et secus habiles sunt, velint recursus serenissimo patrono inscriptos intra terminum praeclusi Officio dioecetano substernere.

1552

1899

Concursus
pro beneficio
Szalatnak.

Beneficium parochiale Szalatnak liberae collationi episcopali obnoxium, praesentibus iterum concursui exponitur cum eo, ut illo potiri desiderantes suos recursus usque finem mensis Maii mihi offerant.

1553

1899

Concursus
pro beneficio
Kis-Székely.

Beneficium parochiale Kis-Székely per obitum Joannis Czapáry vice-archidiaconi et parochi de jure et facto vacans redditum et liberae meae collationi obnoxium cum eo concursui publico expono, ut illud assequi cupientes, ad beneficium curatum capessendum secus habiles, recursus suos mihi usque finem mensis Maii exhibeant.

1554

1899

Ad nolitiam perfero Ven. Clero, quod Sacramentum Confirmationis in districtu Ordo admini-
Völgységensi sequenti ordine proxime administraturus sum: strandi sacra-
mentum con-
firmationis.

Die 26-a Aprilis in Zomba; 27-a in Kis-Dorogh et Varasd; 29-a in Lengyel;
2-a Maii in Závod (Nagy-Vejke) et Mucsi; 4-a in Tevel; 5-a in Högyész; 6-a in
Szakadáth et Diós-Berény.

1555

1899

Az egyhm. tanítók által a mult évben kidolgozott tételek birálatát a követ- Az egyházm.
kezőkben közlöm a tanítói karral: tanítók
do gozatának
birálata.

Az 1868. XXXVIII. t. cikk keretében készült püspöki rendtartás a többek
között arról is intézkedik, hogy az egyhm. tanhatóság, megvitatás céljából korszerű
tételeket tüsszön ki, melylyel kedvező alkalom nyujtassék az önkiképzésre, s a köl-
csönös érintkezés kapcsán az egyleti szellem ápolására, s a kath. tanügy minden
irányu fejlesztésére.

„A Kath. népiskolai hitoktatás körül miféle teendői vannak a tanítónak 1.)
ott, a hol rendes hitoktató van, és 2.) ott a hol hitoktató nincs?“ czimű tételt az
egyházmegyei tanítók közül többen alapos tájékozottsággal, és ebbeli kötelezettségük
tudatában fejtegették, s dicséretes buzgóságot tanusítottak, a jelzettétel által kon-
templált szándék és kívánatos megvalósításában! Ellenfeleink a győzelem biztos
sikerét kizárólagosan a tömör, és tervszerű egyesülésben keresik. Nekünk is szervez-
kednünk kell, s a védelemre készen állani! A mélyen megsebzett társadalom sorsán
segíteni csak egy mód van, ha a hitoktatók, és tanítók, a vallásos nevelés áldásait
az ártatlan gyermeki szívekbe csepegtetik. E szent, és magasztos cél elérésére kezét
fogni, és tömörülni valóban a legnemesebb feladatok egyike! Az egyházmegyei hatóság,
a fentebbi tétel kitűzésével kötelességszerűleg módot akart nyujtani, az illetékes ténye-
zőknek, hitoktatók és tanítóknak a mutatkozó veszedelmek elhárítására, hogy a helyzet
komolyságát belátva, fokozottabb tevékenységgel, és igazi buzgósággal karolják fel
hivatásuk teendőit: „Aki nincs velem, az ellenem van, aki nem gyűjt velem, az
szétszór.“ Luk 11. 32. mondja az isteni Üdvözítő. A vallástalanság, és hitetlenség
szomorú következményeit többé kevésbé mindnyájan érezzük, és ha körül tekintünk,
mindenütt csak az elégedetlenség, és kétségbeesés panaszeit, az öngyilkosságok száma-
talan eseteit tapasztaljuk, mint ugyanannyi tanujeleit a benső meghasonlás, és feldult
lelki állapotnak, melybe rendesen azok jutnak, kik a vallás-erkölcsös nevelés és
tanítás áldásaitól, s e szerint a keresztény hit világától megfosztva, hitüket, remé-
nyüket az egy igaz Istenbe, az örökéletbe elvesztették. „Justitia elevat gentem, pec-
catum miseros facit populos.“ — Az igazság felemeli a nemzetet, a bűn nyomorul-
takká teszi a népeket, — mondja az írás. Bármily nagy legyen is korunk romlott-
sága, — de nem orvosolhatatlan. Az élő hit ismét mindent jóra válloztathat, s az

Istennel a világba ismét életet, és békét hozhat. „Én vagyok az út, az igazság és élet“ — mondja az Üdvözítő, — ezen utra az emberiséget csak a keresztény házi, és iskolai nevelés és tanítás képes visszavezetni. Ebből következik a keresztény szülők, tanítók és hitoktatók magasztos hivatása, mulhatlan kötelessége. „Ti atyák, — írja szt. Pál apostol az ephisusiakhoz 6. 5. — neveljétek gyermekeiteket az Ur tanításában, és fenyítékében;“ és Timothushoz I. 5. 8. „Aki övéinek, különösen házának gondját nem viseli, rosszabb a pogánynál.“ Az első keresztények e parancsot oly lelkiismeretesen teljesítették, hogy Aranyzáju szent János szerint: „amint a gyermekek eszük használatára jöttek, a szülők által az apostoli hitvallásra, imádságra és az isteni tisztelet szokásaira tanítottak.“ — Napjainkban fájdalom, igen sok gyermek, midőn iskolába kezd járni, sem keresztet vetni, sem imádkozni nem tud, mert mint Aranyzáju szent János megjegyzi: „A gyermek minden rosszaságának a mi hanyagságunk oka, mert mindjárt kezdettől nem szoktattuk őt jámborságra, és Isten félelmére.“ A gondatlan szülők mulasztásait pótolni, s a kor szelleme által a gyermekek ártatlan lelkületén ejtett sebeket orvosolni, a gyakorlati életre szükséges ismeretekkel őket ellátni, szóval a szülőket helyettesíteni, kik mindezekre képtelenek, vagy ebbeli kötelességeik teljesítésében akadályozvák, — az iskola van hivatva; mely velük karöltve képes csak eszközölni azt, hogy a gyermekek szívébe mindazon elveket és igazságokat becsepegtethesse, melyek azokat jámbor keresztényekké, és vallásos polgárokká, e szerint tehát valódi hazafiakká is képezhetik. Ime ebben áll a hitvallásos iskola, és a benne működő közegek feladata, és rendeltetése!

A vallásnak és erkölcsöknek elméleti és gyakorlati igazságait csakis az anyaszentegyház taníthatja, alkalmas tankönyvekről, és tanítókról gondoskodva, kik a hitoktatóknak kell, hogy önzetlen, és odaadó munkatársai legyenek; mert a valódi, és hamisítatlan valláserkölcös nevelés nem abban áll, hogy a hitoktató az iskolában hetenkint többször megfordul, hogy az ifjúságot minden jóra oktassa, és serkentse, hanem különösen abban áll, hogy az iskolában semmi se taníttassék, ami a vallással ellenkezik, hanem minden tantárgy akként kezeltessék, hogy a keresztény élet szelleme a gyermek szívében mélyreható gyökereket verjen. Nemcsak a hitoktatónak, hanem a tanítónak is lelkiismeretbeli kötelessége a vallás-erkölcös szellemet ápolni, s az áldásos iskolai fegyelem megteremtésében válvetve közreműködni. Amely iskola tanítója ezt elmulasztja, s a hitoktató működésétől, magát elszigetelve a hitoktatás körüli teendőit ismerni nem akarja, vagy a többi tárgyaknak a vallással való szoros összefüggését kétségbe vonja, nagy hibát követ el, mert a leglelkesebb hitoktató sem képes hetenkint két óra alatt, magára hagyatva célzt érni, és mert lehet ám vallásellenös olvasókönyvet is használni, s a történet, s földrajzot úgy tárgyalni, hogy a kath. vallást, és az anyaszentegyházat, valamint ennek szolgáit is tekintélyökben sértse, mi a gyermek élénk emlékében marad, és benne szent vallása iránt közönyt, és hidegséget ébreszt. Az iskola eszméje az egyházból fakadván, az minden időben, és joggal az egyház leányának mondatott. E benső, és fölbonthatlan viszonyból

magyarázhatók meg ama fontos kötelmek, melyeket az egyház, és a haza az iskolát illetőleg a hitoktatókra, és a tanítókra ró. Az ő sürgős kötelemük közé tartozik, a tanuló ifjúságot a hitigazságokban lankadatlan buzgósággal oktatni, s e végből az iskolát példás szorgalommal látogatni, valamint az összes iskolai oktatásnak és nevelésnek vallásos irányt adni, gondosan kerülve mindazt, ami e fontos nevelési czélt megakaszthatná, s a gyermekek szellem-erkölcsi fejlődésének útjában állhatna. És miután az illető hitoktatók sok helyütt egyszersmind iskolaigazgatók is, a tanítók pedig az iskolaszéknek a jegyzői tiszttel megbízott tagjai, gondoskodniok kell arról is, hogy az iskolának egész szervezete, és felszerelése, az újabb iskolai törvények követelményének teljesen megfeleljen, hogy a gyermekek az iskolát szorgalmasan látogassák, — a szülőket, községi előljárókat, és kath. iskolaszékeket pedig kötelességük lelkiismeretes teljesítésére minden alkalommal buzdítsák, és imígyen megczáfolják elleneink rágalmait, és elnémuljanak rosszakaróink, kik fáradhatlanul buzgólkodnak, és nem kimélnek semmit sem, csakhogy az iskolát az egyháztól elválasztva, azt katolikus jellegétől megfosszák azon ürügy alatt, hogy az egyház a tanítás és nevelés terén, a felvilágosodott kor nagyobb követelményeinek nem tud megfelelni.

A vallás-erkölcsös nevelés egyformán kötelez minden tényezőt, mely az ifjúság nevelésére, vagy az ifjúság nevelésének ellenőrzésére, vagy irányítására van hivatva, tehát kivétel nélkül mindenki köteles, aki a tanítással foglalkozik, a megdöbbentő szomorú példákban mutatkozó erkölcsi elvadulásra ügyetvetni, annak mielőbbi megakadályozására komolyan törekedni, s ebből a szempontból azon egyedül helyes alapra helyezkedni, melyen kívül lehetetlen azt a magasztos szellemet érvényre segiteni, mely a keresztről sugárzott, és bennünket üdvözített. Ezt a szellemet nem száműzheti senki sem a kath. tanférfiu szívéből, és iskolájából, hol ennek folytán nem nyerhetnek a társadalmat felforgató elvnek a vallástalan nevelés által megérlelt, és így igen alkalmas anyagot. — Maga Ö Méltósága a megyés Püspök ur 1898. évi ápril 4-én 1046. sz. a. kelt pásztorlevelében, a népiskolai hitelemzés ügyét oly fontosnak tekinti, hogy szerinte az egész lelkipásztori kormányzat befolyása, sikere, jövője, s az emberek vallásossága, és erkölcsös érzülete ezen oktatás nagy feladatában rejlik. Ha a hitoktató ezen oktatást jól szervezi, s emez áldásos törekvésében neki a tanító örömetest segédkezik, az által, hogy a hitoktatási órákon jelen van, előkészít, és emléztet, vagy a szükség szerint, rendes hitoktató hiányában, ennek helyét betölti, stb. — oly hatalmas eszközzé válik, melylyel boldogítólag, és üdvösen fog még a késő nemzedékre is hatni! Ezen fontos feladatok pontos, és szabatos megoldására képesít mindenekeelőtt az Isten segítő kegyelme, mely nélkül mint tudjuk, semmi jót, semmi üdvösset nem munkálhatunk. Az erős elhatározás, használni a közjónak, s az Isten diksőségét minél nagyobb mértékben előmozditani. Azonkivül fölötte szükséges, a szaktudományokkal való szerény foglalkozás, az időszakai sajtó szemmeltartása, a hitet, és erkölcsöt érintő újabb termékek körül való tájékozottság, az irodalomnak jóirányu ápolása ugy tisztán egyházi, mint

világi értelemben. Vannak ugyanis hazánkban folyóiratok, melyek májd a hittani, májd a történelmi szakokat ápolják, Jézus Szent Szívének, az oltári szentségnek, vagy a B. Sz. Máriának tiszteletét terjesztik, májd pedig a hitélet művelését tűzik ki feladatul. Ilyenekben, vagy az egyházmegyei hatóság által kitűzetni szokott tétel megfejtésében, igen igen alkalmas tér nyílik az önképző munkálkodásra, és a mennyiben ezen tételek a tanítói tanácskozmányokra közös megbeszélés tárgyát képezik — a testületi szellem felébresztésére, és megszilárdítására is! Nagy eredményeket felmutatni hivatott eszköze a kath. tanügy felvirágoztatásának az összetartás, és a testvéries szeretet, melylyel a lelkészek akár mint iskolaigazgatók, akár mint hitoktatók, egy és ugyanazon szent cél elérésében önzetlenül közreműködni tartozó munkatársaikat, — a tanítókat kivétel nélkül átkarolják, s egymással kezetszorítva, s egyesült erővel küzdenek az uralkodó közöny ellen, mely az egyesülésre irányult minden törekvést megnehezít, a tanítói tanácskozmányok, mint az országos tanítói gyűlések alapfeltételei, és lételemei iránti érdeklődést lazítja, s kevés ki látást nyújt arra, hogy kerületek, és vidékek szerint beosztott egyletek is, eddigi tétlenségükből új életre, és tevékeny munkásságra ébredjenek; valamint anyagi támogatásukat se vonják meg ezentúl az illetén egyletektől, főleg pedig karolják fel a rom. és gör. katolikus tanítók országos segélyalapjainak közhasznú intézményét, melyet üdvös céljánál fogva fiiléreinkkel gyarapítani, mindnyájunknak jól felfogott érdekében áll. Az uralkodó közönyt nagyban csökkentené, s a hitelezés lelkiismeretes felkarolása, és az egyleti élet békés fejlődése elé gördülő akadályokat meg is szüntethetné a lelkészeknek példás ügybuzgósága, és a kerületi espereseknek, mint tanfelügyelőknek fokozott ébersége, mely szerint Ő Méltóságának, a megyés Püspök Urnak, a népiskolai hitelezés tárgyában legutóbb közrebocsájtott, és fentebb hivatott intézkedései pontosan betartassanak. Ebből a szempontból igen kívánatosnak mutatkozik az is, és nem csekély ösztönzésül szolgálna, ha az őszi koronák alkalmával, midőn a Troll-féle 50 forintos segély odaitéléséről van szó, a kerületek pap-sága, az eddigi célszerűtlen gyakorlattól eltérőleg, ezután kiváló tekintettel lenne a jutalmazandó tanítók közül azokra, kik lelkes tanítók, és példás keresztények, kik a mellett, hogy husvéti gyónásukat pontosan elvégzik, még a hitelezés előtti, alatti, és utáni teendőikben is lelkiismeretes buzgóságot fejtenek ki, szóval a kiknek viselkedése, és családi élete ellen kifogás egyáltalán nem forog fenn. Ime kath. tanügyi életünk felsorolt hiányai, újabb feladatokra szólítanak bennünket! Meg vagyok győződve, hogy e magasztos feladatok tudatában, nemes idealizmussal, lángoló hittel, haza- és ügyszeretettel végzendő kath. néptanítói karunk nehéz munkáját, és nap nap után mindinkább hálára kötelezi az emberiséget, az államot, és társadalmat. — Minél tovább foglalkoznak tanítóink ezen feladatokkal, és minél nagyobb buzgalommal fáradoznak azok megoldásán, — annál nagyobb lesz a haladás és örömmel fogják tapasztalni önmagukon azt a készséget, melylyel nem csak kötelességből, hanem máskor is, midőn a közjó úgy kívánja, — tollukat ügyesen forgatni, a kath.

tanügy érdekében helyüket szóval, és írásban megállani hivatásbeli feladatuknak ismerendik. — Egyházmegyénk tanítóinak eddig tapasztalt munkássága a tételek kidolgozása körül haladást jelez ugyan az önképzés terén, de korántsem mondható kielégítőnek. Éltet a remény, hogy az egyleti szellem fokozatos ébredésével és kellő gyámolításával, az érdeklődés a jövőre, e tekintetben is emelkedni fog!

Ezeknek általlánosságban való előrebozsajtása után, a beérkezett dolgozatok részletes bírálata a következő:

A) Mindkét dolgozatot elkészítették:

Hal Viktor pécsváradi tanító. Források kellő felhasználásával és alapos tanulmánnyal készült dolgozatában, a vegyes házasságból származott gyermekek vallásos nevelésének módozataira is kiterjeszkedik, habár ez, szorosán a tárgyhoz nem tartozik. A valláserkölcsi irányzat lelkes felkarolása, kiváló előnye neveléstani dolgozatának. — Gazdaságtani dolgozata sok igazságot tartalmaz, és oly gyakorlati, hogy méltó a megszívlelésre.

Hajas Ede, miszlai tanító. Hosszasabb bevezetésben a vallásosság szükségességét fejtegeti, és ezt történeti adatokkal bizonyítja be. Majd áttér, a tanítónak a hitoktatás körüli teendőire, és vallásos meggyőződéssel körvonalozza azokat, kiemelvén különösen azt, hogy a vallásos szellemnek az iskola beléletét, a tantárgyak mindegyikét át kell hatnia. — Gazdaságtani dolgozatában, a gazdasági ismétlő iskolák célját fejtegetvén, azok tantervének esetleges módosításával keveset foglalkozik, de a mint értekezéséből kiviláglik, tanulmány, tapasztalás, jóakarát, főleg pedig közös tevékenység által hiszi, és reméli a kitűzött cél megvalósíthatását.

Jung Ferencz, kisköszegi tanító. A tökéletesség kötelezettségének fogalmából hozza le következtetéseit, s a tanítónak hitoktatás körüli teendőire nézve, egyházas szellemben értekezik. A jó példa hatására nagy súlyt fektet, és ennek nevelő befolyását mindennek fölé helyezi. E dolgozat tanulmánynak is beillik, mert bő olvasottságra mutat, és értekező tájékozottságának örvendetes bizonyítéka. — A gazdaságtanból kitűzött tétel helyett a napjainkban megdőbbentő módon elterjedt szocializmust veszi bonczkés alá, és előbbeni dolgozatában érvényesült tájékozottsággal a szeget fején találja, midőn vastag tudatlanságnak jelzi azt az eljárást mely szerint napjainkban a szocializmust agyonhallgatni, vagy ami ennél is veszedelmesebb, fegyveres erővel elnyomni akarják.

Ifju Ruzsinszky József, megyefai tanító. Méltatja az első tétel fontosságát, melylyel szerinte az egész világnak foglalkoznia kellene. Luccenni merényletét ezen kérdéssel hozza összefüggésbe. Nemcsak a hitelemző lelkész órái állapítandók meg a tanórarendben, hanem célszerű, sőt kívánatos, hogy a beemléztetésre szánt idő is helyet foglaljon abban! Szent Tamás életrajzából vett példa fényt vett az egész dolgozatra, és írójának vallásos lelkületére. — Második dolgozatát alapos rövidséggel, és elismerésre méltó készültséggel írta meg. Megfizethetlen haszonnal jár a

tanítók érdeklődése e tételben körvonalazott kérdés megoldása körül, lévén a tanító a szegény nép vezére nemcsak szellemi, hanem közgazdasági tekintetben is.

Lutz György nádasdi o. tanító. A mellett, hogy a tanító kötelmeit felsorolja, s súlyt fektet a vallásos szellemnek érvényesülésére az összes tantárgyaknál, és igen helyesen, mert a hitoktató fáradozásai könnyen hajótörést szenvedhetnek az olyan tanító eljárásán, aki elég meggondolatlanul a hitoktató működőse elé akadályokat gördít, és a tantárgyak összefüggő kezelésének szükségességét a hitoktatással, — tagadásba veszi. — Az ismétlő iskolák történeti fejlődésével kapcsolatosan, elismeréssel adózik, a gazdasági ismétlő iskolák gyakorlati intézményének, és rövid vonásokban előadja a tanterv keretében tárgyalandó gazdasági ismeretek fajait, és terjedelmét. Szerinte a gazdasági ismétlő iskolák életbeléptetése nagy nehézséggel jár, de talán mégsem olyannal, hogy valami módon elhárítható nem lenne!?

Svarda István, szen-Lőrinczi tanító. A tanító hivatását szépen fogja fel, s a hitelemzés körüli teendőit isteni küldetésből folyóknak tekinti. Nem annyira a tudásra, mint a szívnek vallásos irányu képzésére van tekintettel a hitoktatásnál, anélkül azonban, hogy egyiket a másik rovására elhanyagolni, megengedhetőnek tartaná. — Második dolgozatában a földmives osztály szakszerű oktatását sürgeti, s azért a gazdasági ismétlő iskolák intézményét melegen üdvözli. A tantervet ismer-teti, és ezzel ama fontos kérdéseket, minő pl. az elpusztult szőlőterületek termő-képessétfelének kérdése.

B) Csak az egyik dolgozatot készítették el:

Horváth Ignác, szegzárdbelvárosi o. tanító. — Az uralkodó vallástalanság felett elmélkedik, és ezzel kapcsolatba hozza Erzsébet királyné borzasztó esetét. Az állami és társadalmi átalakulások küszöbön álló munkáját a lelkészek és tanítók vannak hivatva teljesíteni. Alkalmas idézetekkel fűszerezett munkálatában szépen kidomborodik a tiszta katolikus álláspont, s a tanítóknak abbeli kötelezettsége, mely szerint a hitoktató lelkészeknek mindenben segédkezet nyújtani tartoznak.

Tráiber János, szegzárdi tanító. Hosszabb bevezetés után, melyben Erzsébet királynénk gyászos esetéről is megemlékezik, elismeri a kitűzött tételek időszerűségét, melyek közül az elsőt különösen fontosnak tartja. A püspöki tanterv alapján elég bőven fejtegeti a kérdést, és egyéb szaktekintélyekre való hivatkozással, azon nézetének ad kifejezést, hogy a tanító hivatott kezelője a hitelemzésnek, és mint ilyen, ezt kötelességszerűleg gyakorolja ott, hol rendes hitoktató nincs; de segédkezni tartozik akkor is, ha rendes hitoktató van.

Stéfán Péter, dárdai ktanító. Korunk erkölcsi hibáinak, és társadalmi bajainak élénk ecsetelését előre bocsájtva, azon természetes következtetésre jut, hogy azokon a vallástanításnak, intensivebb gyakorlatbavételével lehet és kell segíteni. A terjedelmes dolgozatban igen praktikus eszmék foglaltatnak, de amit a tanmenet, és beosztásra nézve mond, az már a tétel keretén kívül esik. Abbeli nézete, hogy a tanítónak, mint a hitoktató munkatársának nagy előnyére szolgálnak a lelkigyakor-

latok, a sikerült dolgozat kiemelkedő pontját képezi, és nemcsak dicséretet érdemel, hanem mások által is szívvél lélekkel felkarolandó!

Horváth János, bengei tanító. Nagy igazságot hangoztat, midőn a papság, és a tanítóság együttes működését hangsúlyozza, és ettől reméli a hitoktatás terén a maradandó sikert. Dolgozatát világos, és könnyen áttekinthető rendszer teszi ajánlatossá, melyből egyuttal kiderül az is, hogy a kérdést tanulmányozta. Figyelmet érdemel az okoskodás azon része, mely szerint a hitoktatást már tárgyánál fogva is olyannak az tartja értekező, melylyel, ha jól kezeltek, a szellem képzése sokkal jobban eszközölhető, mint a népiskola egyéb tantárgyai által. Böven, és elismerésre méltó készséggel fejtegeti a tétel második részét is, úgy, hogy e dolgozat a leg-sikerültebbek közé számítandó a beérkezett dolgozatok között.

Szalay Gyula, hirdi tanító. A tételt szakavatott tollal veszi tárgyalás alá, és határozottan kimondja, hogy a hitoktatás természetéből folyik azon elengedhetlen kötelezettség, hogy a nevelés- és tanítástan a papnevelő-intézetekben taníttassék, mert ugymond, ez nemcsak a hitoktatás eddigi színvonalát emelné, hanem a hitoktatók, és tanítók között annyira kívánatos jó viszony előmozdítására is szolgálna. — Egyébként a dolgozatban sok üdvös dolog foglaltatik.

Schmidt Ferencz, kisszékelyi tanító. — A gyakorlati szemponyjából veszi bonczkés alá a hitoktatást, s fejtegetéseiben kiterjeszkedik a hitoktatók szakképzettségére, és tulajdonaira; majd azon teendőkre, melyek a tanítókat, mint a hitoktatók munkatársait a fennálló rendszabályzat értelmében is, kötelezik. Ami a hitoktatók magyarázását illeti, nincs, és nem lehet senkinek sem kifogása az ellen, hogy a tanító, mint egy személyben hitoktató, a katekizmus kérdéseit értelmezze, csak, mint a dolgozatban is mondatik, a mélyebbre ható fejtegetésektől tartózkodjék.

Kindl Vilmos, tamási tanító. — A gazdasági ismétlő iskolák tantervét közelebbről ismertető dolgozat, mely az intézmény célját tartva szem előtt, a helyi viszonyoknak megfelelő, és igen okszerű módosításokat hoz javaslatba, melyek a gyakorlati téren jónak, és elfogadhatónak látszanak. Külömben gonddal készült dolgozat.

Kocsis Mihály, siklósi tanító. — Igen szépen méltatja a gazdasági ismétlő iskolák missióját, de aggodalmát fejezi ki a felett, hogy a téli szakban 5, a nyáriban 2 óra elégtelen a tanítás sikerének biztosítására. Addig is, míg ezen segítve lesz, okszerű beosztás mellett, mint ez a jelen dolgozatban terveztetik, sokat tehetnek a tanítók, ha a vidékek szükséglete szerint, pl. a szederfa ültetést, a selyemtenyészést, zöldség,-és esetleg komlótermelést stb. iparkodnak a néppel megkedveltetni!

Müller Antal, baranya-monostori tanító. — A kitűzött tételek egyikét sem dolgozta ki, hanem e helyett a borászatról értekezik hosszasan, és igen érdekesen. Ezen, szép szorgalommal készült dolgozat a szőlőszet terén kifejtendő tevékenységtől várja a filloxera-kérdés megoldását. Kár, hogy e dolgozatban nyilvánuló készség a kitűzött tételeknél nem érvényesült.

Faller Mátyás, baranya-báni tanító. — A hitoktatás fontosságától áthatott érzülettel részletezi a tanítónak, mint a lelkész munkatársának teendőit, és ezeket különösen ott, hol rendes hitoktató nincs, magasztos és főséges foglalkozásnak tartja.

Radics Gyula, zombai ktanító. A lélek halhatatlansága feletti elmefuttatás után áttér a hitoktatás kérdésére, és alapos érvek kapcsán az egyöntetű eljárást sürgeti azon tényezők között, kik azt vezetni hivatvák. Vallásos meggyőződéssel elismeri a tanító közreműködésének szükségességét, s az ide vonatkozó adatokat úgy látszik szorgalmasan tanulmányozta, és követésre méltó buzgósággal összeállította.

Francsics Teréz, gyulajóvanczai tanítónő. A vallás-erkölcsi igazságoknak előtérbe helyezésével, tiszta és világos iránylyal fejtegeti a tanítónak teendőit a hitoktatás körül. A vallásos irány, és a gyakorlati szempontok megfigyelése; okvetlenül megtermi azon áldásos gyümölcsöket, melyek a tanító, és tanítványok boldogságát egyformán előmozdítják.

Müller Imre, német-mároki tanító. Gyakorlatilag fejtegeti a hitoktatás kérdését, de ott, hol nincs rendes hitoktató, az ezt helyettesítő tanítótól többet követel, mint amit a jelen viszonyok között kívánni lehet. Ahol meg van a jóakarát, nincs szükség egyébire, mint az illető lelkésznek tüzetes utasítására. Ezeknek kiemelésével a dolgozat sikerültnek mondható.

Breczkó Antal, m.-gyüdi ktanító. Az erős hit, és vallásbeli meggyőződés alapja lévén a társadalmi rendnek, semmit sem szorgalmazhat — ugymond — annyira, mint a hitelemzés lelkiismeretes kezelését, mely által egyedül lehetséges a gyermek lelki világát fejleszteni, és őt az Isten iránti szeretetre tanítani.

Puch Ferencz, gyulajóvanczai ktanító. Számot vet egyéni tulajdonaival és azt a kérdést intézi önmagához, vajjon meg tud-e felelni, a hitoktatás körül vállaira nehezülő teendőknek? Elég bő, és kellő tájékozottsággal irt dolgozat a kérdést különféle szempontokból világítja meg, s azon következtetést hozza be, hogy bár nehéz a feladat, de teljesíthető Isten segélyével, és önzetlenül megnyilatkozó ügybuzgósággal.

Skerletz Lajos, frigyeshöldi tanító. A szorgalmas munkásságot az Isten áldása kíséri, azért a jó tanító, aki a hitoktatásbani segédkeztést köteles buzgósággal teljesíti, — méltó elismerésre számíthat Isten, és emberek előtt.

Ébert György, pócsai tanító. A hitoktatás célját valódi benső meggyőződéssel fejtegeti, s a teendőknek ismertetését az egyház-iránti szeretet és tisztelet hangján közli. Továbbá: Horváth Kamil, birjáni, Tóth János, garéi, Komlósi Márton, dráva-szent-mártoni, Rettinger István, duzsi, Sánta Gyula, pálfai, Hengl Boldizsár, bezedeki tanítók, kik majd az egyik, majd a másik tételt dolgozták ki kellő gondnal és elismerésre méltó igyekezettel.

A dolgozatok, mint ez, a részletes bírálatból eléggé kitűnik, szorgalommal készültek és általában dicséretet érdemelnek.

F. 1899. évre a következő tételek tüzetnek ki kidolgozásra:

I. Szabatosan körvonaloztassék a közigazgatási bizottságok hatásköre kath. tanügyi kérdésekben, különös tekintettel a magas kormánynak időnként megjelent elvi határozataira és intézkedéseire.

II. Fejtsék ki, a keresztény szövetkezetek időszerűsége, és számláltassanak elő nemzetgazdasági előnyeik.

A jutalmakat 4 drb 10 koronás aranyat Jung Ferencz kisköszegi, Ruzsinszky József megyefei, Horváth János bengei és Hall Viktor pécsváradi tanító uraknak, mint a kik mindkét tételt dicséretes, szorgalom és ügyszeretettel dolgozták ki — ítélem oda.

Nem titkolhatom azonban ama fájdalmas benyomást, melyet az tett reám, hogy e szép egyházmegye 530 tanítója és tanítónője közül összesen csak 29 tanító és egy tanítónő tartotta érdemesnek a kitűzött tételekkel foglalkozni; dicsérettel és elismeréssel említem és emelem ki a Siklós vidéki r. k. tanító együletet, melynek legtöbb tagja foglalkozott a tételek kidolgozásával.

A tisztelendő plébános urakat pedig bizalommal kérem, hogy ezen bírálatnak külön lenyomatban 1/2. mellékelt példányait elolvasás végett plebániájuk területén levő összes tanító uraknak átadni sziveskedjenek.

Pécsett, 1899. évi április hó 16-án.

Hanny Gábor

egyházm. tanfelügyelő.

1556

1899

A v á s n o k i tanítói állomás lemondás folytán megüresedvén, arra f. é. Pályázat a
junius hó 30-ig pályázat hirdetetik. Az állomás jövedékét alkotják: tisztességes lakás, vásnoki tani-
mellékhelyiségek és házi kerten kívül: 1. 4 katasztr. hold 1139 □ szántóföld; 1 tói állásra.
hold rét; 650 □ kenderföld, mely ingatlanok öszjővedelmei a hitközség részéről
105 frt erejéig biztosíttatnak. 2. 2 öl hasáb, 1 öl gömbölyű tűzifa; egyenértéke:
25 frt 5. Párbérekben: mintegy 33 mérő vegyes gabona: értéke 104 frt. 4. Páron-
ként 40 kr. lélekpénz. Összesen mintegy 30 frt. 5. Tandij és ismétlő iskolatartási
dij 49 frt. 6. Szabad legeltetési jog; évenként 4 malomfuvar. Ezek egyenértéke 5
frt. 7. Stoladijak a Vis. can. szerint. — Összesen: 316 frt. — Tannyelv magyar.
Helyi kántori teendők végzendők. — Kellőleg felszerelt folyamodványok az isk. sz.
elnökéhez Saásdra intézendők.

Paulus Gudler parochus Villányensis presentatus et institutus est parochus
in Nagy-Nyárád. Personalia.

Ludovicus Faith, relevatus a munere S. Sedis notarii, constitutus est
administrator in Villány.

Joannes Rajczy cooperator in Mohács obtinuit administraturam beneficii vacantis Szalatnak.

Franciscus Rösler cooperator in Bogdása renunciatus est administrator in Monostor.

Cooperatores missi sunt: Julius Szommer e Babarcz ad Mohács, Bonifatius Baán e Harkanovci ad Bogdása.

Aloysius Rausz neomysta accepta missione cooperator constitutus est in Babarcz.

Ferdinandus Lichtfusz ab administratione beneficii Szalatnak relevatus icentiam obtinuit ad unum annum extra Dioecesim commorandi.

Quinque-Ecclesiis, 21. April. 1899.

† Samuel m. p.
episcopus.

VII.

1920

1899

URBIS ET ORBIS.

Sanctissimus Dominus Noster LEO PAPA XIII. per Decretum Sacrorum Rituum Congregationis d. d. 27. Junii superioris anni Litanias Sacratissimi Cordis Jesu approbavit illasque publice recitari vel decantari in Ecclesiis et Oratoriis dioecesium Massilien. et Augustodunen. atque Ordinis Visitationis B. M. V. benigne indulsit. Ex eo tempore Rmorum Sacrorum Antistitum et religiosarum familiarum piarumque consociationum petitiones ita frequentes ad Apostolicam Sedem pervenerunt ut in omnium votis pateret esse maiorem gloriam et laudem ipsius Ssmi Cordis cum incremento pietatis per invocationes approbatas ubique diffundi, prouti Ss. Nomen Jesu per Litanias proprias, Rituali Romano insertas, in toto orbe catholico a Christifidelibus publica et communi laude celebratur. Accedit etiam quod Sanctissimus Dominus Noster pro devotione qua fervet erga Amantissimum Cor Jesu atque studio remedium afferendi malis quibus magis in dies premimur, eidem Sacratissimo Cordi consecrare intendit mundum universum. Haec autem consecratio ut solemniore ritu fiat, triduanas preces, praedictis invocationibus adhibitis, propediem indicare decrevit. Eapropter Sanctissimus Dominus Noster ut Litaniae Sacratissimi Cordis Jesu iam probatae et indulgentiis tercentum dierum auctae ubique terrarum tum privatim tum publice recitari et decantari in posterum valeant, concedere dignatus est. Contrariis non obstantibus quibuscunque. Die 2 Aprilis 1899.

Litaniae Ss.
Cordis Jesu
ubique terra-
rum recitari
possunt.

C. Episcopus Praenestinus Card. MAZELLA S. R. C. Praefectus.

L. † S.

DIOMEDES PANICI, S. R. C. Secretarius.

1921

1899

S RITUUM CONGREGATIO.

A sacra Rituum Congregatione saepe postulatum est quaenam Oratoria ceu semipublica habenda sint. Constat porro Oratoria publica ea esse, quae auctoritate Ordinarii ad publicum Dei cultum perpetuo dedicata, benedicta, vel etiam solemniter consecrata, ianuam habent in via, vel liberum a publica via Fidelibus universum pandunt

Decretum su-
per Oratoriis
semipublicis.

ingressum. Privata e contra stricto sensu dicuntur Oratoria, quae in privatis aedibus in commodum alicuius personae, vel familiae ex Indulto Sanctae Sedis erecta sunt. Quae medium inter haec duo locum tenent, ut nomen ipsum indicat, Oratoria semipublica sunt et vocantur. Ut autem quaelibet ambiguitas circa haec Oratoria amoveatur, Sanctissimus Dominus Noster Leo Papa XIII. ex Sacrorum Rituum Congregationis consulto, statuit et declaravit: Oratoria semipublica ea esse, quae etsi in loco quodammodo privato, vel non absolute publico, auctoritate Ordinarii erecta sunt; commodo tamen, non Fidelium omnium nec privatae tantum personae aut familiae, sed alicuius communitatis, vel personarum coetus inserviunt. In his sicut auctoritate Ordinarii sacrosanctum Missae Sacrificium offeri potest, ita omnes qui eidem intersunt, praecepto audiendi Sacrum satisfacere valent. Huius generis Oratoria sunt quae pertinent ad Seminaria et Collegia ecclesiastica; ad pia Instituta et Societates votorum simplicium, aliasque Communitates sub regula sive statutis saltem ab Ordinario approbatis; ad Domus spiritalibus exercitiis addictas; ad Convictus et Hospitia iuventuti litteris, scientiis, aut artibus instituendae destinata; ad Nosocomia, Orphanotrophia, nec non ad Arces et Carceres; atque similia Oratoria, in quibus ex instituto aliquis Christifidelium coetus convenire solet ad audiendam Missam. Quibus adiungi debent Capellae, in Coemeterio rite erectae, dummodo in Missae celebratione, non iis tantum ad quos pertinent, sed aliis etiam Fidelibus aditus pateat. Voluit autem Sanctitas Sua sarta et tecta iura ac privilegia Oratoriorum, quibus fruuntur Emi S. R. E. Cardinales, Rmi Sacrorum Antistites, atque Ordines Congregationesque Regulares. Ac praeterea confirmare dignata est Decretum in una Nivernen. die 8 Martii 1879. Contrariis non obstantibus quibuscunque. Die 23 Januarii 1899.

C. Ep. PRAENESTINUS Card. MAZZELLA.

L. † S.

S. R. C. Praef.

Diomedes Panici S. R. C. Secretarius.

NIVERNEN.

Rmus D. Stephanus Antonius Lelong Episcopus Nivernen. quae sequuntur Sacrae Rituum Congregationi exposuit, opportunitatem declarationem seu resolutionem humillime expostulans, videlicet:

I. Potestne Episcopus iure ordinario concedere licentiam etiam plures Missas qualibet die celebrandi 1-o in Capellis seu Oratoriis publicis piarum Communitatum, etiam earum quae clausuram non habent; 2-o in Capellis seu Oratoriis piarum Communitatum, quae licet non habeant ingressum in via publica, inserviunt tamen quotidianis exercitiis totius Communitatis; 3-o in Capellis seu Oratoriis ad personas quidem privatas pertinentibus, sed quae sunt publica vel semipublica in eo sensu, quod habeant ingressum in via publica vel prope viam publicam ut semper cuilibet volenti intrare permittatur?

II. Potestne Episcopus alia Oratoria praeter Capellam seu principale Oratorium erigere in piis Communitatibus sive ob numerum Sacerdotum ibi degentium, ut ab omnibus Missa dici possit, sive in gratiam infirmorum qui nequeunt adire Capellam seu Oratorium principale?

III. Potestne Episcopus iure proprio concedere facultatem asservandi Ssimum Sacramentum 1-o in Ecclesiis seu Capellis publicis quae tamen titulo parochiali non gaudent etsi utilitatibus Paroeciae inserviant; 2-o in Capellis piarum Communitatum publicis, id est quarum porta pateat in via publica vel in area cum via publica communicante, et quae habitantibus omnibus aperiuntur; 3-o in Capellis seu Oratoriis interioribus piarum Communitatum, quando non habent Capellam seu Oratorium publicum in sensu exposito ut evenit ex gr. in Seminariis?

IV. Potestne Episcopus iure proprio licentiam concedere uni Sacerdoti secundam Missam diebus Dominicis aut festivis de praecepto celebrandi 1-o in Oratoriis seu Capellis quae a S. Sede vel vi Indulti ab ea concessi fuerunt approbata, quando propter distantiam a parochiali Ecclesia ista secunda Missa proficere potest voto Parochianorum qui aliter Missam non audirent vel saltem difficillime; 2-o in duabus Ecclesiis in eadem Parochia existentibus quando pro utraque deservienda unicus adest Sacerdos, et tamen non sine detrimento religionis Missa in una tantum celebraretur; 3-o in eadem Ecclesia quando aliter pars sat notabilis Parochianorum Missam non audiret; 4-o quando valde utilis est, sin autem necessaria ista secunda Missa ut communicari a Fidelibus cum maiori facilitate et aedificatione frequentius possit?

Sacra itaque Rituum Congregatio, referente subscripto Secretario, hisce postulatis sic respondit:

Ad I. Episcopus utatur iure suo in omnibus casibus expositis.

Ad II. Si porro ex piarum Communitatum conditione necessaria sit erectio alterius Oratorii, pro eius erectione facultas erit a Sancta Sede obtinenda.

Ad III. Implorandum est indultum a Sancta Sede quoad omnia postulata.

Ad IV. Posito quod Episcopus iam facultatem obtinuerit a S. Sede concedere Sacerdotibus suae Dioecesis indultum bis in die festo Sacrum litandi, erit suae prudentiae hac speciali facultate in casu necessitatis pro populi bono uti; si vero eiusmodi facultate ipse non sit instructus, eam impetrare poterit. Atque ita respondit ac declaravit. Die 8 Martii 1879.

Ita reperitur in Actis, et Regestis Sacrorum Rituum Congregationis. Die 23. Januarii 1899.

L. † S.

DIOMEDES PANICI S. R. C. Secretarius.

1922

1899

De lingua
Slavica in S.
Liturgia de-
cretum s.
Rit. Congre-
gationis.

S. Rituum Congregationis ad Archiepiscopos, Episcopos et Ordinarios Provinciarum Goritien., Jadren. et Zagabrien. Litterae de usu linguae slavicae in Sacra Liturgia.

Quae praecipue observanda sunt, vel cavenda, circa usum palaeoslavici idiomatis in sacra liturgia, Sacra haec Congregatio jam edixit die 13. Februarii 1892; atque iis opportune significavit Slavorum Meridionalium Episcopis, qui ecclesiis praesunt, ubi ejusmodi praxis invaluit. Quum vero hac super re Apostolicae Sedi nova proposita sint dubia, Ssmus D. N. Leo div. prov. Papa XIII. pro sua erga Slavos paterna sollicitudine, ad praedictas normas enucleandas et firmandas, omnemque removendam perplexitatem, grave hoc negotium peculiaris coetus S. R. E. Cardinalium examini submitti jussit.

Re igitur in omnibus mature perpensa, attentisque Summorum Pontificum Constitutionibus et Decretis, praesertim Innocentii IV., qui Episcopis Senien. a. 1248. et Veglen. a. 1252. slavica utendi lingua concessit licentiam, in illis dumtaxat partibus, ubi de consuetudine observantur praemissa, dummodo ex ipsius varietate litterae sententia non laedatur; item Urbani VIII., cujus jussu a. 1631. libri liturgici glagolitice editi sunt, ad usum ecclesiarum, ubi hactenus praefato idiomate celebratum fuit, nisi maluerint latino; nec non Benedicti XIV., qui novam ipsorum librorum editionem a. 1754. authenticam declaravit, pro iis, qui ritum slavolatinum profitentur ac demum Pii VI., qui a. 1791. Breviarium ejus auspiciis denuo impressum recognovit, iidem Emmi Patres eas, quae sequuntur, regulas statuerunt, illasque Sanctitas Sua ratas habuit, adprobavit et in posterum ab omnibus inviolate servari mandavit:

I. Usus palaeoslavicae linguae in sacra liturgia considerari et haberi debet velut reale privilegium certis inhaerens ecclesiis, minime vero ad instar privilegii personalis, quod nonnullis sacerdotibus competat. Episcoporum igitur officii munus erit, in unaquaque dioecesi quam primum conficere indicem seu catalogum ecclesiarum omnium et singularum, quas certo constet in praesens ea concessione rite potiri. — Ad dubia porro amovenda, asserti privilegii probatio desumatur ex documentis ac testimoniis, quae in tuto ponant et probe demonstrent, illud invaluisse et reapse vigere triginta saltem abhinc annis; quod temporis spatium in re praesenti tamquam sufficiens habetur ex indulgentia speciali Sanctae Sedis. Si quae deinceps controversiae aut difficultates in ejusmodi probationum negotio oriantur, illas Episcopi Sacrae Rituum Congregationi subjiciant, rerum adiuncta explicate et distincte exponendo, pro singulorum casuum solutione.

II. Praedicto ecclesiarum privilegiatarum indice semel confecto et publicato, nulli prorsus licebit in aliis ecclesiis quacunque ratione vel quovis praetextu, linguam

palaeoslavica in sacram liturgiam inducere; si quid vero secus aut contra contigerit attentari, istiusmodi ausus severa coercitione reprimantur.

III. In ecclesiis, quae supra memorato gaudent privilegio, Sacrum facere et Officium persolvere publica et solemnique ratione permissum exclusive erit palaeoslavico idiomate, quacumque seclusa alterius linguae immixtione. Libri ad Sacra et ad Officium adhibendi characteribus glagoliticis sint excusi, atque ab Apostolica Sede recogniti et adprobati; alii quicumque libri liturgici, vel alio impressi characterem, vel absque approbatione Sanctae Sedis, vetiti omnino sint et interdicti.

IV. Ubi cumque populus sacerdoti celebranti respondere solet, aut nonnullas Missae partes canere, id etiam non nisi lingua palaeoslavica in ecclesiis privilegiatis fieri licebit. Idque ut facilius evadat, poterit Ordinarius fidelibus exclusive permittere usum manualis libri latinis characteribus, loco glagoliticorum, exarati.

V. In praefatis ecclesiis, quae concessione linguae palaeoslavicae indubitanter fruuntur, Rituale slavico idiomate impressum adhiberi poterit in Sacramentorum et sacramentalium administratione, dummodo illud fuerit ab Apostolica Sede recognitum et probatum.

VI. Sedulo curent Episcopi in suis Seminariis, studium provehere cum latinae linguae, tum palaeoslavicae, ita ut cuique dioecesi necessarii sacerdotes praesto sint ad ministerium in utroque idiomate.

VII. Episcoporum officium erit, ante Ordinationem sacram, designare clericos, qui latinis, vel qui palaeoslavice ecclesiis destinantur, explorata in antecessum promovendorum voluntate et dispositione, nisi aliud exigat ecclesiae necessitas.

VIII. Si quis sacerdos, addictus ecclesiae, ubi latina adhibetur lingua, alteri debeat ecclesiae inservire, quae palaeoslavici fruitur idiomatis privilegio, Missam solemnem ibi celebrare, Horasque canere tenebitur lingua palaeoslavica; attamen illi fas erit privatim Sacra peragere et Horas canonicas persolvere latina lingua. Idem vicissim dicatur de sacerdote, palaeoslavici idiomatis ecclesiae adscripto, cui forte latinae ecclesiae deservire contigerit.

IX. Licebit pariter sacerdotibus latini eloquii ecclesiae inscriptis in aliena ecclesia, quae privilegio linguae palaeoslavicae potitur, Missam privatam celebrare latino idiomate. Vicissim sacerdotes, linguae palaeoslavicae ecclesiis addicti, eodem idiomate Sacrum privatim facere poterunt in ecclesiis, ubi latina lingua adhibetur.

X. Ubi usus invaluit, in Missa solemnique Epistolam et Evangelium slavice canendi, post eorundem cantum latino ecclesiae ipsius idiomate absolutum, huiusmodi praxis servari poterit, dummodo adhibeatur lingua palaeoslavica. In Missis autem parochialibus fas erit, post Evangelii recitationem, illud perlegere vulgari idiomate, ad pastorem fidelium instructionem.

XI. Si forte in paroeciis, quae linguam habent palaeoslavica, aliquis e fidelibus prolem renuat sacro sistere fonti, nisi Rituali latino baptismus conferatur; vel si qui matrimonium recusent celebrare, nisi latina lingua sacer absolvatur ritus,

Parochus opportune illos instruat, moneatque; et si adhuc in propria sententia persistent, baptismum, aut benedictionem nuptialem privatim latina lingua ministret. Vicissim agatur in paroecia latinae linguae, si quis slavico idiomate ritus praedictos omnino peragi similiter exigat.

XII. In praedicatione verbi Dei, aliisve cultus actionibus, quae stricte liturgicae non sunt, lingua slavica vulgaris adhiberi permittitur ad fidelium commodum et utilitatem, servatis tamen generalibus Decretis hujus S. Rituum Congregationis.

XIII. Episcopi illarum regionum, ubi eadem in usu est lingua vernacula, studeant uniformi curandae versioni precum et hymnorum, quibus populus indulget in propria ecclesia, ad hoc, ut qui ex una ad aliam transeunt dioecesim vel paroeciam, in nullam offendant precationum aut canticorum diversitatem.

XIV. Pii libri, in quibus continetur versio vulgata liturgicarum precum ad usum tantummodo privatum christifidelium, ab Episcopis rite recogniti sint et approbati.

Datum Romae, ex Secretaria Ss. Rituum Congregationis, die 5. August. anno 1898. C. Card. MAZZELLA, S. R. C. Praefectus. (L. † S.) D. Panici, S. R. C. Secretarius.

1923

1899

Praefatio non
est pulsu or-
gani comi-
tanda.

Praxis invaluit hinc inde, ut sacerdotem, Praefationem in Missae sacrificio canentem, commitentur organa.

DUBIUM.

Proposito dubio: An in cantu Praefationis et Orationis Dominicalis quoties Missae decantantur, organa pulsari queant? Sacra Rituum Congregatio, referente subscripto Secretario, et audito voto Commissionis Liturgicae, respondendum censuit: Obstat Caeremoniale Episcoporum lib. I. cap. 28. n. 9. quod servandum est. Atque ita rescripsit. Die 27. Januarii 1899.

C. CARD. MAZZELLA, S. R. C. Praef.

DIOMEDES PANICI, Secret.

L. † S.

1924

1899

Beatissime Pater!

Resolutio
quoad absolu-
tionem a ca-
sibus Ro-
mano Ponti-
fici reservatis.

Sacerdos N. N. ad Santitatis Vestrae pedes provolutus, sequentium dubiorum solutionem humiliter efflagitat:

I. Utrum decretum S. R. et U. Inquisitionis datum sub die 23. Junii 1886. intelligendum sit tantum de iis, qui corporaliter S. Sedem adire nequeunt; vel

etiam de iis, qui ne per litteras quidem per se, neque per confessarium, ad S. Sedem recurrere valent?

II. Et quatenus decretum praedictum extendi debeat etiam ad eos, qui ne per litteras quidem ad S. Sedem recurrere valent, quomodo se gerere debeat Confessarius?
Et Deus etc.

Feria IV. die 9. Novembris 1898.

In Congregatione Generali coram EE.-mis ac RR.-mis DD. Cardinalibus in rebus fidei et morum Inquisitoribus Generalibus habita, propositis suprascriptis dubiis, prae habitoque RR. DD. Consultorum voto, EE. ac RR. Patres respondendum mandarunt.

Ad I. et II. Quando neque confessarius neque poenitens epistolam ad S. Poenitentiariam mittere possunt, et durum sit poenitenti adire alium confessarium, in hoc casu liceat confessario poenitentem absolvere etiam a casibus S. Sedi reservatis absque onere mittendi epistolam, facto verbo cum SS.-mo.

Sequenti vero sabbato die 12. eiusdem mensis et anni, in audientia a SS. D. N. Leone Div. Prov. Pp. XIII. R. P. D. Adessori impertita, SS.-mus D. N. resolutionem EE. ac RR. Patrum adprobavit et confirmavit.

I. Can. MANCINI S. R. et U. Inquis. Not

1925

1899

S. C. INDULGENTIARUM.

Urbis et Orbis.

Quum huic S. Congregationi Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praepositae ex ipsa sui institutione munus demandatum sit vigilandi, ne in christiano populo falsae et apocryphae, vel jam revocatae a RR. PP. Indulgentiae temere evulgentur, pluries ab ea quaesitum est, num indulgentiae mille sive etiam plurium millium annorum, quae in nonnullis Summariis et etiam in Pontificiis Constitutionibus leguntur, sint retinendae uti verae, an potius inter apocryphas amandandae, ea potissimum de causa quod immoderatae viderentur.

Indulgentiae
mille vel plu-
rium millium
annorum
revocatae
declariantur.

Porro quum haec S. C. generatim animadverterit praedictarum Indulgentiarum concessionem, ut plurimum, nulli aut suppositio niti fundamento, praeterea-que perpenderit id quod Sacrosancta Tridentina Synodus Sess. 25. cap. XXI Decret. de indulg. docuit, in concedendis nimirum Indulgentiis moderationem esse adhibendam, ne nimia facilitate ecclesiastica disciplina enervetur; opportunum esse censuit, sicut alias peragere consuevit, ut Indulgentiae omnes, quae mille vel plurium millium annorum numerum attingunt, praetermisso an veris sint accensendae vel apocryphis, revocarentur et abrogarentur; id enim postulare videbantur et mutata temporum adiuncta, et modo vicens in Ecclesia disciplina.

Emmi itaque Patres huic S. Congregationi praepositi, in generalibus Comitibus ad Vaticanam habitis die 5. Maii 1898. omnibus mature perpensis, unanimi suffragio rescripserunt: Indulgentias omnes mille vel plurium millium annorum omnino esse revocandas, si SSmo placuerit.

Facta autem de his omnibus relatione SSmo Dno Nostro Leoni Papae XIII. in Audientia habita die 26. Maii 1898. ab infrascripto Card. Praefecto, Sanctitas Sua Eminentissimorum Patrum sententiam ratam habuit et confirmavit, mandavitque per generale Decretum declarari omnes Indulgentias mille vel plurium millium annorum, quae hucusque concessae dicuntur aut sunt, revocatas esse, et uti revocatas ab omnibus habendas. Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae ex Secretaria eiusdem S. Congregation. die 26. Mai 1898.

Fr. H. M. Card. GOTTI, Praef. I. M. a Can. COSSELLI, Substit.

† A. Archiepisc. ANTINOEN., Secret.

1926

1899

Ministeri körrendelet az 5. és 6. elemi népiskolai évfolyam és ismétlő iskola törvényszabta megtartásáról.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister ur valamennyi közigazgatási bizottsághoz a következő körrendeletet intézte: Vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministertől 28352/1899. szám. Az 1897/98-ik tanévre vonatkozó népoktatási statisztikai adatokból arról győződtem meg, hogy az ország 16.769 elemi népiskolája közt levő 11.927. egy tanítós, osztatlan elemi iskolának csak 59·8⁰/₀-ában, vagyis 7142-ben, — a 4842 több tanítós osztott elemi iskola közt pedig ezek 76·7⁰/₀-ában, vagyis 3813. elemi iskolában, volt meg a törvényszabta hat éves minden napos évfolyam: összesen tehát csak 10.854 elemi népiskolában, 64·7⁰/₀ arányban tettek eleget az iskola fentartók az 1868. évi 38. t. cz. 1. §. és 48. §-ai azon rendelkezéseinek, mely szerint a mindennapi iskolázás hat évig tart, illetve a mindennapi iskolázás hat évfolyammal bir.

Minthogy pedig a törvény ezen érintett rendelkezése nemcsak azt jelenti, hogy a tanköteles gyermek hat éven keresztül mindennapi elemi iskolába járására szoríttassék, hanem azt is, hogy ezen hat évi idő alatt a népiskola számára törvényben előirt ismereteket a növendékek elsajátítsák, tehát azon kötelezett tantárgyakban, a melyek a népiskola hat évi mindennapi tanfolyamára fölosztva, a törvény 56. §-a értelmében kiadott tantervben osztályról osztályra megjelöltettek és körülíratnak, — kerekded befejezett kiképzést nyerjenek, — az elemi népiskolák mellől az 5. és 6-ik osztályoknak elhagyása, illetve a növendékeknek az 5-ik és 6-ik évfolyamnak megfelelő tantervszerű kiképzésének elmulasztása annál inkább törvényellenes állapotot képez, mert ekkép egyes, az 1868. évi 38. t. cz. 55-ik illetve 11-ik szakaszában megjelölt kötelezett tantárgyak (minők: történelem, általános földrajz, polgári jogok és kötelességek, természettani tárgyak, gazdaságtan) melyeknek oktatását a népiskolai tanterv az 5-ik és 6-ik iskolai évre szabja meg, az elemi

népiskolai oktatás keretéből kimaradnak, s ezen hiánynyal az elemi népiskolai oktatás törvényszerű feladatát megoldani nem képes.

Ugyancsak az 1897/98. tanévről egybegyűjtött adatokból meggyőződtem, hogy a 16.769 népiskola közül csak 13.880 mellett volt ismétlő iskola, tehát a népiskolák 17.3 százalékában nem volt elégtéve a 1868. XXXVIII. t. cz. 50. szakaszában foglalt azon rendelkezésnek, a mely szerint a 12-ik évet betöltött s általában azon gyermekek, kik a mindennapi iskola egész tanfolyamát bevégezték, az ismétlő iskolába kötelesek járni.

Az e részbeli hiány legfeltűnőbb a községi iskoláknál, mert 1775 ilyen iskola közül, csupán 575-nél és a felekezeti iskoláknál, mert 13.361 ilyen iskola közül 10779-nél volt ismétlő iskolai tanfolyam.

Hivatkozással e végből a kir. tanfelügyelőkhöz az 1874. évi július hó 15-én 19.424. és 1877. évi augusztus hó 26-án 21678. sz. a. intézett körrendeletre, felhívom a közigazg. bizottságot, hogy az elemi népiskolákban a törvényszerű egész hat évfolyamban az 5-ik és 6-ik osztálynak, továbbá az általános ismétlő, illetve az 1896. évi 60764. sz. a kiadott szervezet szerinti gazdasági ismétlő iskolának keresztül vitelére minden jellegű iskolánál a leggondosabb figyelemmel legyen és az 5-ik és 6-ik osztály valamint a három évfolyamu ismétlő iskolázás behozatalát elmulasztó népiskolák tanítóival szemben, amennyiben azok felekezeti, az illető egyházi főhatóságokhoz forduljon, s a szükséghez képest ide jelentést tegyen, amennyiben pedig állami, községi, magán vagy társulati elemi iskolai tanítóknál tapasztalná e mulasztást, a melyet az illetők p. o. az iskola fokozatos fejlődésével igazolni nem tudnának, ezen mulasztás megtorlására a maga rendes útján intézkedjék. — Budapest. 1899. évi április hó 21-én. Wlassics Gyula.

A nm. minister ur fenti rendeletét azon meghagyással közlöm a t lelkesz urakkal, mint az iskolaszékek elnökeivel valamint a kerületi tanfelügyelő urakkal, hogy a mennyiben az igazgatásuk alatt álló iskolában a törvényszabta 5-ik és 6-ik évfolyam netán hiányoznék avagy a 13—15 éves tanköteles gyermekek számára ismétlő iskola nem tartatnék az 1899—1900 tanév kezdetétől ezen hiányok okvetlenül pótoltassanak.

1927

1899

Paulus Markovics curatus in Harcz die 10-a Maji a. c. diuturnae infirmitati succumbens e mortali hac vita ad aeternitatem migravit, anno aetatis suae 43, presbyteratus vero 17.

Obitus Pauli Markovics.

1928

1899

Paulo Markovics curato Harczeni defuncto curatia haec liberae collationis Episcopalis vacans reddita est. Qui animo ducuntur beneficium hoc consequendi, recursum suum usque finem mensis Junii mihi substernant.

Concursus pro Curatia Harcz.

1929

1899

Concursus
Clericorum
pro suscepti-
one in semi-
narium.

Examen concursuale suscipiendorum ad Seminarium meum juvenum die 3. et 4. Julii a. h. asservabitur. Qua de re DD. Curati illos IV, V, VI, VII et VIII. classis gymnasialis juvenes, qui studia sua bono successu terminarunt et albo Cleri junioris adscribi cupiverint, eo addito, edocere velint, ut testimoniis scholasticis anni currentis schol. et litteris baptismalibus provisi die 3-o Julii a. c. horis matutinis, in aedibus Seminarii se insinuent.

1930

1899

Diversae pla-
gulæ typis
exscriptæ
Ven. Clero
communican-
tur.

His litteris circularibus adnectuntur in usum Ven. Cleri sequentes plagulæ typis impressæ:

1. Missa S. Antonii Mariae Zaccaria Confessoris. Die 5-a Julii.
2. Officium ejusdem sancti.
3. Mutationes in directorio pro anno 1899 suscipiendæ propter Officium novissimum S. Antonii M. de Zaccaria.
4. Rationes Officii fund. gen. dioec. de fundo emeritorum sacerdotum et docentium.
5. Phyliræ rubricis impressæ ad exhibendum statum catechesis scholarum elementarium.

1931

1899

Az országos
kath. tanítói
segélyalap
ügyében fel-
hívás.

AZ ORSZÁGOS KATH. TANÍTÓI SEGÉLYALAP ELNÖKSÉGE.

Felhívás.

(125. számhoz.) Az országos kath. tanítói segélyalap mindazon tagjai, kik az alapszabályok 8. és 15. §§-ai értelmében ösztöndíjak és segélypénzek elnyerhetésére jogosultak, ezennel fölhivatnak, hogy kellően felszerelt folyamodványaikat az alapszabályok 20. §-ának e) pontja szerint az alesperes-kerületi alapgyűjtőbizottság, illetve az alesperes-kerületi tanfelügyelői hivatal útján az illető egyházmegyei főtisztelendő hatósághoz folyó évi július hó 15-ig indokolt javaslat kíséretében betejesszék.

Szíves tájékozásul megjegyzem, miszerint a központi bizottság határozata értelmében maga a folyamodvány, a benne foglalt adatok és indokok hitelesítése végett az illetékes plébános által aláírandó és ezen hitelesítés sem községi, sem működési bizonyítvánnyal nem helyettesíthető.

Egyúttal megjegyzem, hogy az Alap azon t. tagjai, akik a legutóbbi három év folyamán támogatásban részesültek, a segélypénzek jelen évi kiosztásánál segélyre nem számíthatnak.

Tekintettel a beíratási időre, iskolai bizonyítványokat legcélszerűbb hiteles másolatban csatolni.

Azon folyamodványok, melyekhez tagsági könyvecske nincs mellékelve, vagy melyek nem az egyházi hatóság útján, vagy a kitűzött határidőn túl érkeznek be, nem fognak figyelembe vétetni.

Esztergom, 1899. évi május hó 16-án.

Dr. WALTER GYULA

az orsz. kath. tanítói segélyalap közp. bizottságának elnöke.

A tiszt. plébános urak felhivatnak, hogy jelen felelhírást a plebániájuk területén működő összes r. k. tanítókkal közölni sziveskedjenek.

1932

1899

A baranya-nádasdi II. osztálytanítói állomásra pályázat hirdettetik. Fizetése: 1.) egy butorozatlan szoba és annak fűtése; 2.) a kántortanítótól évi 150 frt, vagy megegyezés esetén ennek fejében teljes ellátás; 3.) a hitközségtől évi 250 forint, amely összegben a törvényes lakás és kert hiányának váltsága is foglaltatik. Kötelessége egy mindennapi és egy ismétlő iskolát önállóan vezetni és a kántori teendőkben segédkezni. Tannyelv német és magyar. Folyamodási határidő június 29-éig, az állomás azonban csak szeptember 1-én foglalandó el. A folyamodványok a baranya-nádasdi rk. iskolaszék elnökségéhez intézendők.

Pályázat a baranya-nádasdi osztálytanítói állásra.

Alexander Götz canonicam obtinuit investituram in beneficio parochiali Lانسuk.

Personalia.

Ludovicus Razgha administrator Zombaensis, controverso patronatu, jure devolutionis ibidem constitutus est parochus.

Otto Szákovics cooperator in Mária-Kéménd nominatus est archivarius Officii Episcopalis.

Guilelmus Heindl subsidiarius in Harcz ibidem interimalis renunciatus est administrator.

Franciscus Varga cooperator in Mária-Kéménd in eodem munere missus est ad Harkanovci.

Vincentius Basilius Budanovics presbyter Ord. S. Francisci Prov. SSmi Salvatoris, ad annum in Dioecesi receptus, qua cooperator dispositus est ad Mária-Kéménd.

Quinque-Ecclesiis, 19. Maii 1899.

† Samuel m. p.
episcopus.

VIII.

LITTERAE ENCYCLICAE

DE HOMINIBUS

SACRATISSIMO CORDI IESU

DEVOVENDIS

VENERABILIBVS FRATRIBVS PATRIARCHIS PRIMATIBVS ARCHIEPISCOPIS ALIIS-
QVE LOCORUM ORDINARIIS PACEM ET COMMUNIONEM CUM APOSTOLICA SEDE
HABENTIBVS

LEO PP. XIII.

VENERABILES FRATRES SALVTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM.

Annum Sacrum, more institutoque maiorum in hac alma Urbe proxime celebrandum, per apostolicas Litteras, ut probe nostis, nuperrime indiximus. Hodierno autem die, in spem auspiciumque peragenda sanctius religiosissimae celebritatis, auctores suasoresque sumus praeclarae cuiusdam rei, ex qua quidem, si modo omnes ex animo, si consentientibus libentibusque voluntatibus paruerint, primum quidem nomini christiano, deinde societati hominum universae fructus insignes non sine caussa exspectamus eisdemque mansuros.

Probatissimam religionis formam, quae in cultu Sacratissimi Cordis Iesu versatur, sancte tueri ac maiore in lumine collocare non semel conati sumus, exemplo Decessorum Nostrorum Innocentii XII, Benedicti XIII, Clementis XIII, Pii VI eodemque nomine VII ac IX: idque maxime per Decretum egimus die XXIII Iunii mensis an. MDCCCLXXXIX datum, quo scilicet Festum eo titulo ad ritum primae classis eveximus. Nunc vero luculentior quaedam obsequii forma obversatur animo, quae scilicet honorum omnium, quotquot Sacratissimo Cordi haberi consueverunt, velut absolutio perfectioque sit: eamque Iesu Christo Redemptori pergratam fore confidimus. Quamquam haec, de qua loquimur, haud sane nunc primum mota res est.

Etenim abhinc quinque ferme lustris, cum saecularia solemnia imminerent iterum instauranda postea quam mandatum de cultu divini Cordis propagando beata Margarita Maria de Alacoque divinitus acceperat, libelli supplices non a privatis tantummodo, sed etiam ab Episcopis ad Pium IX in id undique missi complures, ut communitatem generis humani devovere augustissimo Cordi Iesu vellet. Differri placuit rem, quo decerneretur maturius: interim devovendi sese singillatim civitatibus data facultas volentibus, praescriptaque devotionis formula. Novis nunc accedentibus causis, maturitatem venisse rei perficiendae iudicamus.

Atque amplissimum istud maximumque obsequii et pietatis testimonium omnino convenit Iesu Christo, quia ipse princeps est ac dominus summus. Videlicet imperium eius non est tantummodo in gentes catholici nominis, aut in eos solum, qui sacro baptismate rite abluti, utique ad Ecclesiam, si spectetur ius, pertinent, quamvis vel error opinionum devios agat, vel dissensio a caritate seiungat: sed complectitur etiam quotquot numerantur christianae fidei expertes, ita ut verissime in potestate Iesu Christi sit universitas generis humani. Nam qui Dei Patris Unigenitus est, eandemque habet cum ipso substantiam, splendor gloriae et figura substantiae eius¹⁾, huic omnia cum Patre communia esse necesse est, propterea quoque rerum omnium summum imperium. Ob eam rem Dei Filius de se ipse apud Prophetam, Ego autem, effatur, constitutus sum rex super Sion montem sactum eius. — Dominus dixit ad me: Filius meus es tu, ego hodie, genui te. Postula a me, et dabo Tibi gentes hereditatem tuam et possessionem tuam terminos terrae²⁾. Quibus declarat, se potestatem a Deo accepisse cum in omnem Ecclesiam, quae per Sion montem intelligitur, tum in reliquum terrarum orbem, qua eius late termini proferuntur. Quo autem summa ista potestas fundamento nitatur, satis illa docent, Filius meus es tu Hoc enim ipso quod omnium Regis est Filius, universae potestatis est heres: ex quo illa, dabo Tibi gentes hereditatem tuam. Quorum sunt ea similia, quae habet Paulus apostolus: Quem constituit heredem universorum³⁾.

Illud autem considerandum maxime, quid affirmaverit de imperio suo Iesus Christus non iam per apostolos aut prophetas, sed suis ipse verbis. Quaerenti enim romano Praesidi: ergo rex es tu? sine ulla dubitatione respondit: tu dicis quia rex sum ego⁴⁾. Atque huius magnitudinem potestatis et infinitatem regni illa ad Apostolos apertius confirmant: Data est mihi omnis potestas in coelo et in terra⁵⁾. Si Christo data potestas omnis, necessario consequitur, imperium eius summum esse oportere, absolutum, arbitrio nullius obnoxium, nihil ut ei sit nec par nec simile: cumque data sit in caelo et in terra, debet sibi habere caelum terrasque parentia. Re autem vera ius istud singulare sibi quoque proprium exercuit, ius-

¹⁾ Hebr. I, 3. — ²⁾ Ps. II. — ³⁾ Heb. I, 2. — ⁴⁾ Ioan. XVIII, 37. — ⁵⁾ Matt. XXVIII, 18.

sis nimirum Apostolis evulgare doctrinam suam, congregare homines in unum corpus Ecclesiae per lavacrum salutis, leges denique imponere, quas recusare sine salutis sempiternae discrimine nemo posset.

Neque tamen sunt in hoc omnia. Imperat Christus non iure tantum nativo, quippe Dei Unigenitus, sed etiam quaesito. Ipse enim eripuit nos de potestate tenebrarum⁶⁾, idemque dedit redemptionem semetipsum pro omnibus⁷⁾. Ei ergo facti sunt populus acquisitionis⁸⁾, non solum et catholici et quotquot christianum baptismata rite accepere, sed homines singuli et universi. Quam in rem apte Augustinus: quaeritis, inquit, quid emerit? Videte quid dederit, et invenietis quid emerit. Sanguis Christi pretium est. Tanti quid valet? quid, nisi totus mundus? quid nisi omnes gentes? Pro toto dedit, quantum dedit⁹⁾.

Cur autem ipsi infideles potestate dominatuque Iesu Christi teneantur, causam sanctus Thomas rationemque, edisserendo docet. Cum enim de iudiciali eius potestate quaesisset, num ad homines porrigatur universos, affirmassetque, iudiciaria potestas consequitur potestatem regiam, plane concludit: Christo omnia sunt subiecta quantum ad potestatem, etsi nondum sunt ei subiecta quantum ad executionem potestatis¹⁰⁾. Quae Christi potestas et imperium in homines exercetur per veritatem, per iustitiam, maxime per caritatem.

Verum ad istud potestatis dominationisque suae fundamentum duplex benigne ipse sinit ut accedat a nobis, si libet, devotio voluntaria. Porro Iesus Christus, Deus idem ac Redemptor, omnium est rerum cumulata perfectaue possessione locuples: nos autem adeo inopes atque egentes ut, quo eum munerari liceat, de nostro quidem suppetat nihil. Sed tamen pro summa bonitate et caritate sua minime recusat quin sibi, quod suum est, perinde demus, addicamus, ac iuris nostri foret: nec solum non recusat, sed expetit ac rogat: Fili, praebe cor tuum mihi. Ergo gratificari illi utique possumus voluntate atque affectione animi. Nam ipsi devovendo nos, non modo et agnoscimus et accipimus imperium eius aperte ac libenter: sed re ipsa testamur, si nostrum id esset quod dono damus, summa nos voluntate daturos; ac petere ab eo ut id ipsum, et si plane suum, tamen accipere a nobis ne gravetur. Haec vis rei est, de qua agimus, haec Nostris subiecta verbis sententia. — Quoniamque inest in Sacro Corde symbolum atque expressa imago infinitae Iesu Christi caritatis, quae movet ipsa nos ad amandum mutuo, ideo consentaneum est dicare se Cordi eius augustissimo: quod tamen nihil est aliud quam dedere atque obligare se Iesu Christo, quia quidquid honoris, obsequii, pietatis divino Cordi tribuitur, vere et proprie Christo tribuitur ipsi.

Itaque ad istiusmodi devotionem voluntate suscipiendam excitamus coh-

⁶⁾ Coloss. I, 13. — ⁷⁾ I. Tim. II, 6. — ⁸⁾ I. Petr. II, 9. — ⁹⁾ Tract. 120 in Ioan. — ¹⁰⁾ 3a p. q. 59, a. 4.

tamurque quotquot divinissimum Cor et noscant et diligant: ac valde velimus, eodem id singulos die efficere, ut tot millium idem voventium animorum significationes uno omnes tempore ad caeli templa pervehantur. — Verum numne elabi animo patiemur innumerabiles alios, quibus christiana veritas nondum affulsit? Atqui eius persona geritur a Nobis, qui venit salvum facere quod perierat, quique totius humani generis saluti addixit sanguinem suum. Propterea eos ipsos qui in umbra mortis sedent, quemadmodum excitare ad eam, quae vere vita est, assidue studemus, Christi nuntiis in omnes partes ad erudiendum dimissis ita nunc, eorum miserati vicem, Sacratissimo Cordi Iesu commendamus maiorem in modum et, quantum in Nobis est, dedicamus. — Qua ratione haec, quam cunctis suademus, cunctis est profutura devotio. Hoc enim facto, in quibus est Iesu Christi cognitio et amor, ii facile sentient sibi fidem amoremque crescere. Qui, Christo cognito, praecepta tamen eius legemque negligunt, iis fas erit e Sacro Corde flammam caritatis arripere. Iis demum longe miseris, qui caeca superstitione conflictantur, caeleste auxilium uno omnes animo flagitabimus, ut eos Iesus Christus, sicut iam sibi habet subiectos secundum potestatem, subiiciat aliquando secundum executionem potestatis, neque solum infuturo saeculo, quando de omnibus voluntatem suam implebit, quosdam quidem salvando, quosdam puniendo,¹¹⁾ sed in hac etiam vita mortali, fidem scilicet ac sanctitatem impertiendo; quibus illi virtutibus colere Deum queant, uti par est, et ad sempiternam in caelo felicitatem contendere.

Cuiusmodi dedicatio spem quoque civitatibus affert rerum meliorum, cum vincula instaurare aut firmitus possit adstringere, quae res publicas natura iungunt Deo. — Novissimis hisce temporibus id maxime actum, ut Ecclesiam inter ac rem civilem quasi murus intersit. In constitutione atque administratione civitatum pro nihilo habetur sacri divinique iuris auctoritas, eo proposito ut communis vitae consuetudinem nulla vis religionis attingat. Quod huc ferme recidit, Christi fidem de medio tollere, ipsumque, si fieri posset, terris exigere Deum. Tanta insolentia elatis animis, quid mirum quod humana gens pleraque in eam inciderit rerum preturbationem iisque iactetur fluctibus, qui metu et periculo vacuum sinant esse neminem? Certissima incolumitatis publicae firmamenta dilabi necesse est, religione posthabita. Poenas autem Deus de perduellibus iustas meritasque sumpturus, tradidit eos suae ipsorum libidini, ut serviant cupiditatibus ac sese ipsi nimia libertate conficiant.

Hinc vis illa malorum quae iamdiu insident, quaeque vehementer postulant, ut unius auxilium exquiratur, cuius virtute depellantur. Quisnam autem ille sit, praeter Iesum Christum Unigenitum Dei? Neque enim aliud nomen est sub caelo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri¹²⁾ Ad illum ergo confugiendum, qui est via, veritas et vita. Erratum est: redeundum in viam: obductae mentibus tenebrae: discutienda caligo luce veritatis: mors occupavit:

¹¹⁾ S. Tom. 1 c. — ¹²⁾ Act. IV, 12. —

apprehendenda vita. Tum denique licebit sanari tot vulnera, tum ius omne in pristinae auctoritatis spem revirescet, et restituentur ornamenta pacis, atque excident gladii fluentque arma de manibus, cum Christi imperium omnes accipient libentes eique parebunt, atque omnis lingua confitebitur quia Dominus Iesus Christus in gloria est Dei Patris³⁾

Cum Ecclesia per proxima originibus tempora caesareo iugo premeretur, conspecta sublime adolescenti imperatori crux, amplissimae victoriae, quae mox est consecuta, auspex simul atque effectrix. En alterum hodie oblatum oculis auspiciatissimum divinissimumque signum: videlicet Cor Iesu sacratissimum, superimposita cruce, splendidissimo candore inter flammās elucens. In eo omnes collocandae spes: ex eo hominum petenda atque expectanda salus.

Denique, id quod praeterire silentio nolumus, illa quoque caussa, privatim quidem Nostra, sed satis iusta et gravis, ad rem suscipiendam impulit, quod bonorum omnium auctor Deus nos haud ita pridem, periculoso depulso morbo, conservavit Cuius tanti beneficii, auctis nunc per Nos Sacratissimo Cordi honoribus, et memoriam publice extare volumus et gratiam.

Itaque edicimus ut diebus nono, decimo, undecimo proximi mensis Iunii, in suo cuiusque urbis atque oppidi templo principe statae supplicationes fiant, perque singulos eos dies ad ceteras preces Litaniae Sanctissimi Cordis adiciantur auctoritate Nostra probatae: postremo autem die formula Consecrationis recitetur: quam vobis formulam, Venerabiles Fratres, una cum his literis mittimus.

Divinorum munerum auspicem benevolentiaeque Nostrae testem vobis et clero populoque, cui praestis, apostolicam benedictionem peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud Sanctum Petrum die XXV. Maji, An. MDCCCLXXXIX, Pontificatus Nostri vicesimo secundo.

LEO PP XIII.

* * *

AD SACRATISSIMUM COR IESV

FORMVLA CONSECRATIONIS RECITANDA.

Iesu dulcissime, Redemptor humani generis, respice nos ad altare tuum humillime provolutos. Tui sumus, tui esse volumus; quo autem Tibi coniuncti firmitus esse possimus, en hodie Sacratissimo Cordi Tuo se quisque nostrum sponte dedicat. — Te quidem multi novere numquam: Te, spretis, mandatis tuis, multi repudiarunt. Miserere utrorumque benignissime Iesu: atque ad sanctum Cor tuum rape universos. Rex esto, Domine nec fidelium tantum qui nullo tempore discescere a Te, sed etiam prodigorum filiorum qui Te reliquerunt: fac hos, ut domum paternam cito repetant, ne miseria et fame pereant Rex esto eorum,

¹³⁾ Phil. II, 11.

quos aut opinionum error deceptos habet, aut discordia separatos, eosque ad portum veritatis atque ad unitatem fidei revoca, ut brevi fiat unum ovile et unus pastor. Rex esto denique eorum omnium, qui in vete gentium superstitione versantur, eosque e tenebris vindicare ne renuas in Dei lumen et regnum. Largire Domine, Ecclesiae tuae securam cum incolumitate libertatem. Largire cunctis gentibus, tranquillitatem ordinis: perface ut ab utroque terrae vertice una resonet vox: Sit laus divino Cordi, per quod nobis parata salus: ipsi gloria et honor in saecula: amen

Cum has venerandas Apostolicas litteras de hominibus sacratissimo Cordi Jesu devovendis ad notitiam Ven. Cleri perfero, una dispono, ut his litteris convenienter in omnibus dioecesis meae parochialibus Ecclesiis, nec non in illis filialibus Ecclesiis, ubi sacra ordinarie celebrari solent, peragatur devotio in honorem SS. Cordis Jesu sequenti modo: die 9-a, 10-a, et 11-a mensis hujus mane et vespere ad salutationem Angelicam per unum quadrantem horae pulsantur campanae et tempore diei minime impedito, — vel post Missae sacrificium vel hora vespertina, — exposito in monstrantia Sanctissimo et cantato „Tantum ergo“ sacerdos cum populo fideli, praesente etiam pube scholastica, recitet litanias Sacratissimi Cordis Jesu in lingua vernacula nuper cum litteris Circularibus meis publicatas, dein cantabitur Salve Regina cum oratione conveniente, nec non de SS. Corde, denique pabatur cum Sanctissimo benedictio.

Hic ritus sollemnis devotionis servetur per totum superius indicatum triduum, sed in tertia die id est 11-a Junii, finitis cum sua oratione litanis de SS. Corde Jesu, recitetur etiam formula consecrationis ad SS. Cor Jesu in litteris Encyclicis publicata et inferius lingua hungarica, germanica et slavica subnexa. Recitetur autem illa formula sacerdote praeorante et populo fideli praeorata pie repetente. Per se intelligitur s. sermonem tertia die tridui, quae est Dominica de SSmo Corde fore dicendum.

In quibus vero parochiis, ob brevitatem temporis, praescriptis hujus Encyclicae, die 4-a Junii tantum mihi intimatae, statisfieri non poterit, ibi insequenti septimana i. e. octava festi SS. Cordis Jesu, vel prout ss. Curionibus opportunius videbitur, ordine supramemorato, eadem devotio absolvenda erit.

Felajánló ima Jézus szentséges szívéhez.

Legédesebb Jézus, az emberi nem Megváltója, tekints reánk, kik oltárod előtt leborulunk. Tied vagyunk, tied akarunk lenni; hogy azonban veled szorosabban egyesüljünk, ime ma Szentséges Szívednek mindegyikünk önként felajánlja magát. — Sokan téged sohasem ismertek: sokan, megvetvén parancsaidat, elutasítottak. Legkegyesebb Jézus, könyörülj mindezekre: és vond mind szent szívedhez. Urunk, légy királya nemcsak hiveidnek, kik Téged soha el nem hagytak, hanem tékozló

fiaidnak is, kik megvetettek: tedd, hogy atyai házadat rögtön felkeressék, hogy nyomorúságukban és éhségükben el ne veszzenek. Légy királya azoknak is, kiket elméjük tévedése tart fogva, vagy a visszavonás választ el tőled és vezesd őket az igazság révébe, s a hit egységére hívd vissza, hogy legyen csakhamar egy akol és egy pásztor. Légy királya végre mindazoknak, kik a népek ős pogányságában vannak, és ne tagadd meg tőlük Isten villágosságát és országát. Adj, Uram Egyháznak sérthetetlen biztos szabadságot, add minden népnek a rend nyugalma: s tedd, hogy a föld mindkét sarkáról ez egy szó visszahangozzék: Legyen dicsőség az isteni Szívnek, mely által született az üdvösség: neki legyen dicséret és tisztelet mindörökké. Amen.

Weiheformel an das heiligste Herz Jesu.

Süssester Jesu, Erlöser des Menschengeschlechtes, blicke auf uns, die wir in Demuth an deinem Altare knieen. Dein sind wir, dein wollen wir sein; damit wir aber fester mit dir verbunden sein können, siehe darum weiht sich ein jeder von uns heute freiwillig deinem heiligsten Herzen. — Dich haben zwar viele noch niemals erkannt: dich haben viele unter Verachtung deiner Gebote von sich gestossen. Erbarme dich beider, gütigster Jesu, und ziehe sie alle an dein heiliges Herz. Sei König, o Herr, nicht nur der Gläubigen, die niemals von dir sich entfernt haben, sondern auch der verlorenen Söhne, die dich verlassen haben: mache, das diese dem Vaterhaus baldigst zueilen, damit sie nicht an Elend und hunger zugrunde gehen. König sei derjenigen, welche Irrlehren getäuscht haben oder die Zwietracht trennte, rufe sie zurück zum Hafen der Wahrheit und zur Einheit des Glaubens, dass bald sei Ein Schafstall und Ein Hirt. König sei endlich aller Jener, die im alten Wahne des Heidenthums leben, und verweigere nicht, dass sie der Finsternis entrissen und zu deinem Lichte und deinem Reiche geführt werden. Verleihe, o Herr, deiner Kirche eine sichere und unverletzte Freiheit; verleihe allen Völkern Ruhe und Ordnung; mache, dass von jeder Erdhälfte ein Ruf ertöne: Lob sei dem göttlichen Herzen, durch das uns Heil geworden, ihm sei Ruhm und Ehre in Ewigkeit. Amen.

Obrazac o namjeni ili posveti Presvetomu Srcu Jsusovomu.

Isuse preslatki Odkupitelju pokolenja covječanskoga na nas pred oltarom tvojim u svoj poniznosti klečeće, tvoji smo, tvoji hoćemo da budemo, da čim čvršće s Tobom sjedinjeni budemo, evo danas se svaki nas Presvetomu srcu Tvojemu svojevolljno posvećuje — Tebe mnogi nikada u istinu ne poznaše: Tebe mnogi prekršiv tvoje zapoviedi od sebe ukloniše, smiluj se njima preblagi Isuse, i privuci sve svetomu Srcu tvojemu. Gospodine budi Kralj, ne samo vjernih, koji su se od Tebe u ovo doba odvratili,

nešto i rasmetnih sinova, koji su Tebe ostavili, dopusti da se ovi čim prije u kući očinsku povrate, da ne propadnu s nevolje i od glada. Njihov si kralj, koje je krivo mienje zavaralo, ili nesloga odcepila nje u crkvu istine i jedinstvo vjere privedi, da postanu jedna ovčarna i jedan pastir. Budi kralj svim onima, što još čame u starom poganiskom praznovjerju, i dostoj se privesti iz tmine u svjetlo i Kraljestvo Božje. Udieli Gospodine crkvi svojoj podpunu i postojanu slobodu, udieli svim narodima pravi mir; izvedi, da se sa oba kraja zemlje prozuji rieč: Bila slava Božanskomu Srcu, što nam pribavi spas, njemu slava i počast u vjeka: Amen.

Quinque-Ecclesiis, 5. Junii 1899.

† Samuel m. p.
episcopus.

IX.

LEO EPISCOPVS

SERVVS SERVORVM DEI

VNIVERSIS CHRISTIFIDELIBVS PRAESENTES LITTERAS INSPECTVRIS

2294.

SALVTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM.

1899.

Properante ad exitum saeculo, quod annuente Deo Nos ipsi prope totum emensi vivendo sumus, animum volentes induximus rem ex instituto maiorum decernere, quae saluti populo christiano sit, ac simul curarum Nostrarum, qualescumque in gerendo Pontificatu maximo fuerint, extremum velut vestigium ostendat. IVBILAEVM MAGNVN dicimus, iam inde antiquitus in christianos mores inductum, decessorumque Nostrorum providentia sancitum: quem tradita a patribus consuetudo Annum sanctum appellat, tum quod solet esse caeremoniis sanctissimis comitior, tum maxime quod castigandis moribus renovandisque ad sanctitatem animis adiumenta uberiora suppeditat. Testes Ipsi sumus quanto opere is ad salutem valuit qui postremo actus est ritu solempni, Nobis videlicet adolescentibus, Leone XII. pontifice maximo: quo tempore magnum tutissimumque religioni publicae theatrum Roma praebuit. Memoria tenemus ac videre propemodum etiam nunc videmur peregrinorum frequentiam: circumeuntem templa augustissima, disposito agmine, multitudinem: viros apostolicos concionantes in publico: celeberrima Urbis loca divinis laudibus personantia: pietatis caritatisque exempla edentem in oculis omnium, magno Cardinalium comitatu, pontificem. Cuius recordatione memoriae ex temporibus iis ad ea, quae nunc sunt, mens acerbius revocatur. Earum quippe rerum quas diximus, quaeque si in luce civitatis, nulla re impediante, peragantur, mire alere atqua incitare pietatem popularem solent, nunc quidem, mutato Urbis statu, aut nulla facultas est, aut in alieno posita arbitrio.

Indictio universalis iubilaei anni Sancti millesimi noningentesimi.

Utrumque sit, fore confidimus ut salubrium consiliorum adiutor Deus voluntati huic Nostrae, quam in eius gratiam gloriamque suscepimus, cursum prosperum ac sine offensione largiatur Quo enim spectamus, aut quid volumus? Hoc nempe unice, efficere homines, quanto plures nitendo possumus, salutis aeternae compotes, huiusque rei gratia morbis animorum ea ipsa, quae Iesus Christus in

potestate Nostra esse voluit, adhibere remedia. Atque id a Nobis non modo munus apostolicum, sed ipsa ratio temporis plane videtur postulare. Non quod recte factorum laudumque christianarum sit sterile saeculum: quin imo abundant, adiuvante Deo, exempla optima, nec virtutum genus est ullum tam excelsum tamque arduum, in quo non excellere magnum numerum videamus: vim namque procreandi alendique virtutes habet christiana religio divinitus insitam, eamque inexhaustam ac perpetuam. Verum si circumspiciendo quis intuetur in partem alteram, quae tenebrae, quantus error, quam ingens multitudo in interitum ruentium sempiternum! Angimur praecipuo quodam dolore, quotiescumque venit in mentem quanta pars christianorum, sentiendi cogitandique licentia deliniti, malarum doctrinarum veneno sitienter hausto, fidei divinae in se ipsi grande munus quotidie corrumpant. Hinc christianae taedium vitae, et late fusa morum labes: hinc illa rerum, quae sensibus percipiuntur, acerrima atque inexplebilis appetentia, curaeque et cogitationes omnes aversae a Deo, humi delixae. Ex quo fonte teterrimo dici vix potest quanta iam in ea ipsa, quae sunt civitatum fundamenta, perniciēs influxit. Nam contumaces vulgo spiritus, motus turbidi popularium cupiditatum, caeca pericula, tragica scelera, nihil denique sunt aliud, si libet caussam introspicere, nisi quaedam de adipiscendis fruendisque rebus mortalibus exlex atque effrenata decertatio.

Ergo interest privatim et publice, admoneri homines officii sui, excitari consopita veterno pectora, atque ad studium salutis revocari quotquot in singulas prope horas discrimen temere adeunt pereundi, perdendique per socordiam aut superbiam caelestia atque immutabilia bona, ad quae sola nati sumus. Atqui huc omnino pertinet annus sacer: etenim per id tempus totum Ecclesia parens, non nisi lenitatis et misericordiae memor, omni qua potest ope studioque contendit ut in melius humana consilia referantur, et quod quisque deliquit, luat emendatrix vitae poenitentia. Hoc illa proposito, multiplicata obsecratione auctaque instantia, placare nititur violatum Dei numen, arcessere e caelo munerum divinorum copiam: lateque reclusis gratiae thesauris, qui sibi sunt ad dispensandum commissi, vocat ad spem veniae universitatem christianorum, tota in eo ut reluctantes etiam voluntates abundantia quadam amoris indulgentiaeque pervincat. Quibus ex rebus quid ni expectemus fructus uberes, si Deo placet, ac tempori accomodatos?

Augent opportunitatem rei extraordinaria quaedam solemnia de quibus iam, opinamur, satis notitia percipere: quae quidem sollemnia excessum undevicesimi saeculi vicesimique ortum quodam modo consecraverint. Intelligi de honoribus volumus Iesu Christo Servatori medio eo tempore ubique terrarum habendis. Hac de re excogitatum privatorum pietate consilium laudavimus libentes ac probavimus: quid enim fieri sanctius aut salutaris queat? Quae genus humanum appetat, quae diligat, quae speret, ad quae tendat, in unigenito Dei Filio sunt omnia: is enim est salus, vita, resurrectio nostra: quem velle deserere, est velle funditus interire. Quamobrem etsi numquam silet, imo perpetua viget omnibus locis ea,

quae Domino nostro Iesu Christo debetur, adoratio, laus, honos, gratiarum actio, tamen nullae gratiae nullique honores possunt esse tanti, quin longe plures ei debeantur longeque maiores. Praeterea num paucos saeculum tulit immemori ingratoque animo, qui divino servatori suo pro pietate contemptum, pro beneficiis iniurias referre consueverint? Certe ipsa ab eius legibus praeceptisque vita discrepans plurimorum argumento est flagitiosae ingratisimaeque voluntatis. Quid quod de ipsa Iesa divinitate Arianum scelus non semel renovatum nostra vidit aetas? Macti itaque animo, quotquot populari incitamentum pietati consilio isto novo pulcherrimoque praebuistis; quod tamen ita efficere oportet, nihil ut Iubilaei curriculum, nihil statuta solemnia impediat. In proxima ista catholicorum hominum significatione religionis ac fidei id quoque propositum inerit, detestari quaecumque impie dicta patratave memoriâ nostrâ sint, deque iniuriis, augustissimo Iesu Christi numini praesertim publice illatis, publice satisfacere. Nunc autem, si vera quaerimus, genus satisfactionis maxime optabile et solidum et expressum et iustum notis veritatis illud omnino est, deliquisse poenitere, et pace a Deo veniaque implorata, virtutum officia aut impensius colere aut intermissa repetere. Cui quidem rei cum tantas habeat annus sacer oportunitates, quantas initio attigimus, rursus apparet oportere atque opus esse ut populus christianus accingat se plenus animi ac spei.

Quapropter sublati in caelum oculis, divitem in misericordia Deum enixe adprecati, ut votis inceptisque Nostris benigne annuere, ac virtute sua illustrare hominum mentes itemque permovere animos pro bonitate sua velit; romanorum Pontificum decessorum Nostrorum vestigia sequuti, de venerabilium fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium assensu, universale maximumque Iubilaeum in hac sacra Urbe a prima vespera Natalis Domini anno millesimo octingentesimo nonagesimo nono inchoandum, et ad primam vesperam Natalis Domini anno millesimo noningentesimo finiendum, auctoritate omnipotentis Dei, beatorum apostolorum Petri et Pauli ac Nostra, quod gloriae divinae, animarum saluti, Ecclesiae incremento bene vertat, indicimus per has literas et promulgamus, ac pro indicto promulgatoque haberi volumus.

Quo quidem Iubilaei anno durante, omnibus utriusque sexus Christifidelibus vere poenitentibus et confessis sacraque Communionem refectis, qui beatorum Petri et Pauli, item Sancti Ioannis Lateranensis et Sanctae Mariae Maioris de Urbe Basilicas semel saltem in die per viginti continuos aut interpolatos dies sive naturales sive ecclesiasticos, nimirum a primis vesperebus unius diei ad integrum subsequentis diei vespertinum crepusculum computandos, si Romae degant cives aut incolae: si vero peregre venerint, per decem saltem eiusmodi dies, devote visitaverint, et pro Ecclesiae exaltatione, haeresum extirpatione, catholicorum Principum concordia, et christiani populi salute pias ad Deum preces effuderint, plenissimam peccatorum suorum indulgentiam, remissionem et veniam misericorditer in Domino concedimus et impertimus.

Quoniamque potest usuvenire nonnullis ut ea, quae supra praescripta sunt,

exequi, etsi maxime velint, tamen aut nullo modo aut tantummodo ex parte queant, morbo scilicet aliaque caussa legitima in Urbe aut ipso in itinere prohibiti; idcirco Nos pia eorum voluntati, quantum in Domino possumus, tribuimus ut vere poenitentes et confessione rite abluti et sacra communione refecti, indulgentiae et remissionis supra dictae participes perinde fiant, ac si Basilicas, quas memoravimus, diebus per Nos definitis reipsa visitassent.

Quotquot igitur ubique estis, dilecti filii, quibus commodum est adesse, ad sinum Roma suum vos amanter invitat. Sed tempore sacro decet catholicum hominem, si consentaneus sibi esse velit, non aliter versari Romae, nisi fide christiana comite. Propterea posthabere nominatim oportet leviorum profanarumve rerum intempestiva spectacula, ad ea converso potius animo quae religionem pietatemque suadeant. Suadet autem imprimis, si alte consideretur, nativum ingenium Urbis, atque eius impressa divinitus effigies, nullo mortalium consilio, nulla vi mutabilis. Unam enim ex omnibus romanam urbem ad munera exelsiora atque altiora humanis delegit, sibi que sacravit servator humani generis Iesus Christus. Hic domicilium imperii sui non sine diuturna atque arcana praeparatione constituit: hic sedem Vicarii sui stare iussit in perpetuitate temporum: hic caelestis doctrinae lumen sancte inviolateque custodiri, atque hic tamquam a capite augustissimoque fonte in omnes late terras propagari voluit, ita quidem ut a Christo ipso dissentiat quicumque a fide romana dissenserit. Augent sanctitudinem avita religionis monumenta, singularis templorum maiestas, principum Apostolorum sepulcra, hypogea martyrum fortissimorum. Quarum rerum omnium qui probe sciat excipere voces, sentiet profecto non tam peregrinari se in civitate, aliena, quam versari in sua, ac melior, adiuvante Deo, discessurus est quam venerit.

Ut autem praesentes Litterae ad omnium fidelium notitiam facilius perveniant, volumus earum exemplis etiam impressis, manu tamen alicuius notarii publici subscriptis ac sigillo personae in ecclesiastica dignitate constitutae munitis, eandem prorsus adhiberi fidem, quae ipsis praesentibus haberetur, si forent exhibitae vel ostensae. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam Nostrae indictionis, promulgationis, concessionis et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicae millesimo octingentesimo nonagesimo nono, Quinto Idus Maii. Pontificatus Nostri anno vicesimo secundo.

C. CARD. ALOISI MASELLA PRO-DAT. — A. CARD. MACCHI

VISA DE CVRIA I. DE AQVILA E VICECOMITIBVS.

Loco † Plumbi

Reg. in Secret. Brevium.

I. CVGNONIVS.

Anno a Nativitate Domini Millesimo octingentesimo nonagesimo nono, die undecimo Maii, festo Ascensionis Domini nostri Iesu Christi, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris et Domini nostri Leonis divina providentia Papae XIII. anno vicesimo secundo, praesentes litteras apostolicas in atrio sacrosanctae Basilicae Vaticanae de Urbe, adstante populo, legi et solemniter publicavi.

Ego Ioseph De Aquila e Vicecomitibus
Abbreviator de Curia.

2295.

1899.

Instante jam fine hujus saeculi, opportunissima certe nobis offertur occasio, ut curis ac negotiis mundanis ad tempus sepositis, in sacra solitudine ad amantissimum ac sanctissimum Salvatoris Dei Nostri Cor confugiamus, veritatibus aeternis impensius immoremur, annorum praeteritorum in amaritudine animae nostrae recordemur, defersis sordibus ac naevis in mundo contractis, Deo arctius conjungi, ministerio sacro nobis commissio fidelius ac sedulius fungi contendamus, expoliantes veterem hominem cum actibus suis, induamus novum, eum qui creatus est in justitia et sanctitate. Ep. ad Coloss. III. 9—10.

Sacra exercitia pro Clero Dioecese sano indicuntur.

Ad carpandos fructus saluberrimos sacrae solitudinis Ven. Clerum meum paterne simul ac amantissime invito, ut proximo mense Augusti a hora 5-a pomeridiana diei 28-ae usque mensis Septembris diei 1-ae horas matutinas sacris exercitiis, moderatore R. P. Societatis Jesu e domo Colocensi presbytero, in aedibus Seminarii asservandis, una mecum quo plures interesse contendant.

Ne vero sacra exercitia fructu suo priventur, querelarumque ansa praebeatur, principale exercitantibus injungetur officium, ut silentium solitudinis strictissime observent.

Comparituri in aedibus Seminarii hospitio et victu erga flos 5 providebuntur, requiritur tamen, ut suam hanc intentionem usque diem 20-am Augusti vicerectori Seminarii significare haud intermittant et superpelliceum, stolam albi coloris, breviarium et libellum aureum Thomae a Kempis de Imitatione Jesu Christi secum ferant.

2296.

1899.

Egyházmegyéim tanítói számára folyó évben augusztus hó 21-étől 25-éig, egy kalocsai Jézus társasági atya vezetése mellett, sz. Lelkigyakorlatok fognak tartatni.

Szent Lelkigyakorlatok a tanítók számára.

Tekintettel a közelgő jubiláris évre, kívánatos, hogy a tanítók e sz. Gyakorlatokban minél nagyobb számban vegyenek részt s ez által a sz. időszak megülésére magok is méltóképpen elkészüljenek, meg a hívő népnek is jó példát nyújtsanak.

A kik e sz. Lelkigyakorlatokban részt venni óhajtanak, legalább egy héttel előzőleg a papnevelő intézetnél jelentkezzenek; a hol is a jelzett napokban ingyenes ellátásban fognak részesülni.

2297.

1899.

Vidua comitis Joannis Cziráky fundatrix societatis Altaris Budapestinae, defuncta.

Excellentissima Domina Vidua Comitiss Joannis Cziráky, nata Aloysia Dezasse, Societatis Altaris Budapestinae a tempore foundationis praesidis munere functa, a. l. die 6-a Junii aetatis suae 78-ae, sacra synaxi refecta et Suae Sanctitatis benedictione munita piissimam ac meritis ornatam animam Creatori reddidit. Hujus ad aram Domini, pro cujus decore denata semper zelabat, ss. Curiones, imprimis, quorum Ecclesiae liberalitate Societatis Altaris ss. utensilibus provisae, in suis precibus memores esse velint.

2298.

1899.

Pro usibus ecclesiasticis extractus matricularum civilium adhibendi non sunt.

Instructioni Episcoporum Hungariae ex conferentia die 1-a Septembris a. 1895. editae conformiter, omnes Curatores animarum attentos reddere volo: ut pro gratiis aut favoribus ecclesiasticis lucrandis, extractus matricularum ab officialibus tantum ecclesiasticis exaratos, recursibus adjungere velint. Usibus enim ecclesiasticis matricae Ecclesiae inserviant.

2299.

1899.

Elvi jelentőségű döntvény, mely szerint a kormány kijelölésétől függő egyházi javadalmak betöltésénél, előléptetés alkalmával, illeték csak a javadalmi többlet után fizetendő.

6769/1898. P. sz.

Ö F E L S É G E

A KIRÁLY NEVÉBEN

a magyar királyi közigazgatási bíróság Gött Ádám bozsoki lakosnak jogilleték ügyét, melyben a pécsi m. kir. adóhivatalnál terhére 1896. évi Ask. 3907. tétel szám alatt előírt 46 frt. 25 kr. jogilleték leszállítása iránt beadott felebbezését a pécsi m. kir. pénzügyigazgatóság 1897. évi augusztus hó 8. napján 9552. szám alatt kelt végzésével elintézte, ügyfélnek ezen végzés ellen beadott panasza fclytán 1898 évi december hó 23-ik napján tartott nyilvános ülésben tárgyalás alá vevén, következőleg

I t é l t :

A m. kir. közigazgatási bíróság a panasznak részben helyt ad; panaszost a terhére a pécsi m. kir. adóhivatal által az 1896. évi A. 3907. tétel száma alatt előírt illetékből tíz (tíz) frtnak a megfizetésére kötelezi a harminczhat (36) frt 25 kr. többletnek a megfizetésére való kötelezettség alól felmenti s ennek a törlését elrendeli.

Indokok:

A pécsi m. kir. adóhivatal által az 1896. évi A. 3907. tétel száma alatt előirt illetéknek a tárgyat a m. kir. budapesti tudományegyetem kegyuraságához tartozó bozsoki plébánia javadalom adományozása képezi, mely illetéknek a törlését panaszos azon az alapon kéri, hogy ezt az illetéket fizetni azért nem tartozik, mert panaszos e javadalmat nem fejedelmi adományozás, vagy kormányi kinevezés után nyerte.

Ez az érvelés azonban téves; mert az bizonyos, hogy panaszos a fentebb megjelölt javadalmat elnyerte, az bizonyos, hogy ezt csakis a m. kir. budapesti tudományegyetem mint kegyur nevében eljáró vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter bemutatása alapján nyerte, a minthogy ahhoz a javadalomhoz másképen nem is juthatott, már pedig az illeték követelhetésének a jogalapját a javadalom és az a ténykörülmeny képezi, hogy ez a javadalom a fejedelem avagy a kormány adományozása, illetve kinevezés útján ruháztatott át; minélfogva panaszosnak az illetékfizetési kötelezettség alól való teljes felmentésére vonatkozó kérelmét teljesíteni nem lehetett.

Minthogy azonban panaszos a bozsoki plébánia-javadalomba a lov. hetényi, szintén kormányi bemutatástól függő plébánia-javadalomból léptette elő; minthogy továbbá panaszos ezen alábbi javadalom átruházásától a pécsi m. kir. adóhivatal által 1892. évi A. 2069. tétel szám alatt 6177 frttól a III. érték fokozattal számított 38 frt. 75 krnyi illetéket már befizette; minthogy végül az ill. szab. kiegészítő részét képező ill. díj 87. tételszámának a) pontjához tartozó 2. jegyzet szerint, ha a javadalmazott vagy hivatalnok előléptetésben részesül, csak az ez által nyert javadalmi többlettől tartozik a kiszámított illetéket lefizetni; és ez az előléptetés kétségtelenül a nagyobb javadalmazásra értetik: mindezeknél fogva panaszosnak ebben a részben helyet adni és a bozsoki javadalmazás többletétől járó illetéket fenntartani kellett.

Ezekből az indokokból ennek az ítéletnek a rendelkező része szerint kellett határozni.

A bíróság e határozat két példányát a pécsi m. kir. pénzügyigazgatóságnak 1898. évi május hó 17. napján 18661. szám alatt kelt jelentése mellékleteivel együtt foganatositás végett azzal a meghagyással adja ki, hogy az egyik példányt panaszlónak az 1896 : XXVI. t.-cz. 138. §-a és a 21973/1896. M. E. számú végrehajtási rendelet 24. pontja értelmében kézbesíttesse.

Kelt Budapesten a m. kir. közigazgatási bíróságnak 1898. évi deczember hó 23. napján tartott üléséből.

Dr. SZÉKELY JÓZSEF, tanácselnök.

HAMMER KÁROLY, előadó.

2300.

1899.

Erectio com-
missionum
provincialium
ad symbolas
fine aedifi-
candi templi
perpetuae
adorationis
intenditur.

Proclamationem Commissionis Centralis ad aedificandum Budapestini templum perpetuae adorationis, in memoriam denatae reginae Elisabethae, in subnexo fine congruae notitiae Ven. Clero per extensum communico, una indulgeo, ut non obstante collecta per Dioecesim hoc anno iam terminata, ubi opportunum videbitur, in Ecclesiis die 10-a Septembris a. l. ad praeclaudatum finem symbolae colligi possint.

Az Erzsébet királyné emlékére emelendő

„ÖRÖK IMÁDÁS TEMPLOM“

VIDÉKI BIZOTTSÁGAINAK SZERVEZÉSE.

1. Lehetőleg minden vármegyében, törvényhatósági joggal felruházott városban, nagyobb rendezett tanácsú városban egy vidéki bizottság szervezendő, és pedig 6 évre.

2. E bizottság célja: az Erzsébet királyné emlékére Budapesten emelendő Örökimádás Templom építési költségeire pénzadományokat gyűjteni.

3. A vidéki bizottságok a budapesti központi bizottság kezdeményezésére fognak szerveztetni.

4. E célból a központi bizottság egy vagy több az illető vármegyében, törv. joggal felruházott vagy rendezett tanácsú városban társadalmi befolyással bíró urat vagy urnőt felkér, hogy a bizottság szervezését magára vállalni sziveskedjék

Egyszersmind felkéri arra is, hogy arról, vajjon a megbízást elfogadja-e a központi bizottságot értesitse, azon esetben pedig, ha a megbízást elfogadni nem volna hajlandó, nevezzen meg egy oly köztisztviselőt álló egyéniséget, ki befolyással bír, és akit a vidéki bizottság szervezésére alkalmasnak tart.

5. Azon úr vagy úrnő, ki a megbízást elfogadta, szervezi a vidéki bizottságot. E célból tagokat gyűjt, és azokat egy e célra alkalmas helyiségbe alakulási gyűlésre összehívja. Kik legyenek a bizottság tagjai, az teljesen a gyűlést összehívó úr vagy úrnőre bízandó.

A bizottság tagjai csak katolikusok lehetnek. Kivánatosnak látszik azonban, hogy a magasztos, kegyeletes cél elérésében a társadalom összes osztályai részt vegyenek — így a magas és alsó clerus, a nagy- és középbirtokosok — a polgári osztály és az államhivatalnokok, a vármegyei és városi tisztviselők, orvosok, ügyvédek.

Súly fektettség arra, hogy ne csak a központ, hanem a járások és nagyobb községek is képviselve legyenek.

6. Az alakuló közgyűlést az összehívó nyitja meg; ismerteti a kegyeletes tervet, mely vallásos és hazafias és mely egyúttal felséges királyunk és az uralkodóház iránti szeretetünk, hűségünk és ragaszkodásunknak ad kifejezést.

Felhívja a jelenlevőket, hogy a bizottságba lépjenek be és felszólítja őket, hogy elnököt, alelnököt, jegyzőt és pénztárnokot válasszanak. Ennek megtörténte után a vidéki bizottságot megalakultnak nyilvánítja.

Az alakulásról esetleg a jegyzőkönyv bemutatása mellett a vármegye vagy a városi hatóság értesítendő és a nemes, hazafias cél pártolására felszólítandó.

7. Azon esetben, ha a bizottság 30 vagy 40-nél több tagból alakulna meg, czélszerűnek látszik egy 8—10 tagból álló választmányt választani, mely a bizottság működését előkészítené és vezetné.

8. Az elnök teendői:

Az elnök a bizottság működését irányítani és vezetni van hivatva. E célból a bizottság tisztviselőivel, illetve a választmányynyal a pénzadomány gyűjtési módokat megbeszéli és tárgyalja — ezeket elfogadás, illetőleg tárgyalás végett a bizottságnak előterjeszti.

Tekintettel a magas célra, kívánatosnak látszik, hogy a gyűjtési mozgalomba a társadalom összes rétegei bevonassanak és hogy a gyűjtés a legszélesebb körökre terjesszessék ki; kívánatosnak látszik továbbá, hogy a vidéki sajtó is meg legyen nyerve.

9. Az elnök a bizottságot ülésre hívja össze, az ülések száma az elnök belátására bízandó, kívánatos azonban, hogy legalább minden félévben ülés tartassék.

10. Az elnök évenként kétszer, és pedig január és június hóban a központi bizottságnak a gyűjtés eredményéről írásban jelentést tesz, az évi nagy gyűlésen pedig lehetőleg személyesen részt vesz.

11. Az alelnökök az elnököt helyettesítik, elnök távollétében a választmányi üléseken és közgyűléseken elnökölhet.

12. A jegyző végzi az irodai munkálatokat. Ő küldi szét a gyűjtő leveket az elnök vagy a választmány által kijelölt személyeknek. Ő levelez hatóságokkal, intézetekkel, egyletekkel és magánosokkal. A gyűjtés mikénti eszközzése végett gondoskodik a perselyek elhelyezéséről. A jegyző által fogalmazott levelek az elnök által irandók alá.

13. A pénztárnok a befolyt pénzadományokat kezeli, ő vezeti a számadásokat, a gyűjtés eredményéről ő számol be az elnöknek, a választmányynak illetve a közgyűlésnek. A pénztárnok a 100 frtnál nagyobb összeget azonnal egy helybeli pénzügyintézetnél helyezi el. Postai bélyegköltségek számadás mellett a bejött pénzből fedezhetők.

Ami a gyűjtés módokat illeti, csak néhányat említünk fel:

a) a gyűjtőiv elvállalása; ezen ívek minden félévben a bizottság elnöke által betekintés végett bekivátnatnának és ezeknek eredményeiről a bizottság értesítendő lenne;

b) a gyűjtés közvetítésére a vármegye területén létező intézetek, egyesületek fel lennének szólítandók;

c) a megyei és városi hatóságok, takarékpénztárak, segélyegyletek stb. meg lennének keresendők, hogy e célra közre működjenek;

d) gyűjtő perselyek kitételi engedélye volna kikérendő, boltokba, hivatalokba, egyleti helyiségekbe;

e) fel volnának kérendők a városi és községi főtisztelenlő plébános urak, hogy a templomban a kegyeletes tervet ismertessék és a hívőket adományra buzdítsák. Esetleg a kitűzendő napokon a perselypénz e célra lenne fordítandó. A gyűjtésekre a templomokban a hölgyek is felkérhetők lennének;

f) a gyűjtés alkalmából figyelmeztetni kell a közönséget, hogy kegyeletes célra megajánlott adomány, különösen pedig a nagyobb adományok, évi részletekben is fizethető, hat éven keresztül.

g) gyűjtőívekkel, perselyekkel kívánatra a központi bizottság látja el a vidéki bizottságot.

2301.

1899.

Pályázat a
Lacken-
bacher féle
bibliai utazási
ösztöndijra.

36362/99. számhoz. A Lackenbacher Bernhard és Henrik testvérek nevét viselő Lackenbacher alapítványból a cs. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1897. évi január hó 14-én 12136/96 sz. a. kelt rendeletével jóvágyott szabályzatnak alább következő rendelkezései értelmében a „bibliai utazási ösztöndíj” kerül adományozás alá.

Célja ez alapítványnak, hogy a bibliai tanulmányoknak művelését különösen nyelvészeti és régészeti irányban hathatósan elősegítse, és Ausztria-Magyarországon, a biblia tudományok részére jeles tanári nemzedéket biztosítson.

A kérdéses utazási ösztöndíjra csakis római katolikus vallású és az osztrák-magyar monarchia egyik államában állampolgársággal bíró lelkészek pályázhatnak; előnyben részesülnek azok a lelkészek, kik már egy régi vagy új Lackenbacher-féle alapítványi díjat nyertek, vagy akik a bibliai tudományoknak, mint magán- helyettes, vagy rendkívüli tanárai működnek.

Tanulmányi helyekül ki vannak szemelve: a) Róma, b) London, c) A jezsuiták beiruti akademiája, d) a dominikanusok bibliai tanulmányokra szánt iskolája Jeruzsálemben. E két utóbbi város egyszersmind tudományos utazások kiindulási pontjául szolgál.

Az ösztöndíj nagysága azon hely szerint alakul, a hová az ösztöndíjas tanulmányozás céljából küldetik.

A beiruti és jeruzsálemi tanulmányutakra 2 évi ott tartózkodást feltételezve, valamint beleértve az ország belsejébe szükséges utazásokat is, legkevesebb (2000) kétfőezer forint ösztöndíj állapíttatik meg.

A hirdetett ösztöndíj elnyerése iránti kérvényeknek az előbb említett kellékek kimutatásán kívül az azokat támogató okmányok csatolása mellett még a következő adatokat kell tartalmazniok.

1) A megyés püspök vagy rendfőnök beleegyezését abba, hogy folyamodó tanulmányok végezése céljából az egyházmegyétől vagy zárdától egy, esetleg 2 évig távol lehet.

2) annak az igazolását, hogy pályázó a tudományok terén mint tanító egyáltalában s különösen mint magán helyettes-, vagy rendkívüli tanár működik-e, vagy esetleg, hogy szándékozott-e valamikor a püspök vagy rendfőnök folyamodót, mint a bibliai tudományok tanítóját alkalmazni, vagy hogy hajlandó volna-e hozzájárulni, ahhoz, hogy az illető a bibliai szakok tanárául valamely hittudományi karhoz meghívassék.

3) curriculum vitae-t annak az igazolásával, hogy a jelölt a bibliai tudományokban és a bibliai nyelvekben elérte a képzettség azon fokát, a mely az említett helyeken való sikeres termékenység előfeltételeként megkívántatik.

Megjelölendő az is, hogy milyen tanulmányokat, esetleg milyen utakat és milyen reáljelölhető eredménnyel vett az illető tervbe.

Az ösztöndíjas köteles tanulmányutjáról való visszaérkezése után a bizottság megbízásából adandó jelentésén kívül az alulírt dékáni hivatalhoz egy tudományos munka vázlatát, mint tanulmányai eredményét beküldeni.

Ezen hirdetett ösztöndíj elnyerésére irányuló, ekként felszerelt folyamodványok a cs. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz intézendők és a jelen pályázati hirdetmények a „Wiener Zeitung“ hivatalos részében történt első közzétételének napjától számított (6) hat hét alatt a bécsi cs. kir. egyetem hittudományi karának dékánjánál nyújtandók be.

Bécs, 1899. évi május hó 13-án

A bécsi cs. kir. egyetem hittudományi karának dékáni hivatalától.

2302.

1899.

A Lackenbachar-féle alapítványból 15—20 bibliai versszaknak héber nyelvből arabra való legjobb fordításáért 472 frt. 50 krnyi jutalomdíj tüzetik.

E jutalomdíj elnyerésének feltételei a következők:

1. Mózes mind az 5. könyvéből sorshuzás útján választott 3 — 4 versszak (a genealogiai kimutatások kivételével) héberről arabra fordítandó. Arab szótár használatára megengedtetik. — Egyenlően jó fordításoknál mindazonáltal ezen segéd-eszköz nem használása előnyt biztosít. —

Pályázat a
Lacken-
bachar-féle
bibliai for-
ditások ösz-
töndíjára.

Legjobbnek a londoni Polyglotte-ot leginkább megközelítő fordítás tekintendő. —

2. Pályázatra jogosítvák mindazon osztrák magyar monarchia kötelékébe tartozó egyének, kik a thelogioi tanfolyamot ebben az évben, vagy legfőlebb az azt megelőző három év alatt a bécsi-, prágai, vagy budapesti egyetemen végezték és a római katolikus presbyterséget elnyerték. —

Egyenlően jó fordítás mellett előnyben az a pályázó részesül, kinek theologiai tanulmányi ideje a legutóbb telt le.

3. Ezen jutalomdíjért a pályázati verseny a bécsi egyetemen 1899. november hó 22-én szerdán, a prágai és budapesti egyetemeken pedig 1899. november hó 26-án pénteken fog megtartatni és a vizsgálati dolgozat 12 óra alatt készítenendő el.

Rövidebb időtartam relatív előnyt biztosít. — Folyamodók a pályázásra való jogosultságukat az illető egyetem theologiai tanári karának dékánjánál 3 nappal előbb okmányilag tartoznak kimutatni. —

Bécs, 1899. évi május hó 24-én.

A cs. kir. alsó-ausztriai helytartóságtól.

2303.

1899.

Pályázat a
baranya-
monostori
osztály-
tanítói állo-
másra.

A baranya-monostori róm. kath. iskola osztálytanítói állására pályázat hirdettetik az 1899—1900. tanévre. Jövedelme: 300 forint, csinos szobából álló lakás szükséges butorizzal. A második szoba, kamra és kert egyenértéke fejében 60 frt. Kötelessége a három alsó osztály vezetése, a kántori teendőkben segédkezés, a kántor akadályoztatása esetén annak helyettesítése. Tannyelv magyar. Pályázat határideje július hó 15. Az állás a megválasztottnak költségén szeptember 1-én elfoglalandó. Az elnökség.

2304.

1899.

Pályázat a
baranya-
kövesdi kán-
tortanítói
állásra.

Az elhalálozás folytán megüresedett baranya-kövesdi kántortanítói állásra június 25-ig pályázat nyittatik. Ezen állással — a két szobából, konyhából és összes melléképületekből álló lakáson kívül a következő évi jövedelem jár: 1. Minden telkes első pár után (jelenleg van 10 pár) 30 kgr. tiszta buza = 3 mm. à 8 frt 24 frt. 2. Minden telkes második pár után (szintén 10 pár van) 15 kg. tiszta buza = 1½ mm. à 8 frt 12 frt. 3. Minden kisházás és ujtelepes (neuhäusler) első pár után (van 60) 28 kg. rozs = 16.80 mm. à 6 frt 100 frt 80 kr. 4. Minden kisházás és ujtelepes második pár után (van 10) 14 kg. rozs = 1.40 mm. à 6 frt 8 frt 40 kr. 5. Minden eddig elősorolt pár után 10 kg. szemes kukoricza = 9 mm. à 4 frt 36 frt. 6. Minden zsellérpár után (van 12) 14 kg. rozs = 1.68 mm. à 6 frt 10 frt 08 kr. 7. Minden házaspár után kivétel nélkül 10 kr. készpénz 10 frt 20 kr. 8. Hat hold (à 1200 □^o) jó minő-

ségü szántóföld egy tagban à 15 frt 90 frt. 9. 1500 □^o legelőilleték két darabban 20 frt. 10. 1200 □^o rét 30 frt. A földadót maga a tanító fizeti. 11. Ismétlő oktatás fejében 21 frt. 12. Minden hétköznapi iskolaköteles után (van 50—55) 30 kr. 15 frt. 13. 5.5 méteröl tűzifa, a melyből azonban az iskola is fütendő úgy, hogy a tanító részére marad 4 méteröl à 10 frt 40 frt. 14. Stóla fejében körülbelül 5 frt. 15. Ostyasütésért 2 frt. 16. A szükséges malomfuvarok 5 frt. Összesen 429 frt 48 kr. Ebből kántori szolgálat fejében 55 frt. Marad tisztán tanítói fizetés 379 frt 48 kr. A tanítás nyelve német-magyar. A választás f. évi június 25-én d. u. 3 órakor lesz, az állás azonban csak szeptember végén foglalandó el. A pályázók kellően felsorolt kérvényeket a siklós-kerületi esperesi hivatalhoz intézzék Német-Márokra (posta helyben.)

2305.

1899.

A nyugdíjazás folytán f. é. évi jul. 1-én üresedésbe jövő illo c s k a i r. kath. tanító állásra jun. 30-ig pályázatot hirdet az iskolaszék. Jövedelmei: a két szobából, konyhából és melléképületekből álló lakáson kívül 1. az iskolafentartó községtől készpénzjárulék évente 300 frt negyedévi előleges részletekben; 2. a kegyurtól évi készpénzjárulék 4 frt. 20 kr; 3. ugyancsak a kegyurtól 4 bécsi öl kemény hasáb tűzifa, melyből az iskola is fütendő úgy, hogy a tanító részére marad 3 b. öl à 10 frt = 30 frt 4. az iskolafentartó községtől 1055 □ öl konyhakert, melynek évi kat. jövedelme 12 frt. 56 kr; 5. stola 20 frt. körülbelül, 6. a kegyurtól 10 pm. kétszeres buza = 29 frt. Összes jövedelem 395 frt. 76 kr. Ebből kántori szolgálat fejében 50 frt, marad tisztán tanítói fizetés 345 frt. 76 kr. Tannyelv német-magyar. A választás f. évi július 2-ikán d. u. 3 órakor lesz. A kérvények a Siklós-kerületi esperesi hivatalhoz Német-Márokra intézendők. (P. h.)

2306.

1899.

R á z-T ö t t ö s ö n az oszt. tanítói állomásra lemondás folytán pályázat hirdettetik. Jövedelme: 1. egy polgári évre 350 forint készpénz havi részletekben pontosan kifizetve. 2. Egy bútorozott szoba és konyhából álló lakás. 3. Saját használatra egy öl kemény hasábfa. Kötelessége az osztályt önnállóan vezetni, az ismétlők oktatásban, valamint a kántori teendőkben szükség esetén segédkezni. Tannyelv: német-magyar. Folyamodási határidő július 9-ig, az állomás azonban csak szept. 1-én foglalandó el. A folyamodványok a rácztöttösi r. k. iskolaszék elnökségéhez intézendők.

2307.

1899.

A k á n y a i r. kath. osztálytanító állásra pályázat hirdettetik. Javadalma: 350 frt. készpénz előleges havi részletekben; csinos padlózott, bútorozott szoba ágynemű nélkül, téli fűtés. — Kötelme egy osztály önálló vezetése, időnként (ha

Pályázat az illo c s k a i k. tanítói állásra.

Pályázat a rácz-töttösi oszt. tanítói állomásra.

Pályázat a kányai oszt. tanítói állásra.

férfi) a kántorságban segédkezés, szükség esetén az ismétlő iskolában kisegítés, nyáron a gyermekek templomba vezetése és azokra felügyelés. — Képezdét végzettek és nők is pályázhatnak. — Kérvények július 7-ig az iskolaszék elnökéhez Kányára (Tolna megye) intézendők.

2309.

1899.

Pályázat a
gyümölcsényi
tanítói állomásra.

A Baranya-Felső-Mindszenti plebániához tartozó „G y ü m ö l c s é n” fiókközség tanítói állomására pályázat hirdettetik. Ez állomás jövedelmeit alkotják, tiszteességes lakás és házi kerten kívül: 1. Párber illeték fejében, minden telkes és kisházas pár után két nyolczados tiszta buza, jelenleg van 59 pár, mérőjét hatóságiilag kiszámított tíz évi átlag szerint 3 frt 34 krajczárjával, kitesz 98 forint 63 krajczárt. 2. Lélekpénz fejében, minden pár után husz krajczár, jelenleg kitesz 11 frt 80 krajczárt. 3. Minden tanköteles gyermek után ötven krajczár, jelenleg kitesz 10 frintot. 4. Vasárnapi iskolásokért évenként a községi pénztárból 15 forintot. 5. Négy öl hasábfu, vagy ennek megfelelő ára 40 forintot. 6. Minden telkes és kisházas pár után hét régi itcze tiszta bor, vagy nem termés esetében megváltási ára számítva itczéjét tíz krajczárjával, kitesz jelenleg 41 frt 30 krajczárt. 7. Tizenkét és 1112 □ kataszteri hold jó minőségű szántóföld és rét számítva holdját hét forintjával, kitesz 112 forintot. 8. Két hold legelő illeték 4 forint. 9. Minden telkes gazda tartozik két kocsi trágyát évenként a tanító földjére vagy szőlőjébe kihordani és eltereketni, minden kocsit számítva hatvan krajczárjával, van jelenleg 14 telkes gazda s így kitesz 40 forint 80 krajczárt. 10. A tanító udvarában összegyülemlett trágyát tartozik a hitközség a tanító földjére kivetetni és eltereketni, átlag számítva 25 kocsi, számítva a 30 krajczárjával, kitesz 7 frt 50 krajczárt. 11. Négy malomfuvar, vagy a gözmalomba vagy a vízajtó malomba, kitesz 4 frtot. 12. A Honig-féle pusztán évenként két métermazsa tiszta buza, a 6 frt, kitesz 12 frtot. Összesen 396 frt 83 krajczár. Tannyelv: magyar. Ezen tanítói állomásra tanítónők is pályázhatnak. Pályázók, csakis tanképesítővel bírók, folyamodhatnak. A megválasztott tanító vagy tanítónő köteles a hat osztályu osztatlan népiskolában a teljes szorgalmi idő alatt tanítani; köteles továbbá a vasárnapi és ismétlő oktatást elvégezni külön díjazás nélkül. Az állomás azonnal elfoglalandó. A folyamodványok, Baranya-Felső-Mindszentre az iskolaszék elnökéhez intézendők.

2309.

1899.

Pályázat a
paléi tanítói
állomásra.

A „Felső-Mindszenti” plebániához tartozó „Palé” fiókközség tanítói állomására pályázat hirdettetik. Ez állomás jövedelme, egy szobából álló lakás és házi kerten kívül 300 forint oszt. ért. előre való fizetéssel. A tannyelv német-magyar, csakis tanképesítővel bírók folyamodhatnak. Ezen tanítói állomásra tanítónők is pályázhatnak. Az állomás azonnal elfoglalandó. A folyamodványok, Baranya-Felső-Mindszentre az iskolaszék elnökéhez intézendők.

2310.

1899.

A Kisfaludi osztálytanitónői állomás lemondás folytán üresedésbe jöven, erre aug. hó 15-re pályázat nyittatik. Ez állomás évi jövedéke: 350 forint készpénz fizetés havi utólagos részletekben, a második szoba és a kert megváltása fejében 50 forint. Egy padlózott szoba, konyha, saját személyőre egy öl kemény hasábf. Kötelessége: 1. 6. osztályi leány gyermekeket, nemcsak a tantárgyakban, hanem a kézi munkában, háztartás, házi-iparban tanítani, azonkívül a vasárnapi iskolások oktatásában segédkezni. Tannyelv: magyar-német. Az állomás szept. 1-én elfoglalandó. Az okmányokkal felszerelt kérvények az iskolaszéki elnökhöz küldendők.

Pályázat a
kisfaludi
oszt. tanitói
állom.sra.

2311.

1899.

A mucsii róm. kath. osztály tanitónői állomásra f. évi július 29-ig pályázat hirdetetik. Jövedelme: 300 frt. készpénzben, 1 öl hasáb tűzifa, $\frac{1}{4}$ hold föld, vagy 5 frt és a község által bérlendő lakás a szükséges butorozattal. Kötelessége: a III. IV. V. VI. leányosztály vezetése. A folyamodványok Mucsiba (pósthely Tolnam.) a róm. kath. iskolaszék elnökéhez küldendők.

Pályázat a
mucsii oszt.
tanitónői
állomásra.

2312.

1899.

A n é m e t - e g r e g y i kántortanitói állomás elhalálalozás folytán megüresedvén, arra f. é. szeptember 1-ig pályázat hirdettetik. Az állomás javadalma: tisztességes lakás, mellékhelyiségek. S házi kerten kívül: 1. Hitközségtől évi készpénz fizetés 300 frt. 2. Kegyuradalomtól évente 5 köbméter öl hasábf, átlag értéke 40 frt, (iskolaterem fűtésre külön 2 km. öl): 3. Hitközségtől földmunkaváltság évi 5 frt. 4. 1 hold 363 □ öl szántóföld, évi haszonbér értéke 12 frt. 5. Stóladijak évi átlag szerint 4 frt. Összesen 361 frt. Lakás haszonbér értékével az állomás 400 frtra becsülhető. Pályázni óhajtók kérvényirataikat az iskolaszéki elnökséghez (Jánosi plébánia u. p. Komló) küldjék.

Pályázat a
német egregyi
kántor tani:ói
állásra.

2313.

1899.

A b a r a n y a - s o m b e r e k i német-magyar nyelvű róm. kath. iskolánál az egyik osztálytanitói állomás megüresedvén, erre július 9-ikig pályázat hirdettetik. Jövedelme: 300 frt havi előleges részletben és egy szoba a szükséges fűtéssel. A folyamodványok a ker. espereshez július 7-ig Duna-Szekcsőre küldendők.

Pályázat a
baranya-som-
berek oszt.
tanitói állásra.

2314.

1899.

Katschthaler János fölszentelt püspök és salzburgi kanonok latin nyelven irt és Dr. Kiss János egyetemi tanár által magyarra fordított „Katholikus Ágazatos

Irodalmi mű
ajánlatik.

Hittan“ művét, mely az egész keresztény katolikus hitösszeget kimerítően, tudományos alapossággal és szívet-lelklettel megnyerően tárgyalja, a lelkeskedő papságnak melegen ajánlom. Ára a hat kötetes műnek füzve 19 frt 20 k. kötve 25 frt 20 kr.

2315

1899.

Obitus Michaëlis Laus.

Michaël Laus, parochus in Viljevo, post diuturnam infirmitatem die 10-a Junii a. c. aetatis suae anno 55. presbyteratus vero 32, susceptis praevidelic moribundorum sacramentis e vivis ereptus est. Animam denique confratris consuetis trium SS. Missae Sacrificiorum suffragiis commendo.

2316.

1899.

Concursus
pro beneficio
par. Viljevo.

Beneficium parochiale Viljevo obitu Michaëlis Laus vacans redditum, et patronatui Fundi Religionis (Zagrabiae) obnoxium, praesentibus concursui usque 20-am mensis Julii a. c. duraturo exponitur. Qui ad beneficium isthoc reflectere cupiunt, velint recursum intra terminum praeclusi Officio dioecesano submittere.

2317.

1899.

Concursus
pro beneficio
par. Lőcs.

Beneficium parochiale Lőcs, translato Joanne Alagics parochi ad parochiam Kis-Székely, in vacantiam incidit. Qui animo ducuntur, beneficium hocce patronatui serenissimi Caes. et Reg. Archi-Ducis Friderici obnoxium, obtinendi et examine prosynodali provisi sunt, illos invio, ut recursus suos serenissimo patrono inscriptos usque diem 20-am affuturi mensis Julii ad officium dioecesanum promoveant.

Personalia.

Desiderius Neumayer parochus in Darázs nominatus est Notarius districtus Baranyavárensis.

Josephus Józics, administrator interimalis Valpoviae, ibidem praesentatus et institutus est parochus.

Christophorus Péhm administrator in Kis-Székely nominatus est parochus in Monostor.

Joannes Alagics parochus in Lőcs translatus est ad parochiam Kis-Székely.

Alexander Gadó cooperatus Quinque-Ecclesiis penes Ecclesiam ad B. M. V. Purificatam constitutus est administrator interimalis parochiae vacantis Lőcs.

Joannes Rajczy administrator in Szalatnak ibidem institutus est parochus.

Leopoldus Masson, cooperator in Sljivosevci nominatus est administrator interimalis beneficii vacantis Viljevo.

Cooperatores missi sunt: Stephanus Komócsy professor religionis penes scholas reg. sup. reales interim ad Ecclesiam B. M. V. Purificatam. Franciscus Rösler administrator in Monostor ad Czikó. Ludovicus Kiss e Czikó ad Olasz.

Bonifacius Baán ad annum in Dioecesim receptus, ad Ordinem suum remissus est.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 21-a Junii, 1899.

† Samuel m. p.
episcopus.

PEL

X.

2597.

1899.

1425/1890 isk. sz. Ismeretes egyházmegyéim tisztelendő papsága előtt, hogy 1883. évben a II-dik országos tanítói kongresszus alkalmából az addig esperesi körületenként egyesült kath. tanítók nagyobb r. k. „Néptanító egyletek“-be tömörültek.

Felhívás a
kath. néptanítói egyleteknek, és az
orsz. kath. tanítói segély-alapnak felkarolására.

Istenben boldogult püspök elődöm 1883. évi V. sz. körlevelében közölte a megalakítandó r. k. néptanító egyletek alapszabályait, és ezen egyházmegye kath. tanítóit hat néptanító egyletbe osztotta be: Pécs, Siklós, Mohács, Saásd, Szegzárd, és Tamási központokkal. A pécsi kivételével a többi r. k. néptanító egylet meg is alakult, és megkezdette működését.

Ezen működés tulajdonképen nem volt új. A papi és világi tanítóknak szakszerű gyűlésben való összejövetele, kitűzött tanügyi tételek megfejtése próbaeladások tartása, a neveléstudomány legújabb álláspontjainak ismertetése, a püspöki kar által kiadott rendszabályokban (utasítás az egyházmegyei tanfelügyelők számára 9-ik §) előirt espereskerületenként minden évben tartandó tanítói tanácskozmányoknak is tárgyát és célját képezte; de az önkéntes tagokból alakuló nagyobb számú tanfériakat felölelő néptanító egylet nem csak ezen célokat ígérkezett jobban biztosítani és minden külső kath. tanítói akciónak nagyobb tekintélyt adni, hanem ezen egyletek alapszabályai értelmében arra is nyújtott módot, hogy a kath. tanítók önképzése az egylet költségén beszerzendő könyvtár által elősegítség; a tagok által befizetett tagdíjakból pedig a betegek, valamint az elhunyt tagok hozzátartozói segélyeztessenek.

Nem lehet azért csodálni, hogy miként országszerte, úgy ezen egyházmegyében is, — mely kath. tanfériai és a kath. tanügy lelkes pártfogói után mindég jó hírnévnek örvendett, ezen kath. néptanítói egyletek felvirágoztak, felölelték a papság nagy — a tanítói kar legnagyobb részét.

Nem szolgált azonban örömmre egyházmegyei tanfelügyelőségemnek azon jelentése, hogy épen most, midőn a vallásos nevelés szükségességét a kath. tanügy

körén kívül álló egyének is belátják, sőt hangsúlyozzák is, ezen néptanító egyletek működése és tevékenysége tetemesen alább szálott, a mit már a múlt évben kitűzött tanügyi tételekre beérkezett dolgozatok csekély számából is szomoruan kellett tapasztalnom, és hogy különösen egyházmegyém papsága ezen egyleteket nem részesíti kellő figyelemben, — legtöbben azoknak nem is tagjai, ezen egyletek gyűléseiben tevékeny részt nem vesznek.

Bizalommal hívom fel ennél fogva a tiszt. lelkész és segédlelkész urakat, hogy az 1883. évi V. szá.nu körlevelet áttanulmányozzák, és az ott kifejtett okokból a ker. néptanítói egyletekbe mint rendes tagok lépjenek be, valamint plébániájuk területén működő azon tanítókat, kik ezen egyletnek nem tagjai, az egyletbe való belépésre felhívják.

A r. k. néptanító egyletek megalakulásakor 1883. évben az iránt is indult meg mozgalom, hogy a tanítók gyermekeinek adandó ösztöndíjakra, gyermekeiknek, sőt maguknak a tanítóknak is segélyezésére, nem különben a kath. tanítók árvái részére emelendő országos árvaház céljára „országos r. k. tanítói segély-alap” létesíttessék, ezen országos r. k. tanítói segély-alap a nm. magyarországi püspöki kar határozata alapján kultuszminiszteri jóváhagyással életbe is lépett, alapszabályai az 1884. évi VIII. sz. püspöki körlevélben az egyhm. papsággal közölve is lettek.

A lelkes főpásztori szózatra pécs-egyházmegye papsága vetélykedve állott a r. k. tanítói segélyalap tagjai közé, a pécsi székeskáptalan akkori tagjai, valamint a külső papság közül is nehányan 50 fttal alapító tagjai lettek az alapnak, többen a papságból egyszer mindenkorra 10 fttal örökös pártoló tagokká — még a papság jelentékeny része évi 1 fttal pártoló tagokká lett, az egyházmegye tanítói közül is az első években több százan lettek évi 50 krral az alapnak rendes tagjai.

Ha valaki az egyházmegyei tanfelügyelő által a kath. tanítói segély-alap pécs-egyházmegyei tagjairól vezetett törzskönyvet lapozgatja, fájdalommal kénytelen látni, miként lohadt le ezen első lelkesedés, mint ritkulnak hujabban a törzskönyvnek lapjai, mint vesztí el ezen alap tagjait nem csak elhalálozás folytán, de önkéntes kilépés — és a tagdíjnak ismételt felszólítás daczára két éven át való be nem küldése által, mint kevesbedik folyton, és megy ritkaság számba egy-egy új rendes tanító — még inkább egy pártoló (pap) tagnak belépése.

A pécsi, mohácsi, kéméndi, németbólyi és bonyhádi esperesi kerületekből már nincs ezen kath. tanítói segélyalaphoz rendes tanító tagja, a többi esperesi kerületekből összesen csak 186 rendes tagja van, az egész egyházmegyei papság közül már csak 66 részben alapító, részben pártoló, részben örökös pártoló, 49 ideiglenes pártoló tagja van az alaphoz, — eszerint egyházmegyémben még 200-on felül van pap, ki ezen — igazi szükségét pótoló alapot pártolásban nem részesíti, van még 300-on felül kath. tanító, ki ezen alaphoz nem tagja, ki a valóban csekély

50 krnyi tagsági díj befizetése által nem siet gyermekeinek árváinak évi segélyt — 50 ft ösztöndíjat — menházat — magának 20 ft. segélyt szerezni, biztosítani ezen kiválóan kath. alapból.

Felhivom azért másodsorban arra is a tiszt. lelkész és segédlelkész urakat, hogy az 1884. VIII. sz. püspöki körlevélben közzétett „kath. tanítói segély-alap“ alapszabályait is, nem különben a püspöki körlevelekben évenként közölt számadási kivonatokat figyelmükre méltassák, és azokból ezen alapnak már is elég tekintélyes pénzerejéről, tanítóinkra való hasznáról és előnyéről meggyőződven, az országos kath. tanítói segély-alapnak pártoló tagjai közé beiratkozzanak, és tanítóikat is ezen alap rendes tagjai közé való belépésre felszólítsák.

Ezen orsz. kath. tanítói segély-alap ügyének felkarolásával egyházmegyém tiszt. papsága nem csak emberbaráti szeretetéről teend tanuságot, hanem megmutatja a kath. tanügy iránt való érdeklődését, a kath. tanügy nagy jelentőségéről való meggyőződését is, mely meggyőződés ha élni fog tiszt. papságomban, akkor abban is biztos vagyok, hogy a kath. nevelés tudomány elméleti és gyakorlati művelése kedves foglalatossága leend, az iskola nem lesz idegen terület, és a tanítói kart nem fogja más felé huzó és a papsággal szemben ellenséges érzületű testületnek tartani; — viszont egyházmegyém tanítói kara a tiszt. lelkészi karban előjáróját, jóakaró és a vallásos nevelésügy előmozdításában vele együtt működő társát fogja ismerni, és kellő tiszteletben részesíteni.

A kath. tanító egyletek ilyen felvirágozása által lesz azután majd keresztül-vihető egyházmegyém területén működő összes kath. tanítóknak egy „egyházmegyei tanító testületté“ való egyesülése, mely az egyházmegye központján tartandó üléseiben az 1868. 38. t. 147. §. alapján a községi és állami tanítókból megalakult megyei tanítói testületekkel szemben tekintélyesen fogja felemelhetni szavát minden — a kath. iskolák érdekét és létezését fenyegető kezdeményezés ellen, — és fogja az orsz. kath. tanítói alap kezelésénél alapszabályilag biztosított azon jogát gyakorolni, hogy, midőn a pécsi egyházmegye ezen alap központi bizottságába képviselőjének kiküldésére fog felszólíttatni, — képviselőjét megválaszsa, és általa a segély alap pécs-egyházmegyei tagjai részéről kért ösztöndíjak vagy segélyt számarányuknak megfelelő figyelembe vételével a központi bizottságnál nyomatékosan követelje.

Kelt Püspök-Szentlászlón 1899. évi július hó 10.

† Sámuel
püspök.

2598.
1899.

A kath.
tanítók se-
gélyalapjának
és a kath.
tanítók árva-
ház alapjának
vagyonállása.

A)

A MAGYARORSZÁGI LAT. ÉS GÖR. SZERT. RÓM. KATH. TANÍTÓK

SEGÉLYALAPJA VAGYONÁRÓL

A KEZELŐ EGRI FŐKÁPTALAN ÁLTAL BENYUJTOTT, FELSŐBB HELYEN
PEDIG FELÜLVIZSGÁLT ÉS HELYESNEK TALÁLT

1898. ÉVI SZÁMADÁS KIVONATA.

Vagyonállás 1897. év végén.

1. 4 ⁰ / ₀ -kal kam. magyar járadékkötvényekben (névérték szerint)	118.000		
korona, vagyis	59000	frt	— kr.
2. 4 ² / ₁₀ 0/-kos egys. osztr. államköcsönkötvényekben (névérték szerint)	1100	„	— „
3. 6 db. bazilika sorsjegy à 8.50	51	„	— „
4. Magán kötelezvényen	50	frt	— kr.
5. Takarékpénztáraknál 4 ¹ / ₂ 0/- kamatra tőkésítve	14000	„	— „
6. Készpénzmaradvány	3640	„	64 „
Összesen	77841	frt	64 kr.

1. Fejezet. 1898. évi Bevétel.

1. §. A mult évi készpénzmaradvány	3640	„	64 kr.
1. §. összege	3640	frt	64 kr.
2. §. Az egyházmegyék gyűjtéseiből befolyt:			
a) Az esztergomi érseki megyéből	284	frt	50 kr.
b) A kalocsai érseki megyéből	194	„	50 „
c) Az egri érseki megyéből	412	„	66 „
d) A besztercebányai püspöki megyéből	40	„	50 „
e) Az eperjesi gör. szert. püsp. megyéből	76	„	— „
f) Az erdélyi püspöki megyéből	78	„	50 „
g) A győri püspöki megyéből	141	„	— „
h) A kassai püspöki megyéből	47	„	50 „

i) A nagyváradai lat. szert. püspöki megyéből	245	frt	57	kr.
k) A nyitrai püspöki megyéből	100	„	—	„
l) A pécsi püspöki megyéből	173	„	50	„
m) A rozsnyói püspöki megyéből	60	„	53	„
n) A szatmári püspöki megyéből	49	„	50	„
o) A székesfehérvári püspöki megyéből	13	„	50	„
p) A szepesi püspöki megyéből	64	„	63	„
q) A szombathelyi püspöki megyéből	179	„	—	„
r) A vácsi püspöki megyéből	20	„	50	„
s) A veszprémi püspöki megyéből	44	„	50	„
t) A pannonhalmi főapátság egyházi területe részéről	12	„	—	„

2. §. összege . 2237 frt 39 kr.

3. §. Tökek (értékpapírok és takarékpénztári betétek) kamataiból 3041 frt 76 kr.

3. §. összege 3041 frt 77 kr.

A bevételek összesítése :

1. §. összege	3640	frt	64	kr.
2. §. összege	2237	frt	39	kr.
3. §. összege	3041	„	76	„

Összes bevétel 8918 frt 76 kr.

II. Fejezet. 1898. évi Kiadás.

A. §. Az 1898. évben felosztás alá eső (alapsz. 6. és 7. §§.) összeg számlájára :

a) A közp. bizottság által megszavazott ösztöndíjak czimén kiadott	1745	frt	98	kr.
b) Segély- és gyámpénzekre, valamint a szegény sorsú tagok gyá- molítására	2208	„	81	„
c) Az orsz. kath. tanítói árvaházról illető hányad czimén az árvaház külön kezelt alapjába áttételt	441	„	76	„

1. §. összege . 4396 frt 55 kr.

2. §. Tökésítésre :

2000 korona névértékű, 4%-os járadék kölcsön kötvényekért . 982 „ 8 „

2. §. összege 982 frt 72 kr.

3. §. Különfélékre (nyomdai, postai stb. stb. költségek) . 11 frt 8 kr.

3. §. összege 11 frt 8 kr.

Kiadások összesítése :

1. §. összege	4396 frt 55 kr.
2. §. összege	982 frt 72 kr.
3. §. összege	11 frt 8 kr.

Összes kiadás 5390 frt 35 kr.

Mérleg :

Összes bevétel	8919 frt 79 kr.
„ kiadás	5390 frt 35 kr.

1899. évre átvendő készpénzmaradvány 3529 frt 44 kr.

A segélyalap vagyonállása 1898. év végén :

1. 4 ⁰ / ₀ -kal kam. magyar járadékkölcsönkötvényekben (névérték szerint) 120.000 korona, vagyis	60000 „ — „
2. 4 ² / ₁₀ 0/0-kos egys. osztr. államkölcsön kötvényekben (névérték szerint)	1100 „ — „
3. Hat db. bazilika sorsjegy à 8.50	51 „ — „
4. Magán kötelezvényen	50 „ — „
5. Takarékpénztárakban 4 ¹ / ₂ 0/0 kamatra tőkésítve	14000 „ — „
6. Készpénzmaradvány	3529 „ 44 „
Összesen	78730 frt 44 kr.

B)

A LÉTESITENDŐ ORSZÁGOS KATHOLIKUS TANITÓI

ÁRVAHÁZ ALAPJÁRÓL

A KEZELŐ EGRI FŐKÁPTALAN ÁLTAL BENYUJTOTT, FELSŐBB HELYEN
PEDIG FELÜLVIZSGÁLT ÉS HELYESNEK TALÁLT

1898. ÉVI SZÁMADÁS KIVONATA.

1. Egy db. 1870-i magy. kir. nyeremény kölcsön jegy (névérték szerint)	100 frt — kr.
2. 4 ⁰ / ₀ -kal kamatozó magyar járadék kötvényekben (névérték szerint) 19000 korona, vagyis	9500 „ — „
3. Takarékpénztárban 4 ¹ / ₂ 0/0 kamatra tőkésítve	5200 „ — „
4. Készpénzmaradvány	532 „ 33 „
Összesen	15332 frt 33 kr.

I. Fejezet. 1898. évi Bevétel.

1. §. A múlt évi készpénzmaradvány	532 frt 33 kr.
1. §. összege	532 frt 33 kr.
2. §. Az egyházmegyéek gyűjtéseiből:	
a) Az egri érseki megyéből	266 frt 33 kr.
b) A kassai püspöki megyéből	56 „ — „
2. §. összege	322 „ 33 „
3. §. A segély alap 1898. évben felosztás alá eső jövedel- meiből az árvaház pénztárába áttételt:	
A szabályszerű ¹ / ₁₀ rész czimén	441 „ 76 „
3. §. összege	441 „ 76 „
4. §. Tökek kamataiból	636 „ 62 „
4. §. összege	636 „ 62 „

A bevételek összesítése.

1. §. összege	532 „ 33 „
2. §. összege	322 „ 33 „
3. §. összege	441 „ 76 „
4. §. összege	636 „ 62 „
Összes bevétel	1933 „ 4 „

II. Fejezet. 1898. évi. Kiadás.

1. §. Tökésítésre:	
a) 1000 korona névértékű, 4%-os járadék kölcsönkötvényért	500 „ 19 „
b) Takarékpénztárnál 5%-os kamatra tökésített	1350 „ — „
1. §. összege	1850 „ 19 „
2. §. Különfélékre:	
Ez évben semmi sem adatott ki	— „ — „
2 §. összege	— „ — „

A kiadások összesítése:

1. §. összege	1850 frt 19 kr
2. §. összege	„ — „
Összes kiadás	1850 frt 19 kr.

Mérleg:

Összes bevétel	1933 frt 4 kr.
„ kiadás	1850 „ 19 „
1899. évre átvendő készpénzmaradvány	82 „ 85 „

Az árvaház alapjának állása 1898. év végén.

1 Egy db. 1870-i magy. kir. nyeremény kölcsönjegy (névérték szerint)	100 „ — „
2. 4%-kal kam. magyar járadék kölcsönkötvényekben (névérték szerint)	
20000 korona vagyis	10000 „ — „
3. Takarékpénztárban 4 ¹ / ₂ és részben 5%-kos kamatra tőkésítve	6550 „ — „
4. Készpénzmaradvány	82 „ 85 „
Összesen	16732 frt 85 kr.

2599.

1899.

Pályázat
a dráva szent-
mártoni II-od
tanítói állásra.

A dráva-szent-mártoni róm. kath. jellegű iskolánál a II. tanítói állomás megürülván arra pályázat hirdettetik. Jövedelme: 300 frt alap fizetés, 50 frt kert és lakáspótlék, egy butorozott szoba, 5 öl lágyfa, melyből a tanterem is fűtendő vagy ennek ellenében 25 frt illetmény. Tartozik egy tanteremben önállólag tanítani magyar nyelven, de kívánatos, hogy a horvát nyelvet is némileg birja, vagy legalább hajlandóságát nyilvánítsa, hogy a horvát nyelvet némileg elsajátítani törekedni fog. Az ilyen pályázók előnyben részesülnek. Szükség esetében a kántori teendőket is végezni tartozik. A kellően felszerelt kérvények f. évi augusztus 1-éig a szigetvári kerület esperesi hivatalához Lakócsa (Somogy m.) küldendők.

2560.

1899.

Pályázat a
magyar-széki
osztálytanítói
állásra.

A magyar-széki r. k. osztálytanítói állásra f. é. jul. 15-ig pályázat hirdettetik. Jövedelme: 1. 300 frt fizetés. 2. 35 frt a második szoba, konyha és kert váltása fejében. 3. Néhai Scitovszky pécsi püspök alapítványa után 4 frt 20 kr. évi kamat. Összesen 339 frt 20 kr. és egy szoba lakás. Kötelme az I—II-ik osztályt és az ismétlő iskolás fiukat vagy leányokat oktatni, a kántorságban segédkezni. Tannyelv magyar — a német nyelv birása előnyös. Folyamodványok az iskolaszék elnökségéhez küldendők, Magyar-Szék, plebánia.

2601.

1899.

Pályázat
a boldogasszonyfai
tanítói állásra.

A somogy-szent-lászlói plebániához tartozó fiókközségben: Boldogasszonyfán egy tanítói állomás üresedett meg, melyre f. évi július hó 30-ki záros határidővel ezennel pályázat hirdettetik. Évi jövedelme: egy fűtéssel és tisztogatással egybekapcsolt butorozott szobán kívül 330 forint; a második szoba, konyha

és kert megváltása czimén 20 frt, tehát összesen 350 frt, mely összeg havi, egyenlő előleges részletekben fizettetik ki az iskolaszéki gondnok által. Ezért köteles a megválasztott egy osztályt önállóan vezetni, az ismétlők oktatásában segédkezni és ha férfi az illető, a kántoriakban is segédkezni. Nők is pályázhatnak, de pályázni csak oklevéllel lehet. Tanítási nyelv a magyar, de szükséges németül is tudni. Az állomás szeptember 1-én foglalandó el. Pályázni óhajtok kellőleg felszerelt okmányokat Somogy-Szent-Lászlóra küldjék a plébániahivatalhoz.

2602.

1899.

P ü s p ö k - L a k r. k. népiskolájánál az osztálytanítói állásra július 30-ig pályázat hirdettetik, Jövedelme: 350 frt készpénz előleges havi részletekben; 6 köbméter tüzelőfa s a legszükségesebb butorokkal felszerelt szoba. Kötelessége egy tantermet vezetni és a kántori teendőkben szükség esetén segédkezni. Tannyelv német magyar. Az állomás szeptember 1-én elfoglalandó. A folyamodványok az iskolaszék elnökéhez Püspök-Lakra (u. p. Himesháza, Baranya m.) küldendők.

Pályázat a püspök-laki osztálytanítói állásra.

2603.

1899.

A c i k ó i r. kath. népiskola III-ik osztálytanítói állomás betöltésére f. é. augusztus hó 10-ig pályázat hirdetetik. Jövedelme: 1. két szoba, két konyha, egy kamara, felszer istálló, és pinczéből álló tanítói lakás, a tanítói lak mellett kert és kut. 2. a hitközségtől 400 frt o. é., készpénz, évnegyedenkint fizetve, egy polgári évre. Kötelmei egy osztálynak önálló vezetése. Okleveles tanítók és tanítónők is pályázhatnak. A tan nyelv német magyar. Pályázati kérvények a r. k. iskolaszék elnökéhez Czikóba (Tolnamegye) u. p. helyben küldendők.

Pályázat a czikói osztálytanítói állásra.

2604.

1899.

A c z i k ó i r. k. plébániához tartozó P a l a t i n c z a r. k. tanítói állomásra pályázat hirdettetik. Ezen állomás, jövedelme: 1. egy szobából és egy konyhából álló lakás, 30 □ öl házi kert. 2. a hitközségtől élelmezés fejében 100 frt 50 kr. o. é. 3. az államtól állandó segély czimén 244 frt o. é., készpénzben. Csak okleveles tanítók, tanítónők, és óvónők is pályázhatnak. A tan nyelv német és magyar. Pályázati határidő 1899 augusztus 10-ig. Pályázati kérvények kellőleg felszerelve a r. k. iskolaszék elnökéhez Czikóra (Tolnamegye) u. p. helyben küldendők.

Pályázat a czikói plébániához tartozó palatinczai tanítói állásra

2605.

1899.

A s z á l k a i r. k. iskolánál osztálytanítói állomásra pályázatot hirdet az iskolaszék. Javadalma: 320 frt készpénz negyedévi részletekben a hitközségi pénztárból fizetve; egy némileg butorozott szoba, ágynemű nélkül; elegendő tűzifa; és

Pályázat a szálkai osztálytanítói állásra.

58 frt évi államsegély. Tannyelv német magyar. Kötelessége egyik tanteremben a tanonczokat oktatni, őket vásár és ünnepnapokon és iskola napokon a templomba vezetni és rájuk felügyelni; az ismétlő iskolások tanításánál segédkezni. Csak okleveles tanítók és tanítónők folyamodhatnak. A kántorságban jártasság előnyös. Folyamodványok július hó 15-ig a szálkai r. k. plebánia hivatalhoz (Tolna megye u. p. Morágy intézendők.

2606.

1899.

Pályázat
a grábóczi
kántor-tanítói
állásra.

A grábóczi róm. kath. kántortanítói állomásra folyó évi július hó 20-ig pályázat hirdettetik. Jövedelme: 1. Három szoba, két konyha és pincéből álló lakás melléképületekkel. 2. A községtől 45 frt., az urodalomtól 152 frt. készpénz, összesen 197 frt. 3. Tizenhárom kat. hold szántóföld, 962 □ öl rét; kat. tiszta jövedelem: 46 frt 57 kr., tizennégy pozs. mérő buza, a 4 frt. = 56 frt.; huszonegy p. m. rozs, a 3 frt. = 63 frt.; harmincöt pozs. m. tengeri, a 2 frt. = 70 frt., összesen 235 frt. 57 kr. 3. Harminchét köbméter fa, melyből az iskola is fűtendő, a 3 frt. 75 kr. = 138 frt. 75 kr. 5. Minden házaspár után hat itcze bor, körülbelül 840 itcze, a 8 kr. = 67 frt 20 kr. 6. A község három hold földet felszánt és a termést hazahordja = 50 frt. 7. Stola után 30 frt. Tannyelv német-magyar. A kérvények a bonyhádi kerület esperesi hivatalához Nagy-Mányokra intézendők.

2607.

1899.

Pályázat a
regölyi osztálytanítói
állásra.

A regölyi róm. kath. elemi fiúiskolánál megüresedett II-ik sorszámu osztálytanítói állásra f é július hó 16-ikáig pályázat hirdettetik. A megválasztandó tanító kötelessége: a) A reábizandó osztályokat tanítani, b) a kántorságban, amennyiben a kántortanítótól megbizatik, rendszeresen segédkezni. c) a vasárnapi iskolákat heti egy órában tanítani. Fizetése: 375 frt. készpénz, és 1 szoba konyha és kamara és $\frac{1}{4}$ hold kert illetmény helyett annak évi becsértéke 25 frt készpénz, összesen 400 frt. készpénz és egy butorozott szoba- ágynemű, fűtés, világítás és takarítás nélkül. Az állás szeptember 1-ére elfoglalandó, és évközben más osztálytanítói állásért el nem hagyható. A csak okleveles férfi tanítók, ki pályázni ohajtanak kérvényeiket július 15-ikéig Franciscs Pál, vicarius, isk. sz. elnök czimére Regölybe (Tolna m.) küldjék.

2608.

1899.

Pályázat a
kis-székelyi
II-od osztálytanítói
állásra.

A kisszékelyi róm. kath. II-od oszt. tanító állomásra pályázat hirdettetik, melynek javadalma: 200 frt. o. é. készpénz; a kántortanítónál élelmezés, mely havi 12 frttal o. é. megváltható; lakása a legszükségesebb butorizzal, fűtés és tisztogatással egy szobában. -- Minthogy a kántortanító 8 heti katonai kiképzésre be-

hivatott, ennek helyettesítése céljából az állás azonnal elfoglalandó, miért is kántori teendőkben való jártasság megkívántatik. Tannyelv magyar. A folyamodványok a ft. kerületi esperességhez Mislára (Tolna m.) nyújtandók be.

2609.

1899.

Pályázat a nagy-budméri kántortanítói állomásra. Áll pedig a nagy-budméri kántortanító jövedelme a következőkből: 1. A telkesektől fejenként 2 nyolczada buza, tetézve; van 26 telkes, (összesen 13 mérő à 4 frt. = 52 frt.) 2. A kisházásoktól fejenként 2—2 nyolczada rozs, tetézve; van 22 kisházás (összesen 11 mérő à 3 frt. = 33 frt.) 3. A háztulajdonosok, kiknek nincsen semmi földjük, adnak 1 nyolczad rozsot tetézve, 1 nyolczad kukoriczát tetézve; van 7 háztulajdonos (kitesz összesen 5 frt. 25 krt.) 4. A kisházás- és telkesektől kap 2—2 nyolczada kukoriczát tetézve = 26 mérő (kitesz 52 frtot.) 5. Minden telkes és minden kisházás 1—1 frt. párbért = 48 frt., a 7 háztulajdonos ad 50 krt = 3 frt. 50 kr. 6. A községtől 4 öl fát à 12 frt. = 48 frt. 7. Vasárnapi és ismétlő iskoláért a község pénztárából 15 frt. 75 krt. 8. Iskola fűtés czimén a közs. pénztárból 10 frt. 9. 4016 □ öl szántóföld = 40 frt. 10. 4480 □ öl rét = 60 frt. 11. 517 □ öl házikert (u. n. Hofstell) 8 frt. 12. Háznál levő kis kert jövedelme 3 frt. 13. Stóla accidentia cimén 5 frt. 14. Van 5 zsellér, ezekről kap à 1 frtot = 5 frt. Megjegyzendő, a tanító összes földjét a község munkálja. Lakása: 2 lakó szoba, konyha, éléskamra, istálló, nyári konyha, pincze, présház, minden teljesen jó karban. Mindezek összefoglalva = 388 frt. 50 krt tesznek ki. A pályázni óhajtok kérvényeiket az iskolaszéki elnökhöz Német-Bóly (Baranya m.) nyujtsák be, s legalább egyszer Nagy-Budmérban személyesen megjelenni sziveskedjenek. A nagy-budméri kántor-tanító kötelme: egy osztatlan iskolát vezetni átlag 50 tanulóval, vásár- és ünnepeken s az összes szokásos ünnepeken az imaházban litániát tart, s a kántori teendőket végzi.

2610.

1899.

A vásnoki tanítói állomás lemondás folytán megüresedvén, arra folyó hó 31-ig pályázat hirdettetik. Az állomás jövedékét alkotják: tisztességes lakás, melék helyiségek, és házi kerten kívül: 1. 4 kataszteri hold 1139 □ szántóföld; 1 hold rét; 650 □ kenderföld, mely ingatlanok összjövedelmei a hitközség részéről 105 frt erejéig biztosíttatnak 2. 2 öl hasáb, 1 öl gömbölyü tűzifa; egyenértéke 25 frt. 3. Párbérekben: mintegy 33 mérő vegyes gabona értéke 104 frt. Páronkint 40 kr lélekpenz, összesen mintegy 30 frt. 5. Tandij és ismétlő iskola tartási díj 49 frt. 6. Szabad legeltetési jog; évenként négy malomfuvar. Ezek egyenértéke 5 frt. 7. Stóladíjak a Vis. Can. szerint. Összesen 316 frt. Tannyelv magyar. Helyi kántori teendők végzendők. Kellőleg elszerelt folyamodványok az isk. sz. elnökéhez intézendők Saásdra.

Pályázat a nagy-budméri kántor-tanítói állomásra.

Pályázat a vásnoki tanítói állomásra.

Pályázat a
felső-ireghi
osztálytanítói
állásra.

2611.
1899.

A f. i r e g h i r. k. iskola osztálytanítói s egyuttal segédkantori állására 400 frt havi előlegben kiutalványozandó fizetés mellett az iskolaszéki elnökség pályázatot hirdet. Határidő július 31. Lakás fűtés 25 frt évi átalányban számíttatik fel.

Pályázat a
somogy-szent-
lászlói
kántor-tanítói
állásra.

2612.
1899.

Az üresedésbejött s o m o g y - s z . - l á s z l ó i r. kath. kántortanítói állásra július 20-ig pályázat nyittatik. Jövedelme: 1. három szobából, két konyhából, éléskamarából, pinczéből és 145 □ öl házi kerttel, sertésóllal, istállóval, csürrel felszerelt csinos lakás, melyet belülről a község évenként kétszer kimeszteni és tatarozni tartozik; 2. hét kat. hold és 901 □ öl rét = 97 frt 16 kr.; 3. egy kath. hold 754 □ öl rét = 28 frt; 4.) minden házaspártól $\frac{1}{4}$ pm. buza tetézve, átlag 45 mérő = 135 frt; 5.) minden házaspártól $\frac{1}{4}$ pm. csutás kukorica tetézve, átlag 45 mérő = 27 frt; 6.) párbér, minden pártól 10 kr. — átlag 18 frt; 7.) tizenkét öl tüzelő az udvarába szállítva, melyből azonban egy tanterem is fűtendő = 60 frt; 8.) mindennapi iskolások oktatásáért a hitközségi pénztárból 36 frt; 9.) ismétlő iskolások oktatásáért a politikai község pénztárából 28 frt; 10.) ismétlő iskolásoktól fejenként 50 kr. = átlag 25 frt; 11.) alapított misék után 9 frt 25 kr.; Mártinalap évi kamatja: 10 frt; 13.) földmunkáltatás czimén 20 frt; 14.) Stóla körülbelül 35 frt; 15.) négy és fél hold legelőilleték. Összesen 528 frt 41 kr. Ebből tisztán tanítói fizetésül 1893-ban 375 frt 37 krajczár állapítottatott meg, a többi pedig kántori fizetés számba megy. A tanítás nyelve: magyar-német; az egyházi ténykedések nyelve: német-magyar. A pályázók kellőleg felszerelt kérvényeket az esperesi hivatalhoz Lakócsára (Somogym.) intézzék, hol a választás idejéről is értesítést nyerhetnek. Az állás a választás után azonnal elfoglalandó.

Pályázat a
somogy-szt.-
lászlói osztály-
tanítói
állásra.

2613.
1899.

A s o m o g y - s z e n t - l á s z l ó i r. kath. iskolaszék pályázatot hirdet a megüresedett osztálytanítói állásra. Kötelme: egy tanteremben az oktatást vezetni, az ismétlők oktatásában segédkezni, — hã férfi, a kántoriakban is segédkezni. Fizetése 320 frt azaz háromszázhusz forint havi, egyenlő előleges részletekben, melyből 300 frt alapfizetés, 20 frt a második szoba stb. megváltása; — továbbá egy butorozott szoba fűtéssel és tisztogatással. Pályázhatnak okleveles tanítók vagy tanítónők. A tanítás nyelve magyar és német. Kérvények augusztus 10-ig Somogy-Szent-Lászlóra az iskolaszéki elnökséghez intézendők. Az állás szeptember 1-én foglalandó el.

Pályázat a
baranya-kö-
vesdi kántor-
tanítói állásra.

2614.
1899.

A b a r a n y a - k ö v e s d i kántortanítói állásra augusztus 6-ig pályázat nyittatik. Ez állással a két szoba-, két konyha-, két kamra-, pincze-, prësház-, istálló- és szín-

ből álló lakáson a körülbelül 50 □ öl házi kerten kívül a következő évi jövedelem jár: 1) Hat hold (à 1200 □ öl) jó minőségű szántóföld egy tagban, az iskolaház közelében à 15 = 90 forint. 2) 1500 □ öl legelőilleték 2 darabban = forint 3. 1200 □ öl rét = 30 frt. 4. 1200 □ öl elpusztult szőlő, mely szántóföldnek használható = 10 frt. A földek után az adót az egyházközség fizeti. 5. A termények megváltása fejében az egyházközségtől 200 frt. 6. Tandij czimén: a) az anyaközségtől 100 frt; b) minden iskolaköteles gyermek után (van 50—55) 30 kr. — 15 frt. 7. Az ismétlő iskolások oktatásaért 21 frt. Az egyházközség a tőle járó pénzilletéket negyedévi előleges résletekben fizeti. 8. 5½ m. öl keményfa, melyből az iskola is fűtendő, marad tehát részére mintegy 4 m. öl à 10 frt — 40 frt. 9. Stóla fejében mintegy 5 frt. 10. Ostyasütésére 2 frt. 11. A szükséges malomfuvarok 5 frt. Összesen 538 frt. A tanítás nyelve magyar német. Az állás szeptember végén folandó el. A pályázók kellően felszerelt folyamodványaikat a fenti napig a siklói kerületi alesperesi hivatalhoz küldjék Német-Márookra (posta helyben.)

2615.

1899.

A Siklói III. és IV. fiu oszt. tanítói állomásra pályázat hirdettetik. Évi jövedelem: 1) a hitközségtől 240 frt előleges havi részletekben; 2) lakás és kert illetmény fejében 100 frt; 3) alapítvány után 134 frt 38 kr. 4) a gazdasági ismétlő és ipariskolában vállalandó tanítás után megfelelő mellékjövedelem. Tannyelv magyar. A tanító kötelessége vasár és ünnepnapokon a reggeli istentiszteleten kántori szolgálatot is végezni. A választás augusztus hó 2-án délután 4 órakor fog megejteni. Előnyben részesülnek azok, kik a gazdasági-ismétlő tanfolyamon bizonyítványt nyernek. A kérvények legkésőbb július hó végéig a Siklós esp. kerületi tanfelügyelői hivatalhoz intézendők Német-Márookra (p. helyben)

Pályázat a siklói III. és IV. fiu oszt. tanítói állomásra.

2616.

1899.

Fine complendi beneficii parochialis Bellye, quod per translationem Eduardi Koch parochi ad beneficium Villány vacat, concursum usque finem Augusti a. h. duraturum eo addito hisce publico, ut illud assequi cupientes, ad beneficium curatum capessendum secus habiles, recursus suos Serenissimo Domino Patrono Caes. et Reg. Archi-Duci Friderico inscriptos, usque antelatum terminum mihi, substernant.

Concursus pro beneficio par. Bellye.

2617.

1899.

Coactis undique ad aedes Seminarii Quinque-Ecclesiensis juvenibus ex concurrentium frequentia die 4-a Julii celebrata, sequentes delecti et suscepti sunt:

Pro I-o anno theologiae Ladislaus Dubnitzky, Carolus Hoffmann et Isidorus Körmendy.

Pro V-a classe gymnasiali: Carolus Bartelsz, Stephanus Csizmazia, Adamus

Elenchus alumnorum occasione examinis concursualis ad Seminarium susceptorum.

Dvoráček, Franciscus Fehérvári, Georgius Gasparics, Nicolaus Gebauer, Gabriel Gere, Joannes Horváth, Aloysius Koch, Franciscus Lesnik, Josephus Reif, Rudolphus Riegler, Ferdinandus Than.

2618.

1899.

Relatio Societatis de Immaculata Conceptione communitur.

In subnexo pro singulis districtibus vicearchidiaconalibus transponuntur duo exemplaria novissimae relationis Societatis de Immaculata Conceptione nuncupatae et ad succollandos in imperio Turcico et in Oriente catholicos, fundatae.

2619.

1899.

Personalia.

Eduardus Koch, parochus Bellyeensis translatus est ad beneficium parochiale Villány.

Ludovicus Faith hucusque administrator in Villány, in eadem qualitate missus est ad parochiam Bellye, Aloysius Csizmazia cooperatores in Segzard constitutus est curatus in Harcz.

Cooperatores missi sunt : Guilelmus Heindl administrator interimalis in Harcz ad Vaiszló, Victor Arányi e Vaiszló ad Nádasd, Georgius Gabel e Nádasd ap Villány, Ludovicus Müller e Villány ad Paks, Josephus Balog (Kienle) e Paks ad Segzard, Josephus Deutschbauer, ord. S. Francisci prov S. Ladislai presbyter ad annum in Dioecésim susceptus, ad Valpó.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 10-a Julii, 1899.

† Samuel m. p.
episcopus.

XI.

2866.

1899.

E. S. R. Univ. Inquis. An sufficiat domicilium vel quasi-domicilium in Dioecesi quoad matrimonium, quin hoc habeatur in hac vel illa parochia, et an Ordinarius possit concedere generaliter facultatem parochis assistendi hujusmodi matrimoniis.

De domicilio
et quasi-
domicilio.

Infrascriptus Archiepiscopus N. N. Supremae S. R. et Univ. Inquisitionis Congregationi sequentia dubia proponit, ut securius in administranda Dioecesi officium suum adimpleat.

I. In hac magna civitate N., quo undique concurrunt homines variae conditionis, frequenter a multis domicilium mutatur. Reperiuntur praesertim famuli, qui nunc apud unam familiam degunt, nunc apud alteram, ita ut in nulla parochia domicilium vel quasi-domicilium acquirant. Venerunt quidem in dictam civitatem N., ut ibidem commorarentur, ad sustentationem quaerendam et revera in Dioecesi habitant per maiorem anni partem vel etiam per plures annos, ita ut si non acquirant domicilium aut quasi domicilium in hac vel illa parochia ob frequentem mutationem habitationis, dici possint habere domicilium in Dioecesi, quo venerunt ad habitandum in perpetuum vel saltem ad longum tempus.

Quum autem agatur de matrimonio contrahendo ab illis, hactenus Archiepiscopus existimavit suos esse subjectos et posse delegare ad matrimonium celebrandum Rectorem parochiae, ubi de facto habitant, dummodo in Dioecesi versati fuerint per tempus sufficiens ad constituendum domicilium vel quasi-domicilium, sive nullum aliud domicilium extra Dioecesim N. habeant, sive adhuc conservent alibi aliquod domicilium, v. g. paternum vel fraternum in loco, unde oriundi.

His ultimis temporibus nonnulli Canonistae dubitarunt, utrum commoratio in Dioecesi sufficeret ad matrimonium, quando non acquiritur domicilium vel quasi-domicilium in aliqua parochia determinata.

Quaerit igitur Archiepiscopus, utrum recte se gerat in delegandis parochis suae Dioecesis ad matrimonium eorum, qui reperiuntur in circumstantiis supra expositis.

II. Frequenter evenit in hac Civitate N., ut quis nuptiis jam paratis in Parochia, ubi domicilium vel quasi-domicilium habet, aliquot dies ante matrimonium transit ad aliam parochiam, sive habitando apud amicum vel in aliquo diversorio usque ad nuptias, sive in domo ubi proponit habitare post matrimonium.

Res ita se habent frequenter pro famulis et famulabus; attamen bona fide celebrant suum matrimonium in parochia prioris domicilii, paracho inscio discessus eorum.

Ad praecavendam nullitatem matrimoniorum, quae fiunt hoc modo, Archiepiscopus generali statuto edixit liberum esse suis Dioecesanis matrimonium contrahere sive coram paracho actualis domicilii, sive coram paracho domicilii anterioris per tres menses a die discessus eorum, declarando se delegationem necessariam utrique paracho concedere. Sedulo autem voluit parochos monitos hoc statutum tantum valere pro iis qui in Dioecesi N. commorari non desierint, non vero pro iis, qui e Dioecesi N. egressi in Dioeceses vicinas sese contulerant ante matrimonium.

Feria IV, die 9 Novembris 1898.

In Congregatione Generali coram Emmis ac Rmmis DD. Cardinalibus in rebus fidei et morum Inquisitoribus habita, propositis suprascriptis dubiis, iisque maturrime discussis, praehabitoque RR. DD. Consultorum voto, Emmi ac Rmmi Patres respondendum mandarunt:

Ad I. Reformato dubio: An Ordinarius parochis licentiam concedere possit assistendi matrimoniis eorum, qui diu in Dioecesi versati sunt, sed in nulla paroecia domicilium vel quasi-domicilium acquisierunt?

Resp. Negative; nisi diligenti inquisitione facta, constet eos, de quibus est quaestio, neque in civitate N., neque alibi, in nulla paroecia verum vel quasi-domicilium canonicum habere, sed esse vagos.

Ad II. Reformato dubio: An licentiam generaliter Ordinarius concedere possit tum paracho actualis domicilii contrahentium, tum paracho anterioris, per tres menses a die discessus eorum?

Resp. Archiepiscopus utatur jure suo, prae oculis habita responsione S. C. Concilii in causa Coloniensi de die 18 Martii 1893.¹

¹ S. Congregatio Conc. respondit in dicta causa ad dubia: I. An constet de nullitate matrimoniorum quae contrahuntur juxta praxim, de qua in casu, ab Emo Archiepiscopo Coloniensi propositam (i. e. qua Ordinarius parochis oppidorum numerosiorum facultatem generalem delegavit matrimonio assistendi cum facultate subdelegandi) et quatenus negative: II. An supplicandum sit SSmo pro convalidatione ejusdem praxis quod futurum in casu. Ad I. Negative et ad mentem. Ad II. Provisum in primo.

Haud infrequenter evenit, ut quis domicilium habens in una parochia vult illud transferre in aliam, et de facto in illam sese transfert. Sed quum in priori jam proclamationes factae sint aliaeque formalitates, cupit in eadem contrahere. Parochus autem ignorans mutationem domicilii assistit matrimonio, quod nullum est, quia cum animo eligendi domicilium in aliquo loco sufficit unius diei commoratio, ut quis subditus sit parochi novi, coram quo, non autem priori, contrahi debet. Optime potest Eppus generaliter delegare in hoc casu parochos prioris domicilii sponsorum ad mentem resolutionis S. C. Conc. in una Coloniensi. Et ita praxis probata a S. C. Conc. iterum consecratur a S. O.

Sequenti vero sabbato, 12 Novembris eiusdem mensis et anni, in audientia a SS. D. N. Leone Div. Prov. Pp. XIII. R. P. D. Adessori impertita, SSmus D. N. resolutionem EE. ac RR. Patrum adprobavit et confirmavit..

I. Can. Mancini, s. R. et U. Inquis. Not.

An sufficiat comoratio materialis sex mensium in aliqua paroecia pro quasidomicilio, quin habeatur animus ibi tanto tempore permanendi.

Officialis Dioecesis N., ad quietem conscientiae suae et ad normam habendam in casibus similibus, dubium sequens proponit Supremae Congregationi.

Anno proxime elapso vir acatholicus et puella catholica, uterque oriundus ex Rumania, ubi domicilium habent, postquam per duos vel tres annos varia itinera susceperint, quin domum reversi sint, in civitatem N. venerunt.

Proposuerant ibi commorari per tres menses et domum ad habitandum per spatium trimestre pretio locaverant.

Elapso autem trimestre, cogitaverunt de matrimonio inter se contrahendo. Vir erat liber ad matrimonium contrahendum, puella stabat cum matre vidua et erat pariter libera. Quum vero lex civilis praescribat, ut quis per sex menses commoretur in loco, ubi vult matrimonium contrahere, habitationem in civitate praedicta prorogarunt iterum ad tres menses et mense Novembri, quum per sex menses ibi commorati fuerint, Officiale adierunt, dispensationem super impedimento mixtae religionis et licentiam matrimonii celebrandi petierunt.

Praedictus Officialis haesit quaerendo, utrum praefati sponsi acquisiverint quasi-domicilium sufficiens ad matrimonium. Equidem per sex menses in dicta civitate commorati fuerant; sed quando illam ingressi erant, non sibi proposuerant habitare per maiorem partem anni. Elapsis tribus mensibus, cogitaverunt de matrimonio ineundo et iterum proposuerant habitare per tres alios menses tantum ut compleretur spatium semestre requisitum ad matrimonium a lege civili.

Deficiente intentione habitandi per maiorem anni partem, Officialis ex consulto peritorum Canonistarum existimavit sponso non acquisivisse quasidomicilium in illa civitate, ac proinde se non habere facultatem dispensandi nec licentiam concedendi ad matrimonium contrahendum. Sponsi vero, cum omnia paraverint ad nuptias, contractum civilem iniverunt et ad aliam regionem profecti sunt.

Petit igitur Officialis, an non severius egerit in deneganda dispensatione et licentia matrimonii contrahendi, et grato animi sensu accipiet responsum, quo in futurum ut, norma pro casibus similibus uti possit.

Feria IV, die 9 Novembris 1898.

In Congregatione Generali coram Emmis ac Rmmis Dnis Cardinalibus in rebus fidei et morum Inquisitoribus Generalibus habita, proposito suprascripto casu, praehabitoque RR. DD. Consultorum voto, iidem Emmi ac Rmmi Patres respondendum mandarunt:

Orator acquiescat; et addatur: Se conferentes in civitatem N. ex alio loco vel paroecia, dummodo ibi commorati fuerint in aliqua paroecia per sex menses, censendos esse ibidem habere quasi-domicilium in ordine ad matrimonium, quin inquisitio facienda sit de animo ibi permanendi per maiorem anni partem, facto verbo cum SSmo.

Sequenti vero Fer. VI, dei 11 ejusdem mensis et anni, in audientia a SS. D. N. Leone Div. Prov. PP. XIII. R. P. D. Adessori impertita, Smmus D. N. resolutionem EE. ac RR. Patrum adprobavit et confirmavit.

I. Can. Mancini S. R. et U. Inquisit. Not.

2867.

1899.

Iuramentum
de
statu libero.

Circa iuramentum suppletorium pro statu libero eorum, qui, quamvis vere vagi non sint, nequeunt tamen aliter probare suam libertatem.

Beatissime Pater!

Episcopo NN. saepe difficultates occurrunt pro complendis probationibus status liberi in ordine ad matrimonium. Contingit enim, quod nonnulli, quamvis neque vagi sint, neque milites, e propria regione absunt, neque obtinere possunt relativum documentum status liberi pro tempore absentiae. Et ideo petit Orator facultatem, ut etiam illos admittere possit ad iuramentum suppletorium, uti fit cum vagis et militibus. Eandem insuper postulat facultatem pro casibus, in quibus obtineri nequit documentum pro accepta Confirmatione. Et Deus etc.

Feria IV, die 30 Novembris 1898.

In Congregatione Generali S. R. et U. Inquisitionis habita ab Emmis Cardinalibus in rebus fidei et morum Generalibus Inquisitoribus propositis suprascriptis precibus, praehabitoque RR. DD. Consultorum voto, iidem Emmi ac Rmmi Patres rescribendum mandarunt:

Quoad documentum libertatis, transmittatur Instructio in Adrien. diei 1 Februarii 1865. Quoad documentum Confirmationis, Episcopus utatur jure suo.

Feria vero VI, die 2 Decembris eiusdem anni in solita audientia R. P. D. Adessori S. O. impertita, facta de his omnibus SSmo D. N. Leoni Div. Prov. Pp. XIII. relatione, SSmus resolutionem Emmorum Patrum adprobavit.

I. Can. Mancini S. R. et U. Inquis. Not.

Instructio vero in Adrien. diei 1 Februarii 1865 est, prout sequitur.

I. Utrum Eppus teneatur ad certiorandum cum processu testium de libertate sponsorum, qui matr. contrahunt in sua Dioecesi, antequam fiant publicationes, etiamsi isti semper domicilium habuerint in dicta Dioecesi?

Resp. Generatim loquendo affirmative.

II. Quaenam sit maxima extensio, quae dari possit denominationi vagorum, et utrum Eppo liceat admittere ad iuramentum loco litt. testimonialium Curiarum et processus super testibus pro matrimoniis celebrandis in propria Dioecesi illas personas, quae, quamvis vagae proprie non sint, commoratae sunt in variis locis et asserunt sese non posse adducere testes coram Curiis pro testimonio status liberi; utrum tandem generatim possint tractari sicut vagi, in quantum ab iis nequeunt obtineri petita documenta libertatis, possintque admitti ad iuramentum quoad illa loca relate ad quae nequeunt testimoniales obtineri?

Resp. Affirmative, durante indulto admittendi ad iuramentum suppletorium et servatis omnibus clausulis in eodem indulto contentis et dummodo mora in unoquoque vagationis loco non excesserit annum.

III. Utrum litt. testim. relate ad statum liberum semper versari debeant tum circa examen testium, tum circa publicationes?

Resp. Regulariter loquendo affirmative, quando mora contrahentium non fuit continua per plures annos in loco, in quo contrahitur matrimonium.

IV. Utrum pars instructionis „si contrahentes sint vagi, non procedatur ad licentiam contrahendi, nisi doceant per fidem Ordinariorum suorum esse liberos etc.“ non habeat vigorem ob facultatem concessam a S. Sede ad admittendos pro iuramento suppletorio vagos et milites et utrum quoad illos praeter iuramentum suppletorium exigendae sint etiam publicationes in locis, in quibus vagi fuerunt vel militiae adscripti?

Resp. Indultum admittendi ad iuramentum suppletorium locum dumtaxat habere, quando libertas status aliter legitime probari non potest.

V. Utrum, quum deficient testes, vel isti sufficienter cognoscant personas, ita ut nequeant respondere interrogationibus praescriptis a supracitato decreto et speciatim interrogationibus sub nn. 9 et 13 contentis, uti ordinarie accidit, possit Eppus permittere matrimonium, pro satis habens publicationes in iis locis, in quibus fieri possint, imo et deficientibus iis seu partialiter habeatur uti probatio totalis vel partialis libertatis relate ad regiones, in quibus fieri nequeunt publicationes nec testium processus?

Resp. Urgendam observantiam instructionis f. m. Clementis X sub feria V, 21 Augusti 1670 cum adnexis declarationibus datis fer. VI, 24 Febr. 1847 et instandum, ut parochi diligenter inquirant a contrahentibus testes fide dignos in respectivis locis examinandos. Si tamen id difficulter admodum fieri possit, admitti

poterunt in curia loci, ubi contrahitur matrimonium testes fide digni, qui status libertatem tempore vagationis concludenter probent; et si Ordinario opportunum videatur, admitti etiam potest sponsus ad iuramentum suppletorium, constituto famen ipsum esse fide dignum. In casibus vero particularibus et difficilioribus r. p. D. Episcopus recurat ad S. Congregationem. Quod si matrimonium adeo urgeat, ut tempus recurrendi non adsit, Episcopus curet concludentes probationes super status libertate prout expediens judicaverit aliter colligere.

2868.

1899.

Iskolás gyer-
mekek isteni-
tisztelre el-
vezetendők.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1899. évi 32.543. sz. a. kelt körrendelete az állami elemi iskolai növendékeknek istentiszteleteken való megjelenésre kötelezése iránt.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Ministertől. Valamennyi kir. tanfelügyelőségnek. — Ismételten hangsúlyoztam, hogy a népiskolai iskolázást csak úgy tartom a népoktatási törvény intentióival megegyezőnek és eredményesnek, ha a tanítás mellett kiváló gondot fordítanak a tanítók a hazafias és valláserkölcös nevelésre; és ha úgy az iskolában, mint a társadalmi és magán életben gyöngédséggel és jó példával hatnak növendékeik vallásos érzületére. — E czélból kötelezőleg elrendelem, hogy mindenütt, a hol az illető egyházak lelkészei a rendes tanórákat meg nem zavaró időben istentiszteletet tartanak, a lelkész vagy az állami iskolai gondnokság kívánságára, illetve határozatára, nevelői feladatukból kifolyólag és fegyelmezés szempontjából is, kötelesek az állami elemi iskolák tanítói, illetve tanítónői, s a saját felekezetükhöz tartozó növendékeket az istentiszteletre kísérni és ott reájuk felügyelni.

Megjegyzem, hogy mindennapi istentiszteletre való járásra az elemi iskolai tanulók őszzsel, a mennyiben az időjárás megengedi, legfeljebb október hó végéig, tavasszal pedig ápril hó 1-től kezdődőleg kötelezhetők; és e mellett a téli ünnepi és vasárnapi istentiszteletre való járás alól is a gyengébb szervezetű vagy gyengébb ruházatu tanulók, a szülők vagy osztálytanítók óhajlására, felmentendők. — Budapest, 1899. június 7-én. — *Wlassics* s. k.

2869.

1899.

Pályázat a
göresönyi r. k.
osztálytanítói
állásra.

Göresönyben a r. kath. népiskolánál az osztálytanítói állomásra folyó évi augusztus hó 6-kaig pályázat hirdettetik. Jövedelme egy polgári évre 350 frt. készpénz előleges havi részletekben pontosan fizetve. Lakása az iskolaépületben egy külön butorozott szoba fűtéssel. Kötelessége az osztályt önállóan vezetni, az ismétlő és vasárnapi iskolai tanulók oktatásában, valamint a kántori teendőkben segédkezni. Csak tanképesített egyének pályázhatnak. Ezen osztálytanítói állomásra tanítónők is folyamodhatnak. Az állomás szeptember 1-én foglalandó el és évközben hasonló

állomással máshol föl nem cserélhető. A tannyelv tisztán magyar. A kérvények a németi-esperesi kerület tanfelügyelői hivatalához Garéba, posta: Helyben, Baranya-megye, küldendők.

2870.

1899.

A tolna-ozorai róm. kath. elemi népiskolánál lemondás folytán megüresedett a II., III., IV. és VI. sorszámú — az alább következő javadalmazással egybekötött — tanítói, illetve tanítónői állomás.

A II. és IV. sorszámú állomások, — melyekre csak férfiak pályázhatnak — javadalmazása évi 450 frt. készpénzben, havi előleges részletekben fizetve, és egy szobából álló lakás.

A III. sorszámú állomás, — melyre csak nők pályázhatnak — javadalmazása szintén évi 450 frt. havi előleges részletekben, és egy szobából álló lakás.

A VI. sorszámú állomásnak végre, — melyre szintén csak nők pályázhatnak — javadalma évi 305 frt. készpénz havi előleges részletekben; a második szoba, konyha, kamra, padlás és kert fejében pedig 50 frt. készpénz, tehát összesen 355 frt. és egy butorozott szobából álló lakás.

A tanítók, illetve tanítónők kötelmei a választás után a díjlevélben lesznek részletezve, de az érdekeltek által az ozorai r. kath. plébániai hivatalban addig is megtekinthetők.

A kellőleg felszerelt kérvények augusztus 5-éig az ozorai r. kath. iskolaszékének címezve alulirthoz küldendők. A választás augusztus hó 6-án leend. Kelt Ozorán, Tolna m. 1899. jul. 10-én. Pintér Károly, iskolaszéki elnök.

2871.

1899.

I.

Bölcskén (Tolna m.) a r. kath. kántortanítói állásra aug. 6-ig pályázat hirdettetik. Javadalma: 3 szobából álló lakás, konyha, éléskamra, istálló, sertésöl, pincze, házikertecske és kis káposztásföld; 265 frt. a hitközségtől, 200 frt. a földbérletből, 30 frt. ismétlő tanítási díj, melyet a pol. község fizet. Stóla: körülbelül 100 frt, ostyasütésért 10 frt (egyházi pénztárból), 4 öl hasáb puha tűzifa, 200 kéve puhafa rözse, melyet a pol. község ad és hordat be, esetleges ötödéves korpótlék (államtól). Kötelmei: az iskolaszék által meghatározandó osztálycsoport tanítása, az összes kántori teendők végzése, ostyasütés és az ismétlők oktatása. — A választás aug. 8-án reggel ének- és orgonapróba után leend, melyen a pályázók személyesen tartoznak megjelenni, — de már vasárnaponként magukat, valamint ének és orgona-

Pályázat a tolna-ozorai r. k. tanítói állásra.

Pályázat a bölcskei r. k. kántortanítói állásra.

képességeket a szentmise végzése által bemutatathatják. — A folyamodványok ft. Vajay István, plébános, iskolaszéki elnökhöz küldendők. — Az állomás szeptember, 1-én foglalandó el.

II.

Bölcskén (Tolna m.) róm. kath. osztálytanítói állásra pályázat hirdettetik. Fizetés 400 frt. és lakbérre 50 frt. — Kötelessége az iskolaszék által meghatározandó osztály-csoport tanítása és az ismétlők oktatása, melyért külön 30 frtot kap a pol. községtől, a mennyiben a kántortanítót akadályoztatása esetén a kántori teendőkben helyettesíti, az esedékes stóla őt illeti. Oklevéllel felszerelt kérvények aug. 8-ig ft. Vajay István, plébános, iskolaszéki elnökhöz intézendők. — Az állomás szeptember 1-én foglalandó el. — Vasut- és postaállomás helyben.

2872.

1899.

Pályázat a
fekedi r. k.
osztálytanítói
állásra.

A f e k e d i r. k. iskolánál az osztálytanítói állomásra augusztus 10-ig pályázat hirdettetik. Jövedelme: 600 korona, 4 méter tűzifa és butorozott szoba. Tannyelv: német-magyar. Pályázhat okleveles tanító vagy tanítónő. Kérvények az iskolaszéki elnökhöz Fekedre u. p. Véménd küldendők.

2873.

1899.

Pályázat a
paári-i r. k.
osztálytanítói
állásra.

A p a á r i - i r. kath. népiskolánál lemondás folytán megüresedett osztálytanítói állásra augusztus hó 15-ig pályázat hirdettetik. Jövedelme: 325 forint készpénz havi részletekben a község pénztárából, két öl hasábos tűzifa a házhoz szállítva és megvágva, és egy butorozott szoba ágynemű nélkül. Kötelme: egy vegyes osztályt önállóan vezetni, az ismétlő iskolások egy részét oktatni, s esetleg a kántorságban is segédkezni. Tannyelv: magyar-német. Folyamodványok Paáriba — up. Tolna-Tamási — az iskolaszéki elnökhöz küldendők. Tanítónő és okl. óvónő is pályázhat.

2874.

1899.

Pályázat a
szent-istváni
róm. kat.
osztálytanítói
állomásra.

A s z e n t - i s t v á n i (posta: Baranya-Löcs) rom. kath. osztálytanítói állomásra f. évi szeptember 1-ére pályázat hirdettetik. Jövedelme: 360 forint és butorozott szoba. Tannyelv: német-magyar. Iskolaszéki elnök.

2875.

1899.

Pályázat a
felső-nyéki
r. k. kántor-
tanítói
állásra

Nyugdíjazás folytán f. é. Julius 1-én üresedésbe jött felső nyéki r. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Évi jövedelmei: két szobán egy padlózott, takaréktűzhelylyel ellátott nagy, meleg konyhán és éléskamarán kívül, az összes

melléképületekkel és házi kerttel a következő: a) 110 házas pár után páronként $\frac{1}{2}$ pozs. mérő kétszeres, à 4 frt : 220 frt. b) Lélekpénz 13 kr. = 14 frt. 30 kr. c) szőlős gazdától 4 magyar itcze bor à 20 kr. 100 liter 32 frt, d) Az uradalomtól 6 öl fa, melyből 2 öl az iskoláé, melyet a hitközség vágat, házhoz szállit $\frac{1}{3}$ -adát az iskolának felapróz à 13 frt. = 78 frt. e) tandij köznapi iskoláért a hitközségtől 8 frt 40 kr. f) Ismétlő fejenként 50 kr. = 12 frt. g) Scitovszky-féle alapból 11 frt. 50 kr. h) Stóla, mise, hirdetés, eskető, temetés 25 frt, összesen 401 frt 20 kr. i) $39\frac{1}{2}$ hold föld per 1200 ölével, melynek évi bérlelet véve alapul holdanként 11 frt = 434 frt 50 kr. j) A földből munkál a hitközség $9\frac{1}{2}$ hold szántóföldet, és 6 hold rétet = 50 frt. Főösszeg 885 frt 70 kr. ebből külön adóra lemegy 70 frt marad 815 frt 70 kr. Folyamodványok Mislára — Tolnam. a Simontornya kerületi esperes hivatalhoz küldendők. Próba ének orgonával a választás napján leend, mely meg fog tartatni augusztus 17-én.

2876.

1899.

Az apari r. kath. népiskolánál az osztálytanítói állomásra augusztus 25-ig pályázat hirdettetik. Az állomás javadalma: 300 frt a hitközség pénztárából, egy csinos szobából álló lakás a legszükségesebb butorzattal, és egy öl kemény hasábfal, a házhoz hordva. — Kötelmei: egy osztályt önálló vezetése, és szükség esetében a kántori teendőkben való segédkezés. A folyamodványok a fenn jelzett határ-időig az apari r. kath. iskolaszék elnökéhez intézendők. A tanítás nyelve: német-magyar.

Pályázat az apari r. kath. osztálytanítói állásra.

2877.

1899.

Német Keérre (Tolna m.) Czeccén át, okleveles, vagy képezdét végzett kath. férfi tanító-, vagy kath. tanítónő kerestetik. Fizetése évi 300 ft. havi részletekben, egy butorozott szoba. Köteleessége egy osztályt önállóan vezetni, az ismétlő fiukat oktatni. Tannyelv magyar, — németnyelv kívánatos. Pályázatok augusztus 27-ig a róm. kath. plébániára küldendők. Az állomás szeptember 1-én elfoglalandó.

Pályázat a Német-Keéri tanítói állásra

2878.

1899.

T. Huttkey Lipót egri főreáliskolai hittanár által közzétett művet: „A nő társadalmunkban és az örök ember“, mely a női kérdést egyetemleges összefoglalásban tárgyalja és bármely ker. családnál diszmű gyanánt szolgálhat, t. papságom és a ker. leányintézetek vezetőinek melegen ajánlom. Kapható a szerzőnél. Ára: kötve 3 frt, füzve 2 frt.

Irodalmi mű ajánlatik.

Personalia.

Sua Majestas Sacratissima, ope altissimae resolutionis, R. D. Dri Antonio Nemes parocho arcis Budensis titularem Abbatiam S. Benedicti de Quinque-Ecclesiis Clementissime conferre dignata est.

Stephanus Kiss, subsidiarius in Báta, munere cooperatoris functurus missus est ad Bogdása.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 2-a Augusti, 1899.

† Samuel m. p.
episcopus.